

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת תזריע תשע"ט

לוח שעורי למוזים לאנשי שלומנו "חסידי ברסלב" תלמידי "היכל הקדש"

שבוע פרשת _____

שב"ק	ו	ה	ד	ג	ב	א	
							חמש ורש"י עם התרגום
							תנ"ך
							משניות
							בבלי
							ירושלמי
							תוספתא
							מדרש רבה
							מדרש תנחומא
							רמב"ם
							טור
							שלחן ערוך
							זהר
							תקוני זהר
							לקוטי מוהר"ן
							לקוטי הלכות

רבנו ז"ל אמר: מעט גם כן טוב, על כן ראה ללמד מכל שעור מעט או הרבה כפי הפנאי.

חולין, פרק תשיעי – העור והרוטב דף קכד עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קנהה רש"י תוספות

1 **כ**י מנעט ליה מארבעה מיהא דהי טהור ואמאי הוא חלים וקאי – הכי נמי האי תנור
2 דקאי על ידי טפילה לא תשיב, והוי כיעור שלא נתחבר.
3 **הכ**י גרסינן – גמשת כלים (בפרק קמא וברש פרק ה) והכמים אומרים: במה דברים
4 אמורים – בגדול, אבל בקטן – תחלתו כל שהוא. שריו רובו מלאכת
5 מלאכתו. ולא קאי "משמנתו מלאכתו"
6 א"שריו רובו", אלא אשני תנורים, גדול וקטן
7 השניים בה קאי, דאין טמא עד שתמנע
8 המלאכה. ובתרא מפרשה איהו גמז
9 מלאכתו.

10 **הא** בתנורא בר תשעה הוא בתנורא בר שבעה
11 – כמו שפירש בקטנים: לקבול. כן
12 גרסא. דאין פשה לתנורא: דבר תשעה
13 בארבעה, ובר שבעה רובו – דלא עדיף שריו
14 מהתלתו. דהוי בארבעה. והבא לא בעי לשנייה
15 הא דעלקה מנגל – בארבעה, דהוי הדעביה
16 גיטרא – ברובו. דכיון דמשתת אתא היא
17 מסתבר בעיין אחז מיירי. או תרידוהו דעלקה
18 מנגל. או תרידוהו ובעיה גיטרא. הילכך
19 הוצרך לתרץ בשני תנורים ודקאן אחד. רבש
20 יצחק בן אברהם.

21 **אבל** פלטו סכין בטל – ואם תאמר: למאן
22 דמשינא לא ארישא, אפילו כותב פלטו
23 סכין בטליה. הדין מוקי מפתח דרבי יהודה
24 דאמר: האלל המכוס? כי אי שכנסו, וכי עדיף
25 נכס מפלטו דחי כותיה ויש לומר: דאין הכי
26 נמי. אי נמי לדידה רבי יהודה פליג ארבי
27 ישמעאל ורבי עקיבא. וסבירא ליה בבית,
28 אפילו פלטו סכין לא בטל. ותנא קמא דרבי
29 יהודה – רבי ישמעאל ורבי עקיבא, דאפילו
30 בבית פלטו סכין בטל. למאן דחני לה
31 אסיפא אתי שפיר. דהא דקאמר הבא בטל –
32 דייני, בלא כנס. אבל אם נכס – לא בטיל.
33 **שהם** תחובים בקיסם הדיסקן – והוא דויק
34 בלא תחובים, ונעז בתם, דטמא. דאי לא תימא
35 הכי – אפילו במשא לא ליטמו, דאית שבא
36 כללל מנע, בא כללל משא? דרבי עקיבא,
37 כדאמרי בגמרא, עקבירי וי נונע תדור ונעז
38 אלא משום דפליגי רבי עקיבא ארבי ישמעאל
39 בעור שיש עליו שתי חצאי זיתים. קאמר
40 דביקסם כדאי גזא מודה ליה.

1 **עד שהיא בארין** – כלומר, עד הרקעה מפילה. **הא חלים וקאי** – שהטפילה מעמידו
2 יפה. **ואימא מורבגן** – ארומתהו ליה מרביב מאיר. סיידיה מורבגן. **אלא אמר רבא**
3 בשטנמא, כולי עלמא דכל כמה דחלים – לא טהר. והבא הכי קאמר: **כיצד**
4 **עושה** – מהתלתו שלק ידא שני תנור עליו.
5 לא ידו טמא וזאת עיר לנורו כו'. **הנור**
6 **תחלתו ארבעה** – אין תנור פחות מארבעה,
7 ואפילו נגמדה מלאכתו. ושיריו – אם היה
8 גדול וטמא ושברו – עריך שלא ידא בו שבר
9 של ארבעה. **במה דברים אמורים** – הדתלתו
10 ארבעה ושיריו ארבעה? **גדול** – התנורים
11 העתיקים: האפת ולצלה, כדרכו. אבל קטן,
12 שעשיר מרארבעה – תחלתו כל שהוא. **שנתמנע**
13 **מלאכתו** – לאחר שנגמר הדיסקן, אפילו הוא
14 טמא – מקבל טומאה. **קניי מירח במה**
15 **דברים אמורים גדול** ושיריו **ארבעה** –
16 אבל ביצה מארבעה – לא טמא הוא. והתם
17 קניי "הלקו לשלשה", אבל לשתיים – לא סגו.
18 ואף על גב דליבא בחיזו ארבעה. דמודא מקיל
19 רבי מאיר ואומר: אין עריך, אלא מנעט
20 מוכפנים מרארבעה? **מכלל דרבנן נמי ברא פליגי**.
21 דאף על גב דלא הוי השבר ארבעה – אפילו
22 הדי בעינן דלא לחיזו רבא. **התם** – דקניי
23 דבעינן ארבעה, אינו לא – לא אתי טמא.
24 **דעלקה מנגל** – לרחבו, דשוב אינו עומד
25 יפה. **הבא** – דקניי רובא טמא, ואף על גב
26 דלא הוי ארבעה. **הדעביה גיטרא** – שחלק
27 לאורו נבונה כותי. **הכי גרסינן**: "אמר מר
28 שריו רובו". **הא אמרי רבנן** ארבעה – דקניי
29 "תנא דברים אמורים, גדול" – אלאמזן כן
30 אתחלתו כן אשירוהו בגדול – לא רביב מאיר
31 בגדול. **בתנורא בר שבעה** – קאמר ארבעה.
32 הואיל ורובו ביצה מארבעה הוא – לא שמתנין
33 ליה ברובו. **דלא אמרי** שריו מתחלתו, דהא
34 תחלתו כשהוא שלם – לא הוי תנור ביצה
35 מארבעה. **והאי דקניי רובו בתנור בר**
36 **תשעה** – דאף על גב דבחיזו ארבעה –
37 לא טמא עד דהוי רובא, **ובתנא** ארבעה וקילא.
38 **לא שנו** – דאף על גב דשרייה בה רביב מפתח
39 בטלה, אלא טהיה. **אבל עור** – כי הוא
40 שיעורא. **חשיב** – ולא בטיל. **למושב זב** –
41 פלגא שיעורא. **ובצלא מזהב**, לא חזי למלתיה.
42 **משנה** עור שיש עליו כותב כשר – במקום
43 אחר. **הנוגע בציה** ארבעה אמות – היינו
44 באותו כשר או בשעה שנגמד אותו בשר. **ממא**
45 – שדעה דהו שומר. **כדאמרין** לחולין קט"ב.
46 **מחלתי** מחלתי. **צב** – רבעה תחלתו היצא
47 מאותו בשר. **ותלוי** דרובו במקעה. **ובאותו עור**
48 **ליבא כותב**, אבל כשהוא הוא לכותב. **ממנא**
49 **במשא** – שהרי נשא כותב נבלה. **ולא במנע**
50 **זמנא**. **דאי אפשר** ליגע ביה, ושתי נגיעות אין
51 מוצטרפות. **לא במנע ולא במשא** – כדמפרש
52 שהער מנעול. **ומודה רבי עקיבא** – דאף על
53 גב דלא הוי כותב מערה במקום אחד, דלא עור
54 נהור, שהמטות שני חצאי זיתים ביה – טמא.
55 **גמרא** **לא שנו** – וכותב שלם דרבי הבל לא
56 בטיל אלא פלטו חיה. **כתרסא** – רובע הקב
57 לשון מרי. **לישא** אחריתא: כי מאנשים. **וינני**
58 **פגע** אחרת. **אשכוחי** – לא כדאשויא לרבי
59 אמר. **תריב וקאמר** – ז"ל שנו דשתי מנעול
60 זיתים רבי ישמעאל לא בטיל אלא פלטו
61 חיה. **מר אביאי** – אי שתי חצאי זיתים.

62 **מלא ליה** – לרבי יהונן דרפילטו כותב בטלי, **הכי** מותקמא שפיר. **אי הוה חני** לה קמיה דרבי נחמן הכי, **לא הוה מולול** בה. **אמר ליה רבי אמי** – ואלא עולא ארישא. **דמידי**
63 **בביתו שלם**. **מתני** – כן. **והמתא**. **ואלא קייא** – אי כותב שלם בטלי, לעולם בטלי, ואפילו בתרסא. **והא ליבא** למימר וכולי האי מבטל איניש
במורוד

1 **עד שהיא בארין** – כלומר, עד הרקעה מפילה. **הא חלים וקאי** – שהטפילה מעמידו
2 יפה. **ואימא מורבגן** – ארומתהו ליה מרביב מאיר. סיידיה מורבגן. **אלא אמר רבא**
3 בשטנמא, כולי עלמא דכל כמה דחלים – לא טהר. והבא הכי קאמר: **כיצד**
4 **עושה** – מהתלתו שלק ידא שני תנור עליו.
5 לא ידו טמא וזאת עיר לנורו כו'. **הנור**
6 **תחלתו ארבעה** – אין תנור פחות מארבעה,
7 ואפילו נגמדה מלאכתו. ושיריו – אם היה
8 גדול וטמא ושברו – עריך שלא ידא בו שבר
9 של ארבעה. **במה דברים אמורים** – הדתלתו
10 ארבעה ושיריו ארבעה? **גדול** – התנורים
11 העתיקים: האפת ולצלה, כדרכו. אבל קטן,
12 שעשיר מרארבעה – תחלתו כל שהוא. **שנתמנע**
13 **מלאכתו** – לאחר שנגמר הדיסקן, אפילו הוא
14 טמא – מקבל טומאה. **קניי מירח במה**
15 **דברים אמורים גדול** ושיריו **ארבעה** –
16 אבל ביצה מארבעה – לא טמא הוא. והתם
17 קניי "הלקו לשלשה", אבל לשתיים – לא סגו.
18 ואף על גב דליבא בחיזו ארבעה. דמודא מקיל
19 רבי מאיר ואומר: אין עריך, אלא מנעט
20 מוכפנים מרארבעה? **מכלל דרבנן נמי ברא פליגי**.
21 דאף על גב דלא הוי השבר ארבעה – אפילו
22 הדי בעינן דלא לחיזו רבא. **התם** – דקניי
23 דבעינן ארבעה, אינו לא – לא אתי טמא.
24 **דעלקה מנגל** – לרחבו, דשוב אינו עומד
25 יפה. **הבא** – דקניי רובא טמא, ואף על גב
26 דלא הוי ארבעה. **הדעביה גיטרא** – שחלק
27 לאורו נבונה כותי. **הכי גרסינן**: "אמר מר
28 שריו רובו". **הא אמרי רבנן** ארבעה – דקניי
29 "תנא דברים אמורים, גדול" – אלאמזן כן
30 אתחלתו כן אשירוהו בגדול – לא רביב מאיר
31 בגדול. **בתנורא בר שבעה** – קאמר ארבעה.
32 הואיל ורובו ביצה מארבעה הוא – לא שמתנין
33 ליה ברובו. **דלא אמרי** שריו מתחלתו, דהא
34 תחלתו כשהוא שלם – לא הוי תנור ביצה
35 מארבעה. **והאי דקניי רובו בתנור בר**
36 **תשעה** – דאף על גב דבחיזו ארבעה –
37 לא טמא עד דהוי רובא, **ובתנא** ארבעה וקילא.
38 **לא שנו** – דאף על גב דשרייה בה רביב מפתח
39 בטלה, אלא טהיה. **אבל עור** – כי הוא
40 שיעורא. **חשיב** – ולא בטיל. **למושב זב** –
41 פלגא שיעורא. **ובצלא מזהב**, לא חזי למלתיה.
42 **משנה** עור שיש עליו כותב כשר – במקום
43 אחר. **הנוגע בציה** ארבעה אמות – היינו
44 באותו כשר או בשעה שנגמד אותו בשר. **ממא**
45 – שדעה דהו שומר. **כדאמרין** לחולין קט"ב.
46 **מחלתי** מחלתי. **צב** – רבעה תחלתו היצא
47 מאותו בשר. **ותלוי** דרובו במקעה. **ובאותו עור**
48 **ליבא כותב**, אבל כשהוא הוא לכותב. **ממנא**
49 **במשא** – שהרי נשא כותב נבלה. **ולא במנע**
50 **זמנא**. **דאי אפשר** ליגע ביה, ושתי נגיעות אין
51 מוצטרפות. **לא במנע ולא במשא** – כדמפרש
52 שהער מנעול. **ומודה רבי עקיבא** – דאף על
53 גב דלא הוי כותב מערה במקום אחד, דלא עור
54 נהור, שהמטות שני חצאי זיתים ביה – טמא.
55 **גמרא** **לא שנו** – וכותב שלם דרבי הבל לא
56 בטיל אלא פלטו חיה. **כתרסא** – רובע הקב
57 לשון מרי. **לישא** אחריתא: כי מאנשים. **וינני**
58 **פגע** אחרת. **אשכוחי** – לא כדאשויא לרבי
59 אמר. **תריב וקאמר** – ז"ל שנו דשתי מנעול
60 זיתים רבי ישמעאל לא בטיל אלא פלטו
61 חיה. **מר אביאי** – אי שתי חצאי זיתים.

62 **מלא ליה** – לרבי יהונן דרפילטו כותב בטלי, **הכי** מותקמא שפיר. **אי הוה חני** לה קמיה דרבי נחמן הכי, **לא הוה מולול** בה. **אמר ליה רבי אמי** – ואלא עולא ארישא. **דמידי**
63 **בביתו שלם**. **מתני** – כן. **והמתא**. **ואלא קייא** – אי כותב שלם בטלי, לעולם בטלי, ואפילו בתרסא. **והא ליבא** למימר וכולי האי מבטל איניש
במורוד

אבל מלפני שי נוגע חזרו ונוגע – וסבר כנאן קמא דאחריי דרש פירקין (ק.ט.א), דאין "שומר" לפחות מביות. א"ן מאהיל חזרו ומאדיל – ואם תאמר: מאי שנא אהל ממשא ויש לומר: דרשא מורבין בסמוך מיטמא". דקתני: יכול אף במשא כן תלמוד לומר "ודגושא... טימא". ואף על גב דבמגע נמי כתיב "טימא" תיחיא דארמיין ברש פירקין (ק.ת.ב.) מילתא דרמיא בקל

והומר טרח וכתב לה קרא. ולא מוקמינן לנוגע וחזרו ונוגע ונראה דרבי משא דרשקן, מרהה ליה למכתב "ודגושא" בגבלתה טימא דהערב". ודגושא... טימא" דסיפא למח לוי אלא לאוספו טומאה בנושא שאין בנוגע. רבי ישמעאל אמר: הנוגע והנושא בו – דרבי עקיבא גופיה לא עריך קרא. דאדא סבידא גיל דער מטבטס. אלא לדברי רבי ישמעאל קאמר: לדידך דלית לך עור במשח, תיפוק ליה מחדא דכיון דאין בא לכלל מנוע. כן

והבא – הינו עמטא ממשא דבא לכלל מגע לפני – רב אריא סבר כבד פדא. דאית ליה נוגע חזרו ונוגע. אמר רב פפא במרודד ואם תאמר: ואי חשיב מרודד לצהיפניה? לשני וגאון זיתא. כגון שאינו מרודד זיתא דער – מנוגע נמי ליטמא. ואי לא חשיב – במשא נמי ליטמא. דלאו "נישא" הוא וכי תימא דאמת כרבי אליעזר דאמר: לא שנוש אלא מאחוריו בו. וקסבר: כיון דלא נמצוף אלא על ידי מרודד, לא חשיב מלמד "שומר", ומכל מקום "נישא" הוא – כגון מוקס תקשה. דאית רישא דיער שני עלוי כותב טימא. ארומגא במרודד, וקאמר "דנוגע בעשרה שבגדה. טמא" – אלמא דאיכא "שומר" אפילו למרודדו! ורוחק לומר: דאי "מרודד" דהבא רבי מאנוס שלמעלה. ונראה: דקסבר, אווח בקטן ואין גדול עלה עמו – אין ממוהה. והכי נמי אירי באוחו בקטן ואין גדול עלה עמו. לך אין טמא בנוגע אבל במשח טמא. דרבי "נישא" אמר: א"מא הוא דנישא – תימא: אמאי מניה דברייתא אימא: ארומגא דרבנן סביר איהו דנוגע ואוח המוסט. אורי דנישא, אבל לא נישא – ואחא רבי אליעזר לממר: אף דנישא, אף על פי שאין נישא. ותישבש שפיר לשון אף! ונראה: דסבר תלמוד דנטסט בכל עין, אפילו אין נישא. לך דחק לפשר שונוע

עורבא פרה! אמר ליה רבא בריה: ולא היונו רבא ארמיא כנאן מפומבדיתא דמישבח לי מן בגייה, דנבדבא רבה הוא? אמר ליה: אני היום "מכובני בעאשישות", ובעא מינאי מילתא דבעי טעמא. אמר עולא: שני הצאי ותיים שתתבן בקוסם, אפילו מולד ומביא כל היום בולז – מהוה. מאי טעמא – כתיב "נישא" וקרינן "נישא", בעינן נישא – והוא דנישא בבת אחת. תני: היו עליו שני הצאי ותיים מטמאין במשא ולא במנוע, דברי רבי ישמעאל אמאי? והא לאו נישא הוא! אמר רב פפא: במרודד. הא שמעי: מודה רבי עקיבא בשני הצאי ותיים שתתבן בקוסם והספינן שהווא טמא, אפאי? והא לאו נישא הוא! הכי נמי במרודד. פתנאי: אהר הנוגע ואהר המוסט, רבי אליעזר אמר: אף הנישא. אפוא נישא לאו מוסט הוא? אלא לאו הכי קאמר: אהר הנוגע ואהר המוסט בלא נישא, ואהר רבי אליעזר למימר: והוא דנישא, ומאי "אף"? והוא דנישא. מושנה קולית המת וקולית

במרודד, הכא נמי: במרודד. "היו עליו". אמר רב פדא: לא שנו אלא מאחוריו, אבל מלפניו – יש נוגע וחזרו ונוגע. ורבי יוחנן אמר: אין נוגע וחזרו ונוגע, ואורא רבי יוחנן למעמיה, דאמר רבי יוחנן: רבי ישמעאל ורבי דוסא בן הרפנים אמרו דבר אחד. רבי ישמעאל – הא דאמרן, רבי דוסא בן הרפנים, דתני: כל המטמאין פאהלי שחלקו, נטמאין לתוך הבית – רבי דוסא בן הרפנים מסתר, והכמיסן במטמאין. לאו ופאהלי, הכא נמי: אין נוגע וחזרו ונוגע. – ומרדכי דוסא בן הרפנים פריי ישמעאל, רבנן – קרבי עקיבא. והא רבי עקיבא מהורי קא מטהר! – עד כאן לא קא מטהר רבי עקיבא אלא פעור אבל בעלמא מטמא. דקתני סיפא, ומודה רבי עקיבא בשני הצאי ותיים שתתבן בקוסם והספינן שהווא טמא. ומפני מה רבי עקיבא מטהר פעור – מפני שהעור מבדיל מתיב רב עוקבא בר חמא: "בגבלתם" – ולא פעור שיש עליו שני הצאי ותיים. וכול אף במשא? תלמוד לומר: רבי ישמעאל... וטימא" – דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא

אומר: "הנוגע... והנישא", את שבא לכלל מנוע – בא לכלל מנישא, ואם איתא, הרי בא לכלל מגע מלפניו! אמר רבא, הכי קאמר: את שבא לכלל מנוע בכל צד – בא לכלל מנישא, לא בא לכלל מנוע בכל צד – לא בא לכלל מנישא. בעא מיניה רב אריא סבא מרבה בר רב הונא: קולית סתומה לרבי ישמעאל, מהו מנוע – בא לכלל מנישא, לא בא לכלל מנוע – לא בא לכלל מנישא, והכא היונו טעמא – משום דבא לכלל מנוע מלפניו. או דלמא: לית ליה? אמר ליה: וקולית

"בגבלתה" – ולא בעצמות, ובמזא אינו יכול ליגע – דאם סתומה היא. עורבא פרה – דאף ערב פורח בארץ, כלומר עשאו לרבר אחר. סככוני באשיות – כלומר, כריכני חוקו, לפי שר כוח מכה הדרשה שדרשה יחוס ברבים, ושבת הרגל היהת. חולדן והביא – שנשא כל היום. כתיב נשא – "ונגשאת את בגלתה" חסר הוא, בלא וי. וחסת קריאתה, כיון דלא כתב וי. וקראי "נישא". ואנן קרינן "נישא". והוא דנישא – בלא בית ד דאר. דברי רבי ישמעאל – ומאמר: שנו דאין עור במשח – מטמא מנוגע, ואף על גב דלאו מחובר איהו כותב. במרודד – שיש כאן חצי איהו, ורוחק מנוח חצי איהו. ורצועת בער מרודד מוחזר ומחברת. אהר ענוג – שני הצאי ותיים, אף על פי שאין מחברין חזר. ורואה דנישא – וקאי בן אגנע בן אמשא. דאך מטמאין אפילו במשא אלא אם כן מחברין. משנה קולית המת – טמא, דהא עצם כשעורה במת מטמא במגע ובמשא. כדכתיב "א בעצם אדם". וקולית

1 במרודד – דק קלוש וארוך ורחב, דכי מצרפה ליה חיי כותב, ומיזו לא טרח
2 איניש ומצרף ליה. תימזו פלטנו חיה. דלאו איהו בטליה – לא בטלי. מירוד –
3 לשון "וריקער" (שמת לט) ורודיה. לא שנו – לרבי ישמעאל דאמר: דאף על גב
4 דלא בטלי לעינן משא, במגע לא מטמו.
5 בלא מאחוריו – שלא נוגע בבית אלא
6 בלא מאחוריו. דכיון דלא חיי כותב שלם
7 יחד – אין לו "יד" ולא "שומר". ואף על גב
8 דארמין לעיל (תולין ק.ת.ב.) אין "שומר"
9 לפחות מבפלו, הא כפול יש שומר – הא
10 איבא נתג קמא דארמין דפלי, כדארמין
11 לעיל: אין זה שומר, ורבי ישמעאל סבירא
12 ליה כנאן קמא דארמין. יש נוגע וחזרו
13 ונוגע – כלומר, שתי גיעות מטמאין. כל
14 הפסמים באהל – כגון כות מית מן המת
15 ורובע עצמות ומלא תיודו רב. שנתלץ –
16 השיעור נתלק לשנים, והגניס שתי החצאים
17 לתוך הבית. פספס – דאין לו איהות
18 מעטרפין, שהבית מאדיל כאן וחזרו ומאהיל
19 כאן. ומקאמר רבי יוחנן רבי ישמעאל ורבי
20 דוסא אמרו דבר אחד, אלמא שתימא דרבי
21 ישמעאל משום אין נוגע וחזרו ונוגע.
22 ופריבין – מרדכי דוסא רבני עקיבא,
23 מכלל דרבנן דפליגי עליה – כרבי שמעאל,
24 קימי. ותא רבי עקיבא טפי מילק' בקיבתי
25 סיפא – דטעמיה דרבי עקיבא דעור מבטלו
26 הוא. אבל בעלמא – אפילו במגע נמי
27 מטמא. דאי לא מטמא במגע – לא הוה
28 מטמא במשא. דהאמר רבי עקיבא לקמך. את
29 שבא לכלל מנוע בא לכלל משא. ותהני
30 בקיפס – נמי רוחקין זה מזה, קאמר דנוגע
31 וחזרו ונוגע הוא. כדלמקמ אמתלה דעולא.
32 ולא בעור שיש עליו שני הצאים – דלא
33 קרינא ביה "דנוגע בגבלתם" (וקראי יא) –
34 דאין בכל גיעתה כשעור בגלה. "יכול אף
35 הנישא תלמוד לומר לומר הנישא טמא" – דהרי
36 זה קראי את בגלה. והנוגע והנישא –
37 רבי יוחנן דתיב בהודיא בגלה. כדכתיב
38 ב"ה "ודגושא... טימא" אחריא קאי "ודגושא...
39 טימא". לא בא לכלל מנוע – כלומר, לדידך
40 כיך דאמרת לא מטמא במגע – הוה לית לך
41 לטומי במשא. ואם איתא – לבר פדא,
42 מאי מקמדד ליה רבי עקיבא לרבי
43 ישמעאל? הא מודה דבא לכלל מגע מלפניו.
44 בכל צד – אין מאחוריו. לית בהווא קרא
45 לדעיל כתיבא נמי גיעתה אחריי, כד
46 כדארמיין ברש פירקין (ק.ת.א.) יכול אפילו
47 יש עלוי כותב. הנוגע בעור שבנגד הומר
48 מאחוריו לא יטמא? תלמוד לומר
49 "טימא" קולית סתומא – ואין עלית בשת,
50 ויש בתוכה מוח, והתן במתניתין: קולית בגלה
51 וקולית השער סתומים – שחורין אין מן
52 המשא, דלא באו לכלל מגע. נמי פליגי עליה
53 רבי ישמעאל או לא? נמי מארמיין אית ליה
54 לרבי ישמעאל כו. והבא – בער של שני
55 חצאי. היינו טעמא – ודמטמא במשא –
56 משום דבא לכלל מנוע מלפניו, אבל גבי
57 קולית – לא בא לכלל מגע כלל, דהא
58 עצמות בגלה אין להם טומאה, כדארמין
59 "בגבלתה" – ולא בעצמות, ובמזא אינו יכול ליגע – דאם סתומה היא. עורבא פרה – דאף ערב פורח בארץ, כלומר עשאו לרבר אחר. סככוני באשיות – כלומר, כריכני חוקו, לפי שר כוח מכה הדרשה שדרשה יחוס ברבים, ושבת הרגל היהת. חולדן והביא – שנשא כל היום. כתיב נשא – "ונגשאת את בגלתה" חסר הוא, בלא וי. וחסת קריאתה, כיון דלא כתב וי. וקראי "נישא". ואנן קרינן "נישא". והוא דנישא – בלא בית ד דאר. דברי רבי ישמעאל – ומאמר: שנו דאין עור במשח – מטמא מנוגע, ואף על גב דלאו מחובר איהו כותב. במרודד – שיש כאן חצי איהו, ורוחק מנוח חצי איהו. ורצועת בער מרודד מוחזר ומחברת. אהר ענוג – שני הצאי ותיים, אף על פי שאין מחברין חזר. ורואה דנישא – וקאי בן אגנע בן אמשא. דאך מטמאין אפילו במשא אלא אם כן מחברין. משנה קולית המת – טמא, דהא עצם כשעורה במת מטמא במגע ובמשא. כדכתיב "א בעצם אדם". וקולית

חולין. פרק תשיעי – העור והרוטב דף קכה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קנט
רש"י

1 וקולית המוקדשים – במסכת פסחים (קכג) תוך הפגול והותר – מטמאין את הדיים.
2 דגורי בור רבנן משום חשידי בורנה ועגלי בורנה, בדמפיש תהם. וגורו אף בעצמות
3 ששמשו נותר. **נבלה** – אין עצמותה מטמאים. דכתיב (ויקרא יא) "נבלתה" – ולא
4 בעצמותה, וכן שרץ. הלכך, תהומים טהורים אף מטמאין במשא, וכל שכן מבג, דאי אפשר
5 לו ליגע, ואף על גב ד"דמר"ג מניבס תומיא

1 **נוגע** אין מאהיל לא – ואם תאמר, מנא ליה למידך 'מאהיל, לא? אי משום דלא קתיב
2 לה – הא לא קתיב נמי משא. אף על גב דרעב כשעורה מטמא מטמא וש לומר:
3 דמשא לא אטערך למתנו, אבל אהל היה ליה למתנו, כיון דאע"ג מטמא באלה, אף
4 על גב דלא מתני ליה במוקדשין, מנא ליה למתני דאפי' נפשה אמת. אף על גב
5 דמבג אהל חרול הוויא דרעב: דנוגע נביס

6 טמא, אבל מאהיל לא מטמא אלא כנגד החוח
7 – מכל מקום במאי דרזי, תהליה, ואם תאמר:
8 ולשני ליה ז'ה מני רבי יוסי, דלית ליה טהומא
9 בוקעת ועולה' לקמן שמועתי; ושובא לא
10 מסתבר ליה לאוקמה כרבי יוסי. **ואי** מוח
11 שבפנים מעלה ארוכה מבחוץ – פירש
12 הקדושין: אף על גב דליכא מוח ככלו, וזה הדק
13 מרלא מוקי לה דלית ביה מוח. והבטח דחק –

14 קצת. **אי** הכי מוקדשים בו – פירוש: בשלמא
15 אי איירי בדאיכא בות – יתיב שפוקש, ו
16 אפילו למאן דאמר בו 'ערכי פסחים' (פסחים)
17 כסא. ונור כביבדי, דלא חד איירי כשיש
18 דהיה. אלא כן דבמא איירי בדאיכא שיעור –
19 מוקדשין אמאי בו. רמימ: דמאי קא משמע לן
20 זרבי, מנתיחן היא ועוד. דבפרק 'ביצד'
21 ור"ז (שם פגא) מייחי סייעתא לרב מו, ורזי
22 לה לייחי דן מתניחין דהבאי ותיבא דרב מו
23 אשמעינן: עצמות שמשו נותר כבד, אפילו
24 אין בןן כבשוי כלום. ומתניחין אפילו לאוקמיה
25 דאיכא אבתי בותי. ומכל מקום חודש הוא
26 דאיכא שישנו נותר. ובעלם. ובפסחים דבעי
27 לאתייב מעצמות פסח. דקאמר: אלא לא דאית

28 ליה מוח – היינו, שהיה בה מוח כבד. וכמו
29 לא קאמר, דהשיטא טרדנתינן שרפה משום מוח
30 **הבא** במאי עסקין בששיפה – דחו לא מעלה
31 ארוכה. הלכך, כיון דליכא בות מוח –
32 לא מטמא באלה, דשיפה שיעור, ויהי דין נמי
33 אבר, ואשמעינן דשיפה אמת באלה.

34 **ומאי** נוגע דקתיב מאהיל – וקא משמע לן
35 דרעב? היינו מאהיל, ומתערפין. ואם
36 תאמר: לית 'כיתין' מוח, והנוגע בו 'טמא',
37 איירי דינא דרעב? היינו מאהיל וש לומר:
38 דלא הוה שמעתי ליה מתבא אלא משום דקם
39 ולק בעלמא כדבית מן מהט מטמא באלה. אבל
40 השתא קדתיב 'קולית' מוח 'נוגע' –

41 מוכיח דרעב? היינו מאהיל. דאי אפשר ליגע
42 במוח משום בתוך הקולית, אלא על ידי אהל.
43 **הבא** במאי עסקין בותיב מוח – ומתקשש –
44 הא דלא קאמר 'ששיפה', דבארמא לעיל –
45 אפשר דסבירא ליה דשיפה מעלה ארוכה
46 מבחוץ.

47 אמר
48 **אמר**
49 **אמר**
50 **אמר**
51 **אמר**
52 **אמר**
53 **אמר**
54 **אמר**
55 **אמר**
56 **אמר**
57 **אמר**
58 **אמר**
59 **אמר**
60 **אמר**
61 **אמר**
62 **אמר**
63 **אמר**

1 וקולית המוקדשין, הנוגע בקו, בין סתומים בין
2 נקובים - טמא. קולית נבלה וקולית השרץ, הנוגע
3 בקוה סתומים - סתומים, נקובים כל שהוא - טמא
4 בקובע, מנין שאף בקמישא - תלמוד לומר "הנוגע...
5 והנשא", את שבא לכלל מגע - בא לכלל משא,
6 לא בא לכלל מגע - לא בא לכלל משא. **גמרא**
7 **נוגע** אין, אכל מאהיל - לא. הכי דמי? אי דאיכא
8 פניה עשר - באהיל נמי ליטמא! - דליכא פניה עשר.

9 **ואי דאיכא פניה מוח מבפנים** בוקעת
10 ועולה, באהיל נמי ליטמא! - דליכא פניה מוח
11 בפנים. - **ואי מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ,**
12 **אמר מעליא היא, באהיל נמי ליטמא!** אמר רב יהודה
13 פניה דרבי חיאי! זאת אומרת, מוח בפנים אינו
14 מעלה ארוכה מבחוץ, - במאי אוקמיתא - דליכא
15 פניה, אי הכי, במקדשים אמאי מטמא? ותו, קולית
16 נבלה וקולית השרץ פי נקבו אמאי מטמא? - הא
17 לא קשיא, רישא - דליכא פניה, ספיא - דאיכא
18 פניה, ומאי קא משמע לן? מילי מילי קא משמע

19 לן: רישא קא משמע לן - דמוח בפנים אינו מעלה
20 ארוכה מבחוץ, מוקדשין מאי קא משמע לן? שפומא
21 נותר מילתא היא. דאמר רבי בר אבתי, אמר רבי
22 יצחק: עצמות קרשים ששימשו נותר - מטמאין את
23 הדיים, הואיל ונעשה בסיס לדבר האסור. נבלה אף
24 על גב דאיכא פניה, ניקבה - אין, לא ניקבה - לא.
25 אפי' אמר: לעולם מוח מבפנים מעלה ארוכה
26 מבחוץ, והכא במאי עסקינן - בישיפה, וכדדבי

27 אלעור. דאמר רבי אלעור: קולית ששיפה לארבה -
28 טמאה, לררבה - טהורה, וסימניד: דיקלא. ורבי
29 יוחנן אמר: לעולם דאיכא פניה, ומוח מבפנים מעלה
30 ארוכה מבחוץ, ומאי "נוגע" דקתיב - מאהיל. אי
31 מוח מבפנים מעלה ארוכה מבחוץ, קולית נבלה
32 וקולית השרץ פי לא נקבו אמאי סתומים? אמר רב
33 בבבית בר גידל, אמר רבי יוחנן: הקא במאי עסקינן
34 בגון דאיכא פניה מוח המתקשש, גבי מוח -

35 טמאה בוקעת ועולה, נבלה פיון המתקשש הוא, ניקבה - אין, לא ניקבה - לא. אמר
36 רבי אבין ואיתומא רבי יוסי בר אבין, אף אגן נמו תניא: הנוגע בכחצי זות ומאהיל על
37 חצי זות, או חצי זות ומאהיל עליו - טמא. אי אמרת בשלמא חד שפא הוא - משום הכי
38 מצטרף, אלא אי אמרת תרי שמי ניתו, מו מצטרף? והתנן: זה הכלל, כל שהוא משם
39 אחר - מצטרף וטמא, משני שמות - טהור! - אלא מאי, חד שפא הוא? ומאי טמא: אכל
40 הנוגע

41 ובמוקדשין נבלה ושרץ - בדאיכא בות, כדאוקמא. ואביי לא פליג אלא בעמלה ארוכה. לארבה - דעבשו שירי
42 בה רצועה שלא שיפה. טמאה - ואפילו איה בה לא בשר ולא
43 מוח. דמוח שויה ערתי לבא מבפנים מעלה ארוכה. וכיון דרובתה בעלי חיים מעלה ארוכה, השתא נמי אבר
44 הוא, ואלו בעי שיעור. לארבה - סביב סביב, ואפילו במקום אחר. דקל
45 - אם חטול מנוט ראיכה סביב - הוא מתיבש, ולא תרחו דרך לשרף לעלות מן הקרקע למעלה ממקום שנקלה,
46 והוא תלוי ונחשף לרוב. ותישיר צדו אחד - יש דרך לשרף לעלות.
47 לעולם - רשאי דאיכא בות, ולא מקומות מבחוץ תרי טעמי. ואי נמי ליכא בות חרול מטמא באלה. דמוח
48 שבפנים מעלה ארוכה. **ומאי נוגע מאהיל** - מאהיל נמי במשעם,
49 כדפרשם ואילו, דאיכא תנא דקרי למאהיל 'נוגע'. **אמאי סתומים** - עצם נופח - אבר הוא, וכלא מוח
50 נמי מטמא, וסתומה מאי אהני? המתקשש - יבש ונעקר בתוך החלל,
51 דהוא לא מעלה ארוכה. **גבי נבלה** - אף על גב דאינו מעלה ארוכה - מטמא באלה, דהא לא
52 חשיבא אבר, והא לא אית שיעור. וסתומה לא מתיבא ביה - וטהומאה בוקעת ועולה,
53 ומקדשים - נבלה כיון דרפתקיש **תוא** - ושוב אינו מעלה ארוכה - לא אבר הוא. הלכך, נקבו -
54 דאפשי משום שיעור. לא נקבו - לא, דאפשי משום שיעור. לא נקבו - לא,
55 דלא אית נותר. דהוא. והשתא גרע מקולית שיש בה בכעשה מוח לז, ודהווא מעלה ארוכה הוא. **אף אגן נמו**
56 תניא: דקרי למאהיל 'נוגע'.

חלוץ. פרק תשיעי - העור והרוטב דף קכה עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"

חוספות

1 אביר רבי ירשא רוצה טומאה רצונה בין שני מגדלים עסקין - היה מצי למימר
 2 'בטומאה למטה טומא עסקין', דברמינן בסומך, אלא משמעת 'אהל' משמע
 3 ליה למעלה מטפה. אי נמי ליה ליה סברא דלקמן. ואם תאמר: אי בטומאה רצונה
 4 דוקא עסקין, אמאי נקט בספא 'המשכה' על ידי דבר אחר. תוירי, הנה ליה למיעט
 5 'אלא אם אינה רצונה' טוראי? שד לומר דהיא
 6 לאשמועין אפילו בין שני מגדלים דאמי
 7 דירשי - לא הוי טומאה רצונה בהשכח על
 8 יד דבר אחר. דתריה בעיקר בין שני מגדלים
 9 וגם שיהו עצמו מאחיל על הטומאה או
 10 הטומאה עליו. ומאן תנא דקרי לאהל נוגע
 11 רבי יוסי היא - דרבא ברבא דרביס דלא מייחי
 12 ראה אלא אליבא פריש, וכן עיקר, דהא לאבי
 13 מאי משני, דעל כרדך צריך לראומין ערקין
 14 בכל ענין. דאם לאו, מני דהה רבי ודיא לעיל
 15 'בטומאה בין שני מגדלים', נוקי מני מתניתין
 16 בבבאי וטנא אלא על כרדך צריך לפרש בכ
 17 ענין, דלא תקשה אבתי, נוגע - אק, מאחיל
 18 בלא טומאה רצונה - לא הוי חילק, אליבא
 19 דאביי לא מתוקמא, כיון דאיכא אהל למעלה
 20 מטפה, דלא הוי נגיעה. אבל רבא, דלא מפיך
 21 אלא אהל דהמשכה, ליכא למיפרך מדי. 22
 23 דמתניתין לא איירי בהמשכה, מדתקין 'ונגיע'
 24 טומאה על דמיא דומיא דרביס. אידרו טויה
 25 ועל על ידי דבר אחר. ואביי ורבא ליה ליה
 26 דרבי ודיא דשני לעיל 'בטומאה בין שני
 27 מגדלים', דאי ליה ליה - מנא לן לפרש
 28 כדמרשי, ולמנא בטומאה רצונה בין שני
 29 מגדלים עסקין? אלא דאי ליה ליה. ואם
 30 תאמר, וכיון דלית ליה דבריא ודיא, והוא
 31 לבעל מתוקמא לאבי כרדכי ליה ולרבא
 32 דדאלי. והואכי טפי שפיר לרבא. מיתוקמא
 33 בפשיטות דירשא מצטרפין - דבאילו נגיעה
 34 דאי, כיון שאין בהמשכה. ובספא דאין
 35 מצטרפין - כיון דעל ידי המשכה היא. ואם
 36 אמאי איצטרך להביא מהבא. מהדיא דלעיל
 37 יכול לרבא ראיא, דקרי לאהל 'נגיע', לפי
 38 סברא רביא רבי לומר: דניחא ליה טפי לאתוי
 39 מהבא שנוכח בה שם חבם. שלא דאבוי
 40 טורו - ואם תאמר: כיון דלא מבטל ליה,
 41 כדפריש בקטנסי. רבי אמא אפילו בלא כנגד
 42 הנקב. דברמינן פרק 'לא חפור' (בבא בתרא
 43 ט"ב) דכל מיד דלוי מבטל ליה. אין חוצץ בפני
 44 הטומאה ומיהו שם פירש דכל דבר שהותם כל
 45 החלוץ, אין צריך כסול. רש"י (בא דבר המהחיל
 46 היא) מפרשי. טוראי וכו' אי טומאה אינה בוקעת ועולה - ואם תאמר: היכי
 47 מוקמינן לעיל מתניתין כוחיה, דהא מתניתין סבר דבוקעת ועולה. דקתני בקילתי סומה
 48 'הנוגע בה' טמא', ודוקמינן דמיא 'ונגיע' מאחיליה וי' לומר: אף על גב דסבר רבי יוסי
 49 שטומאה טומאה אינה בוקעת, מודה בקילתי סומה טומאה טמאה. כלא במתבבסות
 50 דמדמה רבי יוסי דרמטא. **בטמאה** ביה בית מה שבתוכה טורו - שהמגדל חוצץ בין
 51 הטומאה ובין מה שבתוכה, דאינו מקבל טומאה, ועדשה למחא הוא.

הנוגע בחצי ית - ומאחיל על חצי ית בבת אחת, ידו נוגעת כאן, והשניה
 מאחלת כאן. או חצי ית מאחיל עליו - כגון שנתון בקיסם התרוב בביתו, וה
 עמוד תחתיו דובר אחר מאחיל עליו ועל חצי יתו. כגון חצי ית מוטל על גבי
 קרקע. והוא עומד אצלו, ואחר מאחיל על שניהם. **אמאי** תוירי - הלא הוא אהל
 נגורו ועקר אהל דאמור בתורה זו הוא
 'כל הבא אל האהל' (במדבר יט) - תשיבת
 מאחיל עליו ועל מת באהר. **רצונה** - כל
 דבר שאין לו מקום ריחו קרי 'רצון'. ופוחת
 מטפה - לאו חלל הוא, ונקרא מה שבתוכו
 'רצון'. מגדלים - של עץ. דבולה נגיעה
 היא - אפילו הוא מאחיל למעלה מן הבשר
 הרבה. כגון שהיו המגדלים נגודה,
 והוא למטה, והוא מאחיל סמוך
 לראשיו - קרי נגיעה. וכיון דהלכה
 למשה סיני היא טומאה רצונה בוקעת,
 הוי כמאן גמול טומאה כל החל שבני
 המגדלים. ומדא לא תשיעה דרבי יוחנן.
 ומאן תנא - דמתניתין לרבי יוחנן דאוק
 'דנהגע היינו מאחיל? תרווד - כה. דרב
 - ערפ הנימצא בארון של מה, שהוא
 רקבוביתו של מה, ושיעור 'מלא תרווד' -
 הלכה למשה סיני. היא **לא נגע בבליה** -
 דהא לא הוי העפר אילו מחבר ידו. והנוגע בעד
 זה - לא נגע בעד זה. וכל דבר חוד עפרא
 באפי נפשה הוא. **אמר אביי** - המאחיל
 למטה מטפה, שאין טפח בין ידו לטומאה
 קרי ליה אהל נגיעה. ולאביי לא מתוקמא
 מתניתין כרבי יוחנן, דלא מיקרי מאחיל
 'ונגיע' אלא למטה מטפה. דהיי' כנגיעה.
 ואבתי הדר דוקין קמא לרבותיה: נוגע -
 אין, אבל מאחיל אהל גרידא למעלה מטפה
 לא. ואי דאיכא בית - באהל נמי
 לישמא אביי לא מהדר לאוקמא דרבי
 יוחנן, נמי אוקמא למתניתין באין
 בה בית ובשפיה. והבא קא מהדר לתרצוי
 מילתיה דרבי יוסי דקתני גבי דבב נגע
 ואהל, וקשיא לן: הא לא נגע בבליה? ומי
 ליה אביי מאחיל נגיעה. **הוא אמר אביל**
 למעלה מטפה אהל נגיעה - מיקרי, ושפיר
 מתוקמא מתניתין כרבי יוחנן, רבי יוסי
 דהא. בהמשכה - דבר אהר מאחיל עליו
 ועל הטומאה. והוא אינו מאחיל על
 הטומאה, ולא הטומאה מאחלת עליו.
 דבר אחר ממשיך את הטומאה עליו. **טמא**
איכא ליה - דאפילו למעלה מטפה קרי ליה רבי יוסי אהל נגיעה. **תבי** טמא
הספורים - שמסרוטם מטות כמין קליעה. וכן סריגי הלונות. שנתונים עצם דקים
 או סר ברל בלונות כסרינון קליעה. ואי לכנס אדם בוקן. חוצצין בין בית
 לעליה - אלא שנתון מיקריה לתורה - נעושר חרובה, ובטלו. **מקבלין טומאה**,
 ורצוצין בפני הטומאה שלא תכנס טומאה לצד שני שעליה. כלומר, לעליה. ואף
 על פי שנקובים - הרי אין בנקבים פוחת טפח. וכל נקב העושר אירי - שיעורו
 כמלא אגרוף, וכל נקב שבין בית לבית או בין בית לעליה - שיעורו בפוחת טפח,
 ואף הנוגע בנגד נקב. טורו. היו פורשים על הפת **באורי** - שנתולו מן המטה
 כמו שוק מסורגות, ופורסן על המת באורי. הנוגע בנגד הנקב **טמא** - דעכשוי
 לא נעושר תקהר ליהות הכל כסוחות. ליה נגיעה מטפה. שאין טמא. שהרי
 ששוחן על הפת למטה מטפה, שאין מוקן לטמא טפח

הנוגע בחצי ית, ודבר אחר מאחיל עליו ועל חצי ית
 - טורו. ואי חד שמא הוא, אמאי טורו? אלא קשיא
 ורשא אמר רבי ירשא: בטומאה רצונה בין שני מגדלים
 עסקין? ואין ביניהן פוחת טפח, דבוקיה נגיעה היא. ומאן
 תנא דקרי לאהל 'נוגע' - רבי יוסי היא, דתניא, רבי יוסי
 אומר: מלא תרווד נקב - בטומא פנעו וכמשא ובאהל,
 לקא משא וכמשא ובאהל, הא - קא מעין ליה לבויה, והא
 - קא מאחיל אפוליה. אלא נוגע, הא לא נגע בבליה? והא
 אלא לא שמע מינה? מאי 'נוגע' - מאחיל - והא קתני
 'נוגע', והא קתני מאחיל? אמר אביי: למטה מטפה -
 אהל נגיעה, ולא למעלה מטפה - אהל גרידא. רבא אמר:
 אפילו למעלה מטפה נמי אהל נגיעה הוא. והיכי דמי
 אהל גרידא - בהמשכה, אמר רבא, מנא אמיתא לה?
 דתני, רבי יוסי אומר: תבילי מטא סריגי חלונות - חוצצין
 בין הבית לעליה שלא להכניס טומאה לצד שני. פרסן
 על פני המת באורי, הנוגע בנגד הנקב - טמא, שלא
 בנגד הנקב - טורו. היכי דמי, אימיא למטה מטפה -
 שלא בנגד הנקב אמאי טורו? מת בבסותו היא, ומת
 בבסותו טמא? אלא לאו למעלה מטפה, וקא קרי ליה
 'נוגע'. אמר אביי: לעולם למטה מטפה, ודקאמרתי: מת
 בבסותו הוא - מת בבסותו, כמבטל ליה. האי, לא מבטל
 ליה - ותהוי טומאה טמאה בוקעת ועולה? וקסבר
 רבי יוסי: טומאה טמאה אינה בוקעת. ומנא תמיירא?
 דתני: תיבת המגדל שיש בה פוחת טפח ואין ביציאתה
 פוחת טפח, טומאה בתוכה - הבית טמא. טומאה
 בבית - מה שבתוכה טורו. מפני שדרך טומאה לצאת,
 ואין דרך טומאה ליכנס. ורבי יוסי מטה, מפני שכול
 הוא להוציאה לחצאין או לשורפה במקומה. וקתני
 סיפא: העמידה בפתח ופתחה לחוץ, טומאה בתוכה
 - תבית טורו. טומאה בבית - מה שבתוכה טורו,
 ותני

מאחיל על המת. שלא בנגד הנקב - טורו, דהבליים בלא מהא אין מקבלין טומאה, היכי
 לא מבטל ליה - לודות סכותו של מת. ותחוי **בטומאה** טמאה - אי למטה מטפה עסקין - נרו נמי דלא
 דקמיאן לו מאחלת פרק יד משנה ג' בוקעת ועולה על קרקע, אלא אם כן תמצא רצונה למטה מטפה. תיבת
 קטנה, להוצינה מן הארץ ומשקין, שם - בחלל עת טפה. היה רגיסין לה במשנה דאלמולת ששה בת טפה. תיבת
 בתור פתח אין בו טפח. **טומאה בתוכה הבית טמא** - ואף על פי שפתחה וראי' כדמרשי טמאה. מפני שדך טומאה לצאת -
 לפיכך, טמאה מיד דרך יציאתה, ומורבן. מה שבתוכה טורו - הואיל ואין ביציאתה פוחת טפח, והרי אין סופו להכניס לה מת. רבי יוסי פטהר - כדמרשי: דמנא
 אין סופה לצאת דרך פתח זה שיהא בה שיעור טומאה, שכול להוציאה לחצאין או לשורפה במקומה. וקתני **סיפא** העמידה בפתח - וכוילה בבית, אלא שפתחה
 לחוץ. **טומאה בתוכה הבית טורו** - דמשום מאי איכא לטמוי? הא טומאה אהל ליה, דיש בה פוחת טפח. ולא טמאה היא. ומשום יציאה נמי לא טמאה היא
 אין יציאתה לפנים.

חלוץ. פרק תשיעי – העזר והרוטב דף קבו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)" קסג

1 **אב** כי בעזראו פותח טפח כו' – תימה: אי צערו של כלב חשיב דבר שאי מקבל
2 טומאה – כי יש בעזראו פותח טפח. מאי הוה ידו דרבי מאיר את ליה וקוקס
3 להשלים. מכל מקום לא נמנע הבער את הארץ מטפח, ואינה יכלה טומאה לבא. ואי
4 חשיב דבר המגבל טומאה – והכי קאמר רבי יוסי "רוימא את ילול הטומאה", דאי אם
5 אינו בחללה טפח – אינו טומא. ואמאי, דהא אינו

6 יוכל לחוץ, דהוי הוא פתוח לביתו ומיהו אפשר
7 דמכל מקום לרבי יוסי הבית טהור, וכיון שאין
8 בחלל טפח – אין כאן אהל שימשך טומאה
9 לבית. ופסקת הטומאה בחוץ, אך קשה: דהו
10 דבער אפשר שאינו חוץ צעמוה, אמאי אין
11 הוצצו: ויש לומר: כיון דאית ליה לרבי מאיר
12 חוקקה, ויש בהו ארץ קעה, והצעמוה אין
13 חותמיה כל תנבך אלא ממש, ומסתמא אין
14 כמלקין וסופו להוציאם ממש – לא הויצ, כד
15 דפרשיתא פרק "אי חפור" (בבא בתרא יט,ב),
16 **מאי** לא אצא בעזראו רובא טפח – וירואך
17 היינו רואין את הטומאה אם היא כנגד השקף
18 או לא. **אמר** רבא הכי קאמר כו' – לא היה
19 מצו לממר דאיש בעזראו פותח טפח, קאי
20 ולא בא לחלוק, אלא ליה חשיב לשקף אהל.
21 וירואך צעזרא כלב קאי – דלא שייך לממר
22 לשון "רואין" אצלם, דהא מונח קמן, אלא
23 אטומא שהיא בפנים או אחלל שייך לממר
24 "רואין".

25 **אבן** חלל חלל אולגין – רבינו אמר דלא בעי
26 בחלל טפח, לטעמיה דאית ליה בפרק קמא
27 דשבט (ג) ודחוקין להשלים, בני "זרק נח
28 בתוך כל שהוא", ונהי דברק קמא דתירובין
29 (א), בני "יפה" לאו כח חוקין להשלים
30 (א), כגון ברבליה ארבע – הוה מייל גבי
31 מוזה, דבתיב (דברים יא) "ובשעריך", ובעין
32 שער חשוב. אבל בעלמא, אפילו אין שם ארבע
33 חוקין. ורצין עיין שם. ורואה, דהך שמיטת
34 מיירי בטפח טפח מן השקף וחוץ, ובשטוריא –
35 הדלת – הוא כאהל בפני עצמו, ואין אהל
36 פותח מטפח. ורבי אלעזר אמר, פני לפנים –
37 הבית טהור. לחוץ – רבי טמא, מפני טומאה
38 יצאה דרך שוליה. ורואה: רבי אלעזר לא
39 א"ככל" דרבי יוסי קאי, דרבי יוסי – בכלב שיש
40 בעזראו חלל פותח טפח איירי, ורבי אלעזר – שאין בחלל פותח טפח. ומדקמרא יפין
41 לפנים, הבית טהור – אלאמא בסתם כלבא איירי, שאין בעזראו פותח טפח. **מאן** אנת
42 דפלגי עליה דרבי יוסי רבי שמעון היא – פירש הקתורה: מאן אנת דאמר לעיל נוגע
43 בחצי ויהי. ודבר אחר מאהל עליו ועל חצי ויהי. טהור, דלא מנטרף, אלאמא, הרי שמע
44 נעמה, דאית לאו היינו נגיעה. וקשה: דהתם אפילו רבי יוסי מודה, דכן לאכרי בן לרבא,
45 דהא נעמה על טפח – אינו משכב כלום אוראה לפרש. ורואה: דקאמר לעיל "מאן
46 האי תנא דחשיב לאהל נגיעה: רבי יוסי", כמכלל דאיבא דפלגי עליה, וקאמר. מאן אנת
47 האי תנא?

48 **עב**
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62

1 הכי נרשין – יחנה עליה רובי יוסי מטהר. אדייא? אי נאמא אסיפא – תנא קמא
2 נמי טהרי מטהרו אלא דקאמר תנא קמא "הבית טמא" – אי משום דדרך טומאה
3 לצאת כו'. ולא נרשין "אלא לאו ארישא" – דהא ברישא בהדיא תנן הוה "רובי
4 יוסי מטהר", **אי נאמא אסיפא** – ודוכתני – דהא תנא קמא נמי מטהרו **אלא** –
5 טעמיה לתנא קמא דקאמר "הבית טמא" כל

6 היכא דמשכחת חרא מהך תרי טעמי, א
7 משום דרך טומאה לצאת, כגון רשא דיש
8 בה פותח טפח, דאין כאן טומאה טמונה
9 אלא משום דסופא לצאת, ואי משום
10 דטומאה טמונה בוקעת, מרנקט רשא יוסי
11 בה פותח טפח, וחוץ סיפא עלה "הימנדיה
12 בפתח ופתחה לחוץ – הבית טהור", ו
13 רשמעין: פתחה ופתחה ויש בה פותח טפח,
14 דאין כאן אהל טומאה טמונה. דא אין בה
15 פותח טפח – מפני העמידה בפתח ופתחה
16 לחוץ הבית טמא. אפלו טומאה טמונה
17 בוקעת, והוי כאילו מוטלת בקרקע הבית.
18 והבית מאהל עליה. וקאמר ליה רבי יוסי
19 – ברישא דקאמרת גבי "יש בה פותח טפח"
20 הבית טמא, מפני שדרך טומאה לצאת –
21 יכול הוא להוציאה לחוצו, ודקאמרת –
22 ברישא "הבית טהור", וטעמא משום דנקט
23 כפיכא דיש בה פותח טפח, דהא אין בה
24 פותח טפח – הבית טמא, משום דטומאה
25 טמונה בוקעת – לאו מילתא היא. וטומאה
26 טמונה אינה בוקעת. חלל שיש שאלב בשר
27 הבית ופני הכלב – האלו פתחו כנגד
28 לבית – הבית טהור, דאמר ב"בבבמה
29 מבקשה" (חלוץ ע"א). וטומאה הבלועה
30 בבעלי חיים אינה מטמאה. ומטיל על
31 האסקופה – רוצארו לפנים. **אם יש בעזראו**
32 **פותח טפח** – רחוב טפח בעזראו. **מביא**
33 **את הטומאה** – משום דרופנו העלין
34 מאהל על הטומאה, וראש הגיב ממשך
35 האהל לבית וירצא דרך פני לבית. ואף על
36 כד אין לה אהל שחללו טפח, וטב רבי
37 מאיר דממשך, והואל הרובו טפח. אמר לאו
38 **אין מביא את הטומאה** – וכל שאין בו
39 רחוב טפח – אינו אהל, כדתנן מאהלות פרק
40 ג משנה ז' טפח על טפח על רום טפח, וטומאה. רבי יוסי אומר
41 וישנו אן טפח על טפח. רבני קאמר: ברוקין בגופא דתן מקום
42 הטומאה, אם היה מן המשקוף ולפנים. **הבית טמא** – השתא קא סלקא דעתך:
43 ד"אי"ן בעזראו טפח רבא, דקאמר רבי טהור. וקאמר ליה רבי יוסי:
44 אם הטומאה מן המשקוף ולפנים, אף על פי שאין בעזראו רחוב לדחות הוא אהל
45 וירי יש כאן אהל גדול, שחבית מאהל על הטומאה. ותסם חלל הרקון אין כאן
46 טפח, והוה היא טומאה טמונה. מן המשקוף ולחוץ הבית טהור – שדריא אין כאן
47 לבית מאהל, ולא אהל טפח, שהיא משכבת לתוך הבית. פני לפנים – ונקב
48 זגב לחוץ – הבית טהור, אם טומאה מבוהין. ומשום המשכבה לא תגבל עליה
49 שדריא אין דרך מאכל לצאת דרך חוץ, אלא דרך השוליים. נבך היעני. פני לחוץ – ושוליו לפנים. **הבית טמא** – שדריא דרך פתח קטן הוה על כרחך היה סופה
50 לצאת. כין כין ובין כין – פני לפנים או פני לחוץ, בין טומאה מנגנדי המשקוף ולפנים בין שדריא לחוץ, בין בעזראו טפח בין אין בעזראו טפח, ובאמורא פלוגי. פני לפנים
51 טמא, ואף על פי שאין סופו לצאת דרך כאן – קסברא אף כדריי כתישה היא מציאה טומאה. אי ינמי פעמיש שדריא מקא. וכן שוליו לפנים – מפני שדריא לצאת
52 דרך זה. **מאי לא אצא בעזראו טפח רבי יוסי** – ואמר דאם טומאה מן המשקוף ולפנים – טמא. ואף על פי שאין כאן טומאה – נמנא ליה, ומשום שחבית
53 מאהל על טומאה טמונה. **אמר רבא** – רבי יוסי לאו "אי"ן בעזראו טפח" קאי, ורואה. דהתם, אפילו טומאה בפנים הבית טהור, וטומאה טמונה איהו בוקעת. אלא
54 איש בעזראו פותח טפח, קאי. וקולא. דקאמר רבי מאיר: אהל הצערא ממשך הטומאה לבית, והואל ורחבו טפח, ואף על פי שאין חללו טפח, וקאמר ליה רבי יוסי:
55 רואין את חלל הטומאה, אהל הצערא, ממשך אלו – אינו ממשך. ו"אי"ן את הטומאה" – לאו רואין את מקום שחבית טומאה
56 קאמר. דאמקום שחבית לא חישינו, דלא שני לן אם בבית אם לחוץ לבית, שאין טומאה הבית אלא משום המשכבה. אלא "רואין את חללה" קאמר. ודקנסים כפיפא
57 איש מנגנדי המשקוף ולפנים" כו' – מילתא אחריתי היא. ובתרתיה פלגי – והכי קאמר ליה לרבי מאיר: דקאמרת לעיל מן המשקוף. ודקחשבת כל עובי דפתוחו
58 רחב טפח ממשך – אגן חלל טפח בעיני. ודקאמרת – הבית טמא. ואף על פי שאין פניו את המשקוף. ודקחשבת כל עובי דפתוחו
59 האסקופה רובה, ושקוף בחוץ, בו שהדלת נוקט ושקוף בו כשמונין אותו. וההואהו שקוף ולפנים יהי כלפנים. שקוף – כטיילי כלעו, כמו שאמר עירשין למשקוף
60 העליון, מקום שהדלת נוקט עליה. ולשון שקיפה היא הכאה, שנוקט דבר על חבירו. כדמתרגומין "חבורה" (שמות כא). משקופי. "עלה נוקף" (ויקרא כו). טרפא דשקף.
61 "שדופת קדים" (בראשית מא): שקיפין קידום, ובוטוט ברוח. **מאן תנא** – לדעילי (קב"ה). דהנוגע בכחצי יתו דבר אחר מאהל עליו ועל חצי ויהי. דקתני "טהור", דלא
62 מצטרפא. אלאמא, מנגע ואהל – לאו חד שמא הוא, ופלגי אדרבי יוסי דקרי לאהל "נוגע"?

חולין. פרק תשיעי - העור והרוטב דף קכו עמוד ב - מתוך מהדרות "אבן ישראל - רש"י (שינוילוף)"

עצם כשעורה מטמא במגע ובמשא אבל לא באהל - פירש בקונטרס הדלכה למשה
מטין הוא. ואי אפשר לומר כן, במקרא ילפינן ליה בניור פיר' כ'והו ד'וה' (ג.ג.ג.)
ולא היה הדכה אלא מה שהניחו מנחה עליו אף על גב דלא מטמא באהל. ג'וה' ודופק
מטמא במגע ובאהל ואין מטמא במשא - לומר דאמר בפרק "בהמה המקשה" (חולין
ע.ב.) דגולל ודופק דהוה מלכה, איכא למימר

דחכי גמיר לה. אלא למאן דמיתיה לה מיעל
פני שהד' קשה. מנא לן ותיבא משום ההוא?
קרא ריב"ל שאני יגע על פני שהד' מוקמתי
בניור (ג.ג.ג.) באהל, אהל' חילקי' מטמא באהל. במגע
נמי מטמא - משום דאפקיה בלשון נניעה. אבל
במשא לא מציני שטימא. **בנבלתה** ולא
בקוליה סתומה - מהאי קרא נמי ממשטיני
בפרק "בהמה המקשה" (חולין ע.ג.) עצמות
והינין. וקשה דאם כן היכי נגעט מניה קוליה
סותמה? ומדוע כיון דלא מריבין "שומר" אלא
בנקובה שכול לזיגע, מנמלא כי אמרשטני
עצמות, אמעט נמי קוליה סותמה. אף על פי
ד"דמוי' הוי כסותה. מן חטה קליפתיה -
התם מרובין מקרא דרוע' אשר ירוע', כדרך
שבני אדם מציני' לזרעה. אבל כהן גלי רגלי
ד"דמוי' לא הוי אלא שבאפשר לזיגע. וכן גבי
שריט' מריבין לקמן מיטמא' דשריט' קוליה
השרץ נקובה. ואף על גב ד"הטמאים" דרשית
לקמן לרבות קוליה השרץ וביצת השרץ -
עיקר קרא לא מתיבא אלא לביצת השרץ. אבל
דרשית נפקא מיטמא' - ואף על גב ד"הטמאים"
קוליה שריט' סתוב - אפשר דרשית
מיטמא' "טמאים" "הטמאים", או סתוב
"טמאים" כתיב התם. **יבול** אפילו לא רקמה
תלמוד לומר השרץ - ואם תאמר ולרקמה
למה לי קרא לענין טומאה? הלא לענין אבידה
פשיטא לן כלא קרא. בפרק "אלו טרפות" (חולין
ט.ד.) שאם רקמה ואכלה - לוקח משום
השרץ והשרץ על הארץ. אלמא, שריט'
איקרי' ויש לומר: דהאי רקמה "שרץ" איקרי',
אבל יב' ועבד' ולא מתיבא. והאינו גובי חלב
בפרק "בהמה המקשה" (חולין ט.ה.) וכן הלכה
דלא איקרי חלב "שור כשב ועז", עד שיצא
העובר לארץ הולם. אי נמי מקרא דהכא קים
בין בי'אלו טרפות' לענין אבידה שלוקח.
תלמוד

שלש טומאות פורשות כו' - טומאת הרבה פורשות מן העצם. כגון כותב בשם, ושררה
וגלגלת לא חסי. ורובע עצמות, ומלא תרודו רבק, ומגע שמיטה, ורוב המיני הניבין.
אלא שלש טומאות פורשות מנו. ששותו כדבר זה שיש בכל אחת שתיים מטמאותו של
מת: או מגע ומשא בלא אהל, או מגע ואהל בלא משה, או משא ובלא אהל בלא מגע,
השלישית אין בה. **ואחל** - וכן - השליש
הפורשות, שהמשפט הזה נוהג בהן. **מלא**
תירוור רבק ועצם בשעורה וגולל ודופק -
"גולל" - זה כסוי העליון שנותניו על המת,
ד"דופק" - זה הניחון בעורו. וריבין לוח מקראי
בפרק "בהמה המקשה" (חולין ע.ב.), ודך' הרי
- דחא טומאה ניהו. שיהיה זימני מקרא
אחד, ושומאן שות. אבל שרי פורשים מן המת -
כל שלש טומאות המת נוהגים בהם. **מלא**
תירוור רבק מטמא **במשא** ואהל - שהרי
נשאת אלא כולו. ואינו מטמא **במגע** - שאין
נוגע בבובל, והינו פלגא דרבי יוסי דלא אמר.
תירוור רבק מטמא במגע, דקרייה לאהל מגע.
והיבין **מגעו** - שי מת. **באות** - מן - בכל
אות מלא השתיים תותרות. **עצם** בשעורה
- הלכה כמלא משתי מגע מציני שותא אית לה.
ולא אהל. כדאמרין בניור (ג.ג.ג.) עצם בשעורה
- הלכה. והיבין אהלו - שי מת? **גולל**
ודופק - נמי הלכה גמירי לה בהיבמה
המקשה" (חולין ע.ב.). ולמנא דנפקא לה התם
מקרא. לא דיבענא חזקי' אמיעט משא. **יבול**
אפילו נקה - לא חזקי' תמא? **דרשית** לומר
הנוגע **במשא** - דרי יתיבא ד"דופק".
שאפשר לזיגע **מטא** - שם טומאה עליה.
הדלך, אף על פי דלא נגע אלא בעצם - טמא,
ד"דמוי' מביני' ומציני' טומאה. **בהמה ברוך**
עודה - כל זמן שלא הופשטה כלל. **לא**
מטמא - דהא אי אפשר לזיגע בבשר. **כמה**
נקבים יש בה - דהפ' הוהווס לעניני. **חלב**
אינו מטא. כדבתיב "עישת' לכל מלאכה",
והניא בגמרא ד"כל שעת' פסחים (ג.כ.ג.)
"מלאכה" - מה תלמוד לומר "לכל מלאכה"?
שיכול למלאכת הדישות אית שהו. **למלאכה**
גבוה היא טמא - תלמוד לומר "לכל מלאכה".
כוליא - המנוסה להלכה לא טמאה. והואיל
ואי אפשר לזיגע בה. **מביצת הימנה** -
באומצעייתה. וכן בשם. **מביצת השרץ** - שי
שרץ שהוא מטיל ביצים. **צב**, הולטאה. והימני.
המרוקנת - שגולו בה אפרות. **מהורה** -
לפי שאי אפשר לזיגע בה. **ניקבה כל שהוא**
מטמא - ואף על פי שאל נגע אלא
הש"שומ' מוציא טומאה. **יש מין עקבר** -
שאינו פרה רבה אלא מעצמו נזיר מאתמו.
כאפשר המצרות תולעים. אם עמיד לא אברא
העכבר, אלא צדו אחד הימני או השמאלי,
דנוגע בבשר - טמא. בארמה שבגורו - טהור.
שאי המטמא - אלה האמורים, דאי יתיבא
נדרשת לכמה דרשות: לטמא, ציין ורוטב

שלש טומאות פורשות מן המת, שתים בכל אחת
וישלישית אין בהן. ואילו הן: מלא תירוור רבק, ועצם
בשעורה, וגולל ודופק. מלא תירוור רבק מטמא במשא
ובאהל, ואינו מטמא במגע. והיבין מגעו - עם אחת
מהן. עצם בשעורה מטמא במשא ובמגע, ואינו מטמא
באהל. והיבין אהלו - עם אחת מהן. גולל ודופק מטמא
במגע ובאהל, ואינו מטמא במשא. והיבין משאו - עם
אחד מהן. "קוליה נבלה וקוליה השרץ" וכו'. **תנו רבנן:**
"בנבלתה" - ולא בקליפתיה כתרומה. יבול אפילו נקובה?
תלמוד לומר: "הנגע... ומטא", את שאפשר לזיגע -
מטא, ואת שאי אפשר לזיגע - מהורה. אמר רבי רבי
ורא לאבי: אלא מעתה, בהמה בעורה לא הטמא!
פוק חזו פמה ונקבים יש בה. אמר רבי רב פפא
לרבא: אלא מעתה, כוליא בהלכה לא מטמא; - תא
חזו פמה חזוין ומשכיב הימנה. מני רב אושעיא: הישב
עליה לנאקבה ולא ניקבה, מהו? מחוסר ניקבה במחוסר
מעשה דמי, או לא? הדר פשיטה: מחוסר ניקבה לאו
במחוסר מעשה דמי. מושנה ביצת השרץ המרוקנת
מהורה, ניקבה כל שהוא - מטא. נקבה שחצינו קשר
וחצינו אומר: אף הנוגע בארמה שבנקב הבשר - טמא.
גמרא תנו רבנן: "הטמאים" - לרבות ביצת השרץ
וקוליה השרץ. יבול אפילו לא רקמה - תלמוד לומר:
"השרץ", מה שרץ שקמם, אף ביצת השרץ שרקמה.
יבול אפילו לא ניקבו - תלמוד לומר: "הנגע... ומטא",
את שאפשר לזיגע - מטא, ואת שאי אפשר לזיגע -
מהורה. וכמה נקובתה - כחות השעורה, שאפשר לזיגע
כחות השעורה. "עקבר שחצינו" וכו'. **אמר רבי יהושע**
בן לוי: הוא שהשרץ על פני כולו. איפא דמתני לה

אפיפא, רבי יהודה אומר: אף הנוגע בארמה שבנקב קשר - טמא. אמר רבי יהושע בן לוי:
והוא שהשרץ על פני כולו. מאן דמתני לה איפא? -
אכל רישא - אף על גב דלא השרץ. תנו רבנן: מהו שנקבר? שומע אני אפילו עקבר
שקים, ששמו "עקבר". ויון הוא: מימא בחולדה וטימא בעקבר, מה חולדה - מין הגדל על
הארץ, אף עקבר - מין הגדל על הארץ. או פלך לדרך זו: מימא בחולדה וטימא בעקבר, מה
חולדה - כל ששמה חולדה, אף עקבר - כל ששמו עקבר, אפילו עקבר ששמו "עקבר".
תלמוד לומר: "על הארץ". או "על הארץ", יבול: על הארץ - ומטא, ור' לים - לא ומטא,
תלמוד

(חולין ק.ב.) ולטרותיהן כבשרן חיות בקרב (ג.ב.ג.) ולביצת השרץ. תלמוד לומר השרץ - "הטמאים לכסם בכל השרץ" - כחות השעורה - שער ראשו והקנה אם יניסו לחיוב - הרי
נגע. וטמא. שהשער מחובר היה חותב בשם, כל שער טהור הנוגע בטומאה. כל שער טמא שנגע בו הטהור - טמא. דתניא בתורת כותבים: הנוגע בבשר חוב. ולא ביצואה שעליה,
ולא בקליקלין, ואת עירובו בין תולש המקשה ואכס בשעור שעל החזה ושער השחי. פולטרין' ק'לעו, ואתם מותרין לבשר. להכי קרי ליה "קליקלין" - מה קליקלין על המושך
בנגד החוץ, אף הני שערות קשורין ומכוסין שם. כך מצאתי בדברי רב האי: יבול שאני מוציא את השער את השער? תלמוד לומר "טמא" - הא למדת ששער הטמא הרי הוא
כבשרו. ושער הטהור נמי תניא התם: "יבול שאני יגע בו חוב", "בר" - ולא ביצואה שעליה. ולא בקליקלין שעליה. **יבול** אלא ששער טהור. **אם קליקלין** - הא למדת לומר "טמא".
והוא והשרץ - חיצו על פני ארבו של שרץ, ומראשו ועד רגליו, כלומר, שמוצא אחד הוא נעשה בשר. ולכהי טמא אלא נגע בבשר. דחשיב "שרץ" הוא. **מאן דמתני לה** - לזאת
דרי דהשע' ארישא. המיני בניגע בבשר, ואפילו בלא מטהר ליה דיושעו מן יום אדם לא השרץ על פני כולו. **כל שבין אפיפא** - ארזיבי חודה, המיני בניגע בארמה. אששענא
דלא טימא רבי יהודה בעפ' אלא אם כן השרץ על פני כולו. דהכי מסתבר שפיר. ולקמן תנא: כל שיש ביצוה יש בים. חוץ מן החולדה. **עקבר שבים** - ג'ה הוא זומה לעכבר,
רעבי' שנת. **יון הוא** - מריני נפקא ליה דלא מטמא. ולא צרימא קרא. **אם חולדה מין הגדל על הארץ** - ולא שבים. שררין אין חולדה בים. **אף עקבר** - אף על פי שיש
ממנו בקיב, לא יטמא אלא מן הארץ. **אי על הארץ** - כלומר, אומר אינו לא אדרשתי כל מהרה זו. אלא לכך נא אמרנו על הארץ טמא. **אין עקבר הים** כך

חלוץ, פרק תשיעי – העור והרוטב דף קבו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינליץ)" קסז
רש"י

1 תלמוד לומר השורץ – היה ליה למימר "הוה לכם טמא בשרץ הארץ, ובתיב
2 "בשרץ השורץ על הארץ" – אייתר ליה "השורץ" לדרוש: כל מקום שהוא יכול
3 לשרוע לרדשו ולגנו, והרי אף בים הוא שם שמינו עבבר הארץ, הלכך על כרחך
4 "על הארץ" למן הארץ הוא דאמא, ולא למעטוי ירד לים. או אינו – אומר
5 "השורץ" לדרשו וז' ואלא למעטוי עבבר

6 הנוצר מארמה? שאין פרה ורבה –
7 כלומר, שלא היה מפריה רוביה של עבבר.
8 לפי שנוצר ממאלי. הואלי שאינו משרץ –
9 טהור. דהיי "הארץ" לשון "פחו ושרצו" הוא
10 (שמות א), ולא לשון רחבו וינעונו.
11 ולעולם ירד לים – לא יטמא. אפילו קאמר
12 "על הארץ" ואפילו עבבר הים. ירד לים
13 – לא יטמא, ואפילו של יבישה. והשורץ
14 ופרה ורבה – טמא, שאינו שורץ – לא
15 יטמא. וזין הוא – ואלא נמיטמא מכלל
16 טומאה, ולא נדרוש הכי – דלא מיטמא כל
17 ששמו עבבר. וניחא ליה למדרש "השורץ"
18 – לרביי ירד לים, ולא למעטוי האי.
19 ולקמה פריך: הא מטמא עבבר הים.
20 ממיטמא ארץ, ומאי חזית
21 מיטמא לעבבר הים ורבי לירד לים?
22 בשרץ – קרא יתרו הוא, הוא כתיב
23 בתריהו "אלה הטמאים לכם בכל השורץ".
24 ואימא השורץ – לא דרשינן ליה הכי: כל
25 מקום שהוא רחשו, ולרבות עבבר הארץ
26 שירד לו. אלא פרה הרשינו: "השורץ" –
27 כל שהוא ארץ רבה, לרבות עבבר הים.
28 מיטמא "על הארץ" ומשמע: על הארץ
29 זה ואחד זה על הארץ – יטמא, ירד לים
30 – אין טמאין. אמר ליה ומאחר דשרויה
31 לים מקום טומאה – דמרכיב מן הים
32 לטמאה. מה לי – בעדו בים מה לי אמר
33 לחיץ? אין חזק לדרוש המקראות מבהו זו.
34 אלא לומר רב המוקבל. ופרכינן: האי על
35 הארץ מיבעי ליה להוציא ספק טומאה
36 צפה – שחן מתן אף על שמים, ספק נגע
37 ספק לא נגע – אף ברשות היחיד ספק
38 טהור. ומנאי קרא נפקא לן בפרק ברוך
39 דנדר (סדא) כתיב "השורץ" – כל מקום
40 השורץ, ואפילו על הים. ובתיב "על
41 הארץ, הא כיצד? כאן – בטומאת דאי,
42 כאן – בטומאת ספק ערוד – מן הצב ומן
43 הנחש הוא בלשון, כדלקמן. וכן תנאים –
44 שרץ מין צב. ובסלמנרא – שרץ הנוצר מן
45 האור, מעני הדס על ידי שטיפים. והסך
46 מדומ – אין האור שולט בו, וקם ליה לרבי
47 עקיבא דמינא דעב הוא. לפסוק זה –

1 תלמוד לומר "השורץ" – כל מקום ששורץ, או אינו
2 אלא "השורץ" – יכול כל המשורץ וממא, שאין
3 משרץ – לא יטמא, אוציא עבבר, שהציו בשר והציו
4 ארקה שאין פרה ורבה! וזין הוא: טימא בחולדה
5 וטימא בעבבר, מה חולדה – כפי ששמה בחולדה,
6 אף עבבר – כל שאינו עבבר. אלא עבבר שהציו
7 בשר והציו ארקה. או פקך לרדה וז' מה חולדה –
8 פרה ורבה, אף עבבר – פרה ורבה. תלמוד לומר
9 "בשרץ" – אמר ליה תהוא מברךין לרבה: אימא –
10 "בשרץ" – לאתני עבבר שהציו בשר והציו ארקה,
11 "השורץ" – כל שהוא שורץ, ואפילו עבבר שמים.
12 ואי משום "על הארץ" – על הארץ – וממא, ירד
13 לים – לא יטמא! אמר ליה: ומאחר דשרויה לים
14 מקום טומאה, מה לי הכא, מה לי הכא? – והאי
15 "על הארץ" מיבעי ליה להוציא ספק טומאה צפה.
16 דאמר רב יצחק בר אבדימי: "על הארץ" – להוציא
17 ספק טומאה צפה! – תרתי "על הארץ" פתיכי. תנו רבנן: "תצב למינהו" – להביא הערוד,
18 וכן הנפילים, וסלמנרא. וכשהיה רבי עקיבא מניע לפסוק זה אומר: "מה רבו משיך ה'!
19 יש לך בריות גדולות בים ויש לך בריות גדולות בבישה, שמים – איהם עולות בבישה
20 מיד ממות, שביבישה – אילמלי וירדות לים מיד ממות. יש לך בריות גדולות באור, ויש
21 לך בריות גדולות באור, שפאור – אילמלי עולות לאור מיד ממות, שפאור – אילמלי
22 וירדות לאור מיד ממות. מה רבו משיך ה'!" תנו רבנן: כל שיש בבישה יש בים, הוין
23 מן החולדה, אמר רבי ירמיה: מאי קראה – "האינוני כל ישיב חלד". אמר רב הונא בריה
24 דרב יהושע: ביכרי דגיש אינן מן הישוב. אמר רב פפא: בשמחא גיש, תרביה משיבה
25 ואליהו. "ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה'", אמר רב פפא: לא אבה גיש שמועו דבר ה'.
26 אמר רב גידל, אמר רב: גישאין נשקוד – קמי כבוד. גיה פקודאין לויך – מגלימא שפירא
27 דהוי עלך. פאמבריאה לויך – אשני אושפוך. אמר רב הונא בר תורתא: פעם אחת
28 הלכתי לוועד ויראתי נחש שהוא פרוך על תצב, לימים יצא ערוד מביניהם. וכשפאתי
29 לפני רבי שמעון החסיד, אמר לי: אמר הקדוש פרוך הוא: הם הביאו פרה שלא פראתי
30 בעולמי, ואף אני אביא עליהם כרה שלא פראתי בעולמי. והאמר מר: אין שיתשמינן ועיבין
31 שנה – וילדין וילדין זה מזה, וכל שאין שיתשמינן ועיבין שנה – אין וילדין וילדין זה
32 מזה! אמר רב: גם בתוך גם. האי פורענותא הוא! – מאי "גם בתוך גם" – לפורענות.
33 משנה האבר והבשר המרודלין בבהמה – מטמאין טומאת אוכלין בספקין. וצרכין הכשר,
34 נשחמה

1 משום דמיירי בסלמנרא. יש לך בריות גדולות באור – סלמנרא. וישיב חלד – יושיבי הארץ, שהוא מקום מיושב לחולדות. ביכרי דגיש – חיות המצויות באותו
2 מקום. ביכרתי בעליו. אינן מן הישוב – אין גדולות אלא במים. בשמחא גיש – כלומר, כי ישיבה גיש, כולם היו בשמחא. תרביה משיבה ואליהו – הלכ
3 והנער עם הבשר האליהו. כלומר, בלן כסין בגדול. לא אבה גיש בו – לפי שכולן היו רשעים. גישאין נשקוד פני כבוד – שניקח אחד מושיבי גיש – הנזב
4 שניק עם המצב כולם, כי מחונן בלן הוא. נהר פקודאין – אמר מיישר נהר פקוד. לויך – נחלו עמר בדרך. מגלימא שפירא דהוי עלך – מחמת טהרה לך טלית
5 נאה, והדתי לוננו, נחמה נמר. אשני אושפוך – שלא ידע הכן שחשב, שנבים מומזין הם. לויך – מקום רשעים ומרביעי ללאים. כירך על הגב – כל שעה
6 היה מצוי אצלו, והיה נוקם בעם. דאמרינן בקדושין (עטב) בכורכין אחריה. ובבבורות (כדא) חזיר שכורך אחר רחל. כלומר, מנשך חשוק אצלו תמיד. יצא ערוד
7 מביניהם – היה נשך בני אדם וממתי. דאמרינן בבבורות (לאב) בני עירוד רבי תנאן בן דוסא. אמרי וועך הן תבאי בני – מונוני בלתי איהו. אף אי עליהם
8 ברה בו' – והיינו ערוד. תשמינן שוה – שמשמשין שניהם פנים כנגד פנים, כגון אדם. או פנים כנגד עקב, כגון בהמה. ועיבין – ימי עיבור. וילדים זה מזה –
9 מתערבים זה מזה. ומגדילן – מניקים זה בני של. ומי עברור של נחש אינו שול לא לשרץ ולא לבהמה. ויהי פקד קמא דבבורות (תא) שולעל על בני שריצים
10 של רשעים. משנה וחולדילין בבמה – תלש ממין בהמה בשר גירד עמו, והיא עמו, או תלש ממנה בשר לבדו, ועיין חן מעריבה בה מבחתי. ויש הפרש בין באר מן
11 הדי לבשר מן הדי: שהאבר – מטמא אדם וכלים כנגלה, והבשר שאינו אבר – טהור מכלום. כדלפינן לקמן פירקין (קתבא). במקומן – אף על פי שהן מחוברין, אם
12 הישב עליהן חולדילין לוגי – הדי אוכל לקבל טומאה, ולטמא אחרים. וטומאת עצמן אין בהן עד שיתלש בולן. כדלפינן בבבורות. אבל מקבלים טומאה מן השרץ,
13 ומתמאן בה לא תארינן. בשרץ הכשר – לבא במים עם הדי שחור, ולרדו, ורוב מקבלים טומאה אחרים. ערומה, וליכא למימר בראי אבר ששופו לטמא טומאה חמורה
14 – וצרכין טמא טומאת אבר מן הדי, ושמא לא יכא לירד לים טומאה חמורה, דשמא ישיחנה, ואין חשידה ערוד שפיה נפול.

חלוץ, פרק תשיעי – העור והרוטב דף קבח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קעא רש"י

1 ואם לאו – חבירו טהור, ואף על פי שנוגעין לו בזה – אין שלש עשרה רביעי
2 בתרומה, וגיב טבול יום תניא לה במסכת יומא (טא, מוחלת השיטה – כאן
3 החליף רבי מאיר שטחו, אבל בעלמא סבירא ליה אוזו בקטן ואין גדול עלה
4 עמו – הרי הוא כמורו. ומקדמא רבי יוחנן הכי, שעו מענה: וסבירא ליה דבאוזו
5 בקטן ואין גדול עלה עמו קא מפליגי.

6 ומחדר החלמוד ומאי קשיא – ליה לרבי
7 יוחנן? דלמא אף על גב דמקל רבי מאיר
8 טבול יום, שהוא טהור דרבנן, מחמיר
9 הוא בטומאה המורה טמא רבי אוזר –
10 היתירא הוא. כלומה, האי רבי דלא שני
11 ליה, אחר טבול יום ואחר שאר טומאות –
12 אין חילוק בגיטתם. ודא הדיקיה בשאר
13 טומאות נגיעה, הוי בטבול יום נמי נגיעה.
14 לדברי רבי דלא שני ליה – החליף רבי
15 מאיר שטחו, ודא גב לה היבא הדייא נגיעה
16 בטבול יום, הדיא נגיעה פשאר טומאות. אה
17 שמעין לרבי מאיר דמתניתין דאף על גב
18 דאין גדול עלה עמו, חבור הוא. רבא אמר
19 כיש ד' להבשר – כי היכי דליפתן י"ד
20 לטמאה ביהרש פרקין (קתא) קמפליגי,
21 והדולי עלמא בהמה נעשת י"ד לאבר,
22 בהבשר קודם מחשבה קמפליגי – והדולי
23 עלמא: שני י"ד לטמאה ולחשבה, אלא
24 ששטחה קודם שחישב להאכילו לגוי, דקדם
25 הכשר למחשבה, רבי שמעון סבר: כיון
26 דהבשר הכשר אכתי לוא בר קבול' טומאה
27 הוא, ודסמיח לאו לאכילא קאי, שאף לכן
28 נח אסור הוא – הבשר נמי לא מקבל. חלב
29 – אין דרכו לאוכלו להבשר, מפני שהעם
30 מועט, ועל גז' הדב' הדיק לטורף סיפוקו.
31 אבל בכרמים, העם מרובה, ואין להם בשר
32 לכל החצור, אוכלין אותו על ידי הדחק, אי
33 נמי: משום הכי אין דרכן לאוכלו בכרמים –
34 משום דיעיני, הם, אבל בני כרמים שהם
35 עשירים – אוכלין אותו. חובשה בשחיטה
36 ואף על גב דקודם הכשר למחשבה,
37 עולשין – שעב שוקדו קרשפילא. אילקמן
38 לבחמה – וחובשה, ואחר כך נמלך עליהם
39 לאדם – צריכין הכשר שני, מפני שקדם
40 הכשר למחשבה, ורבי מאיר סבר לה: כי
41 היכי דמאיר שני עקבא מעיקרא מאלב
42 בהמה אינו מקבל טומאה. בנתקנה חיים כי
43 "הדולי" עלמא: אין י"ד לטמאה, אבל ש
44 י"ד לטומאה. פלוגתיהם בשטחי חיים על האבר, וקנחו בין סימן לסימן. דם
45 מכה – אין מביש. דם חללין כרמי "משקה", ולא דם מכה. רב אשי אמר –
46 דכדלי עלמא אתי י"ד להבשר, והאי אבר אית ליה י"ד, בדמהה שני י"ד
47 לאבר, אי נמי: סבירא ליה, אוזו בקטן ואין גדול עלה עמו הרי הוא כמורו,
48 ובשנת הדע על האבר ולא נתקנה קא מפליגי. רבי מאיר סבר: דם מביש, והרי
49 הוכשר. ורבי שמעון – לטעמיה, אוזו בפרק שני (חולין לו.א.) שחיטה מכשרת,
50 ולא דם. והאי אבר, כיון דלא תמיני ליה שחיטה לחתירי באבילת, אף על גב
51 דמתניא ליה לטהורייה נמי נבלה – לא מכשרה ליה לטומאה. דטעמא דשחיטה
52 מכשרת היינו, משום דכיון דמשראי ליה אוכלא לעגו היתר אבילת, משראי ליה
53 נמי אוכלא לעגן טומאה. והבא ליכא למימר הכי. בני רבה ב' – רבא אוקם פלוגתיהו לעיל בהמהה נעשית י"ד לאבר. בני רבה: לרבי מאיר, דאמר בהמה נעשית
54 י"ד לאבר בשחיטה לעגן הבשר בחייה, מוח תשעשה י"ד להבני ולחוציא טומאה. והבא הדיכשר במים לאחר דלדולו, דארמינין במתניתין דמקבלין טומאה במקומן,
55 ואם נגע טומאה בהמה – מוח תשעשה י"ד. והבני טומאה לאב? מי ארמינין? כיון דבעלי חיים לא מקבלי טומאה. י"ד נמי לא הוי. או דלמא, בני ר' אדריה נופה
56 טהורה, י"ד לאבר מיהא הויא. מי היכי דארמינין גבי עצם דבשר ואוכל עליו, שהוא י"ד לבשר להבני ולחוציא טומאה, אף על פי שאין עצם בלא בשר מקבל טומאה.
57 קישות שנמקע ביוצג – שאינו נקוב – כמלושה ומיא. ומקבלת טומאה כשאר אוכלין, או אם היה טמאה – או הנדילה ויצאה נופה לחץ
58 ונוטה על הארץ, ויוצג מריח אחריו – כדלמא דמיא. וטורה כל הקישות שבעצין, לפי שחזוריהן מן הרוח הגסה חיוץ לעצין. והטמא במוטמא – מה
59 בשנתו העצין מקבל טומאה, לפי שהוא כחלוש. והמור – נתון שיצא לחוץ ויוצג מריח אחריו – כמחומר. וטהורה. לרבי שמעון – מוח שישן ונח
60 הטהור י"ד לקשות, להביא לפי טומאה? המשתחה לחצי דלעת אכרה – בהגאה, משום עבודה זרה. ולרבי שמעון איסורי הנאה אין מטמאין טומאת אוכלין, דנפקא
61 ליה לקמן (חולין טכ.א.) מכל לאוכל אשוי אבלי, ובעינן שאחא יכול להאכילו לאחרים. והאי דחילת טמאין הויא, והאי שמו אסורי הנאה, והאי שמו טומאת אוכלין, והוי טומאה
62 ויצאה לה מנופה, דהאי עבודה זרה מטמאה כשרין. שאמר ר' עקיבא. (בריים ל') ישקף עשקבא. ולרבי שמעון אסורי הנאה, והאי שמו טומאת אוכלין. מיהו הדיא
63 טומאה – רבי רבא, דארמינין בפרק "רבי עקיבא" (שבת צג.ב.) וקרא – אסמכתא עלמא הוא.

1 רבי מאיר אומר אם אוזו בקטן וגדול עלה עמו – הכי גרסינן בספרים, ובפרש
2 רבינו הם ובמסכת טבול יום (פרק ג' משנה ג' א) אינו כן, דרבינן: רבי מאיר אומר: אם
3 אוזו בגדול, וקטן עלה עמו – הרי הוא כמורו. רבי יהודה אומר: אם אוזו בקטן, וגדול
4 עלה עמו – הרי הוא כמורו. ולרן גירסא מימה: מאי פירי הבא רבי מאיר ארבי
5 מאיר: ולא מסתבר לפרש: דרבי יוחנן דאמר
6 באוזו בקטן ואין גדול עלה עמו אילבא דרבי
7 מאיר, לא דוקא, אלא אם הקטן אין עלה עם
8 הגדול – דלא משמע הכי.
9 בהמה בחייה מוח תשעשה די לאבר –
10 תימה: מאי מבעיא ליה אי משום
11 דבהמה בחייה לא בת קבול' טמאה היא – כל
12 ידות בעלשלע נמי לא מקבלי טומאה, אלא
13 שנסבסביות ומריאות טמאיה ורי לומר: דלא
14 נמי לשאר ידות. ומאי דלא מקבלי טומאה
15 משום שאינן אוכל. אבל בעלי חיים, כי נמי הוי
16 אוכל, כגון גב מקשה. אבא אמר לאבא דאמר פרק
17 "בהמה המקשה" (חולין עה.א.) דלא מקבל
18 טומאה. קישות – טעמה בעצין הגדולה
19 ויצאה חוץ לעצין שטורה – ואף על גב דאמר
20 בפרק "מבטיני ג"י" (ניטק בבא ע"ש קטן אילן
21 בארץ, ונפח נוטה בחוצה לארץ, כתר עיקש
22 אילני – חתם, מרובה יניקתו במיקום העיקר.
23 אבל בעצין שאין עיקש, אין יניקת טמאיה מרובה
24 ואין הנופות יניקת מן העצין. אלא הטמא
25 בטמאיתו הטהור – ונפח על גב
26 דבעצין נקוב אמרינן "למעצין" (שבת צה.ג.)
27 ולרבי שמעון הוי כמורו כדלמא (בבא ע"ש קטן אילן
28 ומסתמא הוא הדין לעגן טמאה, אם על ידי מה
29 ויש עיקש מוח. כדלמא, רבי דלא אבא, על ידי מה
30 ויש תבא לחוץ לא היה מה שבפנים כמורו.
31 הרי אמרו המשתחה לחצי דלעת אסרה כפי
32 רבי ודא מוח תשעשה די להבתה –
33 לפרש שני שבקנטרס, דבעיני ליה אי היא
34 נחיה לישא להשתחה לה די לחוציא טומאה או
35 לא, כלום נעשה די אוכל לאוכל אחר או לא –
36 תימה: ודכילי שמעתינן מוחא דאוכל נעשה די
37 לאוכל, לקמן: כוליא על נבלה בחלתה נעשה
38 החלוי די לכוליא, ולעיל נמי לא מפליגי אלא
39 בהמה אם נעשית די לאבר, משום שחובשה
40 דרבי גדול ואינה ראויה לחיות, די – אבל עליו
41 שוק בהמה והאבר – הויא די לאבר עלמא
42 ועוד אמאי נקט "דלעת"? ליבעי בשתי החיות
43 בשר המרובקין בער, והטמאה אחת מוח בשר?
44 ואין לנמי נגע דבדלעת מחוברת איירי. חוציא טמא, מידי דהוא אשדח. קא בעמיא
45 ליה אי הוי די אידך לחוציא טומאה, כיון שהוא מחובר, כדבעיא ליה בקשות שנעשה
46 בעצין – דאבתי אבא נקט "דלעת"? לימא "דמשתחה לחצי אילן"? ורעה לשון
47 ראשון פירש בקנטרס. דבעי אי נגע שרבי בחצי המשתחה, אם נעשית די לחצי
48 האחר, הואיל ואין ראוי לקבל טומאה לרבי שמעון דאמר: רבי שאין קבל לחאכילי
49 לאחרים. אינו אוכל. דלא מיי לשאר ידות דהם – אין מקבלות טומאה, לפי שאין
50 ראויות לאכילה, ועין בעלמא קו. חל אבא – אוכל נמוז והוי, אבל רבי אחר טרום לו
51 שאין ראוי להאכילו לאחרים, כדפרישית לעיל גבי "בהמה בחייה מוח י"ד".
52 רבי

1 רבי יהודה מטהר - דה דאמר לעיל (קכו.ב) תאניס שעצמו קאבייקו מטמא טומאת
2 אבולין, אתאי דלא כרבי יהודה. אי נמי צמק לא דחי אפילו בעשרה. כוליא
3 וניכ שפתים איכא בנייהו - פירוש כוליא שלמה, וניכ שפתים שלם. אבל חצי כוליא
4 וחצי ניכ שפתים - אף על פי שאין עושה חליפין, אינו מטמא. דגמרינן במבומה מתה
5 שהיא דבר חשוב, אף שבר שואה חשוב. ואף על
6 גב דרבי יוסי הגלילי לא יליף מ'מבומה', לענין
7 דבעי השיתוב קצת יליף. אבל אף לומר שאפילו
8 חצי כוליא וחצי ניכ שפתים, הואיל ואין עושין
9 חליפין, מטמא - דהא עעב אף עושה חליפין,
10 ואם נשבר ונפל מבומה בחייה, מטמא לא
11 מטמא. דלא עדיף עצם מן חזי מנעם דבבלה.
12 דאמר 'בבבלה' ולא בעצמות. ועצם כשעורה
13 מן מנת שפתים - אבל פולע - אף על גב
14 דאין עושה חליפין. ואם תאמר: דהא אמר
15 דבשר עושה חליפין חוץ מכוליא וניכ שפתים,
16 ובשר 'די תורת' (תרא, תרא) מה מנעם שאין
17 גזע מחליף ופרך: הדרי כשרו, ו'משנה
18 דקמיון נעשה ידיו ושי לומר: דהא בעניניה
19 דקרא, והתם מעניניה. התם - חומץ המנעם
20 משתרפס קצת אבל אין מותרא בבחלתא.
21 וכשר נמי נעשה שלקת. והאב - דומיא דמיתה.
22 שאינה עושה חליפין כלל. ולכן נקט כוליא לשון
23 'חליפין', והתם קטן 'גזע חליפין'. בין רב
24 לרבי עקיבא איכא בנייהו בשר - אית ספרים
25 דגרסי 'רוביה', וכן נראה, דמשום הכי לא בעי
26 רבי עקיבא בשר - דאיכא אבר בבמה, דהייט
27 ברובה, שאין עושה חליפין. ולא אילא
28 בתר רוב אברים, ולא מטמא אפילו ברובה
29 עשה. אבל אי לא ברובה, לא היה ידוע
30 טעמו דרבי עקיבא, ואי טעמא לא דרש מן
31 מ'מבומה' ונבעי בשר. דטעמא דרבי יוסי
32 הגלילי נראה - דלא דרש מיה מ'מבומה'.
33 ורבי יצחק בן אשר פירש: דברובה כול
34 עלמא לא פליגי. כיון ששבתא כך בלא שתי
35 לא נרעה משאר איברים. ולא פליגי אלא דוקא
36 באבר שהיה עליו בשר הדוס.
37 וטומאת

1 מהו שתעשה יד לחברתה? תיקו. אמר רב פפא, הרי
2 אפרו: וחזי של תאנה שפנשה ומעורה בקלפתה - רבי
3 יהודה מטהר, ותכמים אפרים: אם יבול לחיות - מהו,
4 ואם לאו - טמא. בעי רב פפא: מהו שיעשה יד לחבירו?
5 תיקו. אמר רבי ירמיה, הרי אפרו: אפן שביוית, פשהוא
6 וחליץ את פופה, וכשהוא נותין - נותין את שלו
7 ומניח את חבירו. בעי רבי ירמיה: מהו שיעשה יד
8 לחברתה? תיקו. 'מתה הבתמה': מאי איכא בין אבר
9 מן חתי לאבר של הבנה? איכא בנייהו: בשר הפורש
10 ממונו מאבר בתמה, דאילו בשר הפורש מאבר מן חתי
11 - לא מטמא, מאבר מן הבנה - מטמא. אבר מן חתי
12 דמטמא, מאי קרא? אמר רב יהודה, אמר רב: 'וכי
13 ימות מן הבתמה'. - והאי מוכיני ליה לכאודף דרב
14 יהודה, אמר רב, דאמר רב יהודה, אמר רב, ואמרי לה
15 במתניתא תנא: 'וכי ימות מן הבתמה' - מקצת בתמה
16 מטמאה, ומקצת בתמה אינה מטמאה. ואיזו - זו מרפה
17 ששוקמה! - אם כן, לכתוב רתמא 'מבמה', מאי 'מן
18 הבתמה' - שמע מונה תרתי. - אי הכי, אפילו בשר
19 נמו: - לא סלקא דעתך, דתנא: יבול יהא בשר הפורש
20 מן חתי טמא? תלמוד לומר: 'וכי ימות מן חתי
21 מה מיתה - שאינה עושה חליפין, אף כל - שאינו עושה
22 חליפין, דבר רבי יוסי. רבי עקיבא אומר: 'הבתמה' מה
23 בתמה - גידים ועצמות, אף כל - גידים ועצמות. רבי
24 אומר: 'הבתמה', מה בתמה - בשר גידים ועצמות, אף
25 כל - בשר גידים ועצמות. - מאי איכא בין רבי לרבי
26 עקיבא? - איכא בנייהו: ארופכה. - בין רבי עקיבא לרבי
27 יוסי הגלילי מאי איכא בנייהו? אמר רב פפא: כוליא וניכ שפתים
28 איכא בנייהו. ויבול בשר הפורש מן השרצים יהא טמא תלמוד לומר: 'במתם', מה מיתה
29 שאינה עושה חליפין, אף כל - שאינה עושה חליפין, דבר רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר:
30 'שרץ', מה שרץ - גידים ועצמות, אף כל - גידים ועצמות. רבי אומר: 'שרץ', מה שרץ - בשר
31 גידים ועצמות, אף כל - בשר גידים ועצמות. רבי רבי עקיבא - איכא בנייהו ארופכה.
32 בין רבי עקיבא לרבי יוסי הגלילי מאי איכא בנייהו? אמר רב פפא: כוליא וניכ שפתים איכא
33 בנייהו. וזריבא, דאי אשמועין 'הבתמה' - היינו מעמא דאמר רב פפא: כוליא וניכ שפתים איכא
34 בכעשהו. אבל שרץ דמטמא בכעשהו, אימא למטא מחיים: ואי אשמועין 'שרץ' - משום דלא
35 מטמא במשאו לא מטמא מחיים, אבל בתמה דמטמא במשאו, אימא למטא מחיים, צריכא. תנו
36 רבנן: החותך פיות בשר מאבר מן חתי, חתכו ואחר כך הישב עליו - מהו. הישב עליו ואחר
37 כך חתכו - טמא. רבי אסי לא על לבי מרשאו, אשכחיה לרבי ירמיה. אמר ליה: מאי אמר
38 גבי מרשאו? אמר ליה: מאי קשאו? אמר ליה: דתנן 'חישב ואחר כך חתכו' - טמא.
39 וטומאת

1 מהו שתעשה יד לחברתה - לענין טומאה דארייתא, לקבל טומאה מן השרץ
2 כדי להביאה לחברתה, להיות חברתה 'דאשונה', כאילו נגע עצמה בטומאה.
3 "עשה לטומאה" פשיטא לן דלא היא החיה חברתה, שהרי זו לא קבלה טומאה
4 לעצמה. לישנא אחרתא: לענין טומאה בעבורה וזהו קמיבעיא ליה, דוד ששעתה
5 טומאה וזהו הרי היא כשרץ, ודחה השני
6 מי היה לה ידי, והנוגע בה - כנוגע
7 בעבורה וזה? או דלמא לא היה לה ידי,
8 והיה עושה בה. כיון אם לא הוכשרה,
9 אדאן גילוח תורת "אבולי" לקבל טומאה
10 מחברתה. אי נמי הוכשרה, היא לה אידי
11 דאשון, הגנוגע בה הרי "שני", נעשה
12 האבולי "אבולי" לאבול אחר, או לא? יחוי -
13 נוף. רבי יהודה פטר - דאבתי מחובר
14 והאם אם יבול לחיות - חיי מטמא, וטוהר.
15 והאם לאו - הרי הוא כולו, וטמא. מהו
16 שיעשה יד לחבירו - לא נפש מחירו זה
17 יחור אחר, ומערה בו בקליפתו, ואינו יכול
18 לחיות, והרי תלוש, והראשון יכול לחיות.
19 מהו שיעשה זה שכול לחיות, ואינו מקבל
20 טומאה, "בית די" יכול תלוש ומביא לו
21 טומאה? אי נמי אם יחור זה אינו יכול
22 לחיות, מהו שיעשה לו חליפין "יד לבית
23 טומאה על פירות שאינן אבולי" - האבני
24 המנוגעת. שבויים - שנראה בבית זה
25 ובית זה, כשן דרך היותו לתת טעם אכנס
26 גדולת החימוס את עובי הכותל,
27 ונראה משני צדדים. כשואת חליץ - לטוף
28 שבוע של הסגר, דכתיבי (ויקרא ד) 'חלצו
29 את האבנים'. חולץ את כולו - דהא "אבר
30 כתיב. כמות שואה. אם גדולה או קטנה,
31 וכשהוא נותין - אם החולץ הבית, ובא
32 לנצות. נותין את שלו - חולץ את האבן,
33 ונותין את צד שלו, ומניח את חלק חבירו
34 (דהא כתיב (שם) 'ונותין את הבית' - ולא
35 שתי בתים. מהו שיעשה - חלק הטהור
36 "בית די" לזה, להכניס טומאה לבית חבירו?
37 דהא אבן המנוגעת מטמאה באהל, דכתיבי
38 (שם) 'ורבא אל הבית'. איכא בנייהו בשר
39 הפורש מן האבר - לארז ומן. בשר הפורש
40 מן חזי לא מטמא, אלא אם כן הוא אבר עץ
41 הנגידים והעצמות, כדילף לקמן. וכל שכן
42 בשר הפורש מן אבר מן חזי. מאבר מן
43 חזי מטמא - דהא איכא בית בנה.
44 הבתמה פסקתה בהמה - כגון אבר מנתה,
45 מחייבים "ימות מן" - דמשמע ענין
46 מיתה שאינה עושה חליפין, והיינו אבר.
47 וסיפיה דקרא 'הנוגע בבבלה' טמא,
48 ומקצת בתמה אינה מטמאה - ואף על
49 שהיא כמותה, כיון טרפה ששחטה. וכי ימות
50 מיתה נפקא לן אבר, דאמרין. וקרייה
51 "מתה" - אלמא, כעין מיתה בעיקר, שאינה
52 חותרת. עושה חליפין - חותרת לקומתה.
53 ובשר עושה חליפין, אם יתלוש בשר מן
54 הבתמה - אחר עולו תחילתו. וכל בתמה
55 וטומאת

1 גידין ועצמות - לקמה מפרש מאי בנייהו. הכי גרסין: רבי אומר בהמה מה בהמה בשר גידים ועצמות' בו. רבי
2 דנמכתר עם היראש אף בה בשר כלל, אלא גידים ועצמות. לרבי עקיבא - אבר הוא, וכל שכן לרבי יוסי הגלילי, דהא אינו עושה חליפין. ולרבי - לאו אבר מן חזי
3 - דהא אבן בו בשר. בין רבי עקיבא לרבי יוסי הגלילי איכא בנייהו כוליא וניכ שפתים - דאין עושין חליפין, ואין בן עעם. לרבי יוסי - חזי אבר, לרבי עקיבא
4 - לאו אבר מנתה. בשר הפורש מן השרצים - מה חזי, אינו עושה חליפין, ואין בן עעם. בשר מן חזי דהיי, משום דלא
5 מטמא בעשרה. שרץ - לא כתיב בה משאו, בהמה חיה מה משאו. החותך בשר מאבר מן חזי - חיי מטמא, וזהו חזון' החותך בשר מאבר מן
6 חזי, ובגון דאיכא כביצה. חתכו ואחר כך הישב עליו - להאבילו לגוי. מהו - דהא בשר הפורש מאבר מן חזי - טוהר. הלכך, טומאת עצמו אין בו. ומחשיב
7 עליו - לא נגע בטומאה שקבלנה. אבל הישב עליו והורידו באביו אבר לתורת "אבולי", ואחר כך חתכו - שקבל טומאה מאביו קודם לכן, טומאה חמורה שהיתה
8 עליו בעודו אבר שלם. כשתחבו, הלכה לה טומאה חמורה. שנראה עליו הקלה שלא היה לו עד תהי. (מאי קשאו?) אמר ליה - הכי קשאי ליה דקנתו בהדיא
9 ברייתא "חשבי' בו, ונאמי היא עמאה? הוה
10 ברייתא "חשבי' בו, ונאמי היא עמאה? הוה

חולין, פרק תשיעי – העור והרוטב דף קטש עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצה תוספות

1 **טומאת בית הכתרים** בית הכתרים לא מטמא – פירושם ברמב"ם המוקשה' (לעיל ע"ב,
2 דבור המתחיל 'שבעת') ו**לא** שני ליה לרבי מאיר כי טומאה דרביי הבשר
3 כו – הלשון אן מושב, ולא היה ליה למיטע טפי אלא 'הבא אל הובסר'. **למה** ל
4 הכשר הוא מטמא טומאה חמורה לא אביו – תימה: אמאי לא פריך, למה ליה
5 לאוקומה רביי מאיר, וא מטמא טומאה

6 חמורה אביו אביו, ואין צריך לא הכשר מים ולא
7 הכשר שרץ, כדאמר פ"ק באי סימן' (נדה ב"ג)
8 **כשישמש** מעשה עץ שימש – פירוש:
9 מאותו שם שחיה מטמא טומאה
10 חמורה, הדיינו, משום אבר מן החי, עתה אף
11 אבר מן החי – שאין בו אלא שני, ואין צריך
12 אבר, ולא דמי לבלל עץ שחרו ופרים
13 הגשפיים – שכשיטמא, טומאה חמורה היה,
14 משום שחרף פרים, והעשה גם הם פרים, והכי
15 פירושו: **כשישמש** מעשה עץ שימש – לא
16 מותר אבלכל משום שחיה עתה, אלא מותרת עץ
17 בעלמא, ואם האמור אף על גב דמעשה עץ
18 שימש, לטמא, דנגבי מורעים שאין סופו לטמא
19 טומאה חמורה, בשום ענין ויש לומר דהורעים
20 ימי סופו לטמא טומאה חמורה על ידי שמש
21 עין, כדאמר בסמוך 'פופת שאור שירדה לשב
22 עליה – בטלה, והטמאה טומאת מדרס'.
23 **טומאתה** לא דאורייתא – תימה: וי' יאו

24 מדאורייתא בטלה, אמאי מותר
25 לתינהיב ביה?
26 **בית** שסככו בורעים טהור – במאן קשה על
27 פירוש שם שמואל פ"ק קמא דסוכה
28 (ג"ב) דאמר: ירוקת שארם וי"א חזי יד תבט

29 בפסח – אף חוצצין פני הטומאה, אבל במאיאן
30 הטומאה, מספיקו הסוכה משום אור, פירוש:
31 ולא משום סכך פסול, דסכך פסול – בארבעה,
32 ואור – בשלשה, ואמר הוהו: טמיא כיון
33 דכי יבש נפלי, בנאן דנמרשי רהו, ופירש רבינו
34 שמואל: וי' דאקמרי 'מאי טעמא' – לא
35 אין חוצצין בפני הטומאה? קאי, משום דהו
36 אובל ומקבל טומאה, אין חוצצין בפני הטומאה,
37 אלא 'אפיפסלת' את הסוכה? קאי, וקשה
38 לפירושו: דהבא משמע דבטלי לגבי בית, ולא
39 מקבילי טומאתו ומיהו יש לומר לפירושו: דמיל
40 קמי, אבל מכל מקום לא היה צריך לפרש כי
41 דאיבא לפירוש: כשסיכך בהו ולא מקביל
42 טומאה, והאי ד'אין חוצצין' – כדפרשם הובס:
43 משום דכי יבש, נפלי, ולא פירש כדפרשם שם.
44 **בבית**

45 **שמעון מטהר**, אמר רבי אבי, אמר רבי יוחנן: מאי מעמא דרבי שמעון – אמר קרא "מקל האכל
46 אשר ואכל", **אובל** שאתה יכול להאכילו לאתרים – קרוי **אובל**, **אובל** שאי אתה יכול להאכילו
47 לאתרים

48 **אובל** שישמה, אלא 'מעשה עץ שימש' – על ידי עשה אותה, שבטל טומאה אובל ונעשה עץ, חיי
49 **מאה**, וקאמר אביי: אומר אין טומאה זו לא דאורייתא, וקרא – דא דאורייתא – מצינו אובלן שקרוב לטמא אורי, ויש עץ – שאסורים
50 בהנאו, ונעלו מאכילתו, ונעשו בעיניו הנעבדים, חיי אבור – ביאלו שבוכין (פסחים מה"ב), **חבורי אובלים** – שבבליים, חיי הם כבליים, ואם נגעה טומאה באובל –
51 נטמא הבלי, דהנן (פסחים מה"ב) בעץ שבסדק עריבה, לענב טומאה – אם רוצה בקימו, חיי קן כעריבה, ואומר אני: טומאתו זו שחואו נעשה בלי, ואם נגע מנת
52 חזר ומטמא אתה – לא דאורייתא, **חלב נבלה** – בדמה טהרה אינו מטמא כנבלה, דנפקא לן מייעשה לכל מלאכה, וליעני לקבל טומאה מן הנבלה ואן מה שרץ,
53 **כפיים** – שם מוטעין, וחלב לאו רב אבילה הוא אפילו לגי, כלומר, חלב נבלה שחישש עליו וערין הבוליא טמנה בו, **טומאת חמורה** – ואן נתן, על שסופו לטמא טומאה חמורה –
54 אין צריך הכשר – חזר לענב טומאת אורח, אובל הוא, וקתי' ביה הכשר! **מעשה עץ שימש** – לאו טומאת אובל הוא מטמא, אלא בחורט שומר לטמא, ועל כן
55 ונטפלים, חיי אבור בין שסככו בורעים – כלומר, חיי החבורי בין המטמא בורעים דהוי בית, ולא ידענא אכל חומר, **אפיפסלת בורעים** – בנאן סיכך ביתו בשבליים
56 ובהם הורעים, וכוון עששה מהם סכך – בטל הורעים, ונעשה אול חשוב, ואם פרחו צרעת באותו בית – דרר כל הבית טמא, כתליו ואהל שלו, לטמא אדם וכלים.
57 **טומאתו לאו דאורייתא** – אותה טומאה שהיית חשוב אול לטמא אתה, לא דאורייתא היא, ואית דגרסי: בית שיסיככו בורעים, טהור – כלומר, טהור טומאת
58 אובלים נעשה עץ, עץ, דבטלי אצל הסוכה, 'טומאתו לא דאורייתא' – כדפרשיה, וי' אין מיתה עושה ניפול – והרי נחבל עמה לטמא בליה, **מאי מעמא דרבי**

59 שמעון – דמטהר המעורה בבעלי חיים?

1 **טומאת בית הכתרים** הוא – היא קבל טומאה במחזור? והלא מנגע בסתר,
2 ויקמא לן בגדה (מ"ב), מקרא דטומאת בית הכתרים לא מטמאי, רבי מאיר הוא
3 ב'בהמה המוקשה' (חולין ע"ב), הוציא עובר את ידו, ושטת את אמו, ואחר כך
4 תחבו, רבי העובר מנגע בנילה שקבל טומאה מאבר הוציא שהיה מחובר לו, והוא
5 מטמא באבר מן החי, אמר ליה – רבי אבי

6 לרבי ירוא: בהא דרבי אבא בר ממל לא
7 איכפת לי, דהא זמנין טיאיא מרבה לתיא
8 טרמי קמאי, ואמרי ליה אנא, שני ליה
9 לעבא מאיר בין **מאבר** ו**בעיני** הכשר כו
10 – ההיא ד'בהמה המוקשה' – הוכשר
11 העובר בשחיבת אמו וערין האבר הטמא
12 מחובר בו טומא, ויהי משנתבא נתן 'דבשר'
13 ערך הכשר, וכוון דערך הכשר – לא
14 הוכשר קודם תחיבה, והיא מקבל טומאה
15 מאביה – שחוכשר – קודם תחיבה קתי' קו
16 ברייתא טמאה, ואם שפסא **טומאה** חמורה
17 **אב אביו** – בעדו מחובר באבר היה אב
18 הטומאה לטמא אדם וכלים, ותנא דבי רבי
19 ישמעאל לעיל פ"ק (ק"ב,א), מה דרעם
20 שאין סופו לטמא טומאה חמורה – צריך
21 הכשר, אף כל שאין סופו לטמא טומאה
22 חמורה – צריך הכשר, אבל מי שסופו
23 לטמא טומאה חמורה, בנאן נבלת עוף הוה
24 לא, וכל שכן, זה שכבר טמא, **כשישמש**
25 אותו שמשו טומאה חמורה – לאו
26 בתורת אובל שמשו, שאין האבר מטמא
27 כלום על ידי אותו בשר, אלא בתורת עץ
28 שימש – שנחשב ונגמנה עם הגדין
29 והעצמות ליעשות אבר, והן כיעין, והשתא
30 אתעביד ליה אובל, ונפתי חרותת באו לכאן,

31 ולא דמי לבלל עוף טהור שהיא מטמאה
32 אדם על ידי אכילה, חיי אבור – בפסחים
33 ביאלו שבוכין (ה"ה), **פופת שאור** –
34 מוטישי בלעי, שירחקה לישיבה בבית –
35 מותרת חמין, ואינו עובר עליו בפסח משום
36 "שאר לא ימצא בתכיים" – אלא, לא
37 אובל הוא, ונעשתה ליה, והטומאה מושב
38 חוב, שהרי אין אומרין לו "עמוד ונעשה
39 מלאכתנו", שהרי חדה לכך, אומר אני
40 הטומאה שאנו מטמאין אותו משום מושב
41 חוב – לא דאורייתא אלא דרבנן היא,
42 דאמור רבנן, בטלה ונעשת כלי, דאי סלקא
43 דעתך דאורייתא – אבא מן מצינו שירד
44 שסופו לטמא טומאה חמורה, מתאר שירד
45 לתורת אובלים, ואנן אמרינן: מה דרעם
46 שאין סופו לטמא טומאה חמורה כו, ומעני'
47 לעולם טומאת דאורייתא, ודקאמרת
48 מצינו לאובלים שטמאיתם כו – כשישמש
49 אותו שימשו טומאה חמורה, לאו בתורת

50 אובל שישמה, אלא 'מעשה עץ שימש' – על ידי עשה אותה, שבטל טומאה אובל ונעשה עץ, חיי
51 **מאה**, וקאמר אביי: אומר אין טומאה זו לא דאורייתא, וקרא – דא דאורייתא – מצינו אובלן שקרוב לטמא אורי, ויש עץ – שאסורים
52 בהנאו, ונעלו מאכילתו, ונעשו בעיניו הנעבדים, חיי אבור – ביאלו שבוכין (פסחים מה"ב), **חבורי אובלים** – שבבליים, חיי הם כבליים, ואם נגעה טומאה באובל –
53 נטמא הבלי, דהנן (פסחים מה"ב) בעץ שבסדק עריבה, לענב טומאה – אם רוצה בקימו, חיי קן כעריבה, ואומר אני: טומאתו זו שחואו נעשה בלי, ואם נגע מנת
54 חזר ומטמא אתה – לא דאורייתא, **חלב נבלה** – בדמה טהרה אינו מטמא כנבלה, דנפקא לן מייעשה לכל מלאכה, וליעני לקבל טומאה מן הנבלה ואן מה שרץ,
55 **כפיים** – שם מוטעין, וחלב לאו רב אבילה הוא אפילו לגי, כלומר, חלב נבלה שחישש עליו וערין הבוליא טמנה בו, **טומאת חמורה** – ואן נתן, על שסופו לטמא טומאה חמורה –
56 אין צריך הכשר – חזר לענב טומאת אורח, אובל הוא, וקתי' ביה הכשר! **מעשה עץ שימש** – לאו טומאת אובל הוא מטמא, אלא בחורט שומר לטמא, ועל כן
57 ונטפלים, חיי אבור בין שסככו בורעים – כלומר, חיי החבורי בין המטמא בורעים דהוי בית, ולא ידענא אכל חומר, **אפיפסלת בורעים** – בנאן סיכך ביתו בשבליים
58 ובהם הורעים, וכוון עששה מהם סכך – בטל הורעים, ונעשה אול חשוב, ואם פרחו צרעת באותו בית – דרר כל הבית טמא, כתליו ואהל שלו, לטמא אדם וכלים.
59 **טומאתו לאו דאורייתא** – אותה טומאה שהיית חשוב אול לטמא אתה, לא דאורייתא היא, ואית דגרסי: בית שיסיככו בורעים, טהור – כלומר, טהור טומאת
60 אובלים נעשה עץ, עץ, דבטלי אצל הסוכה, 'טומאתו לא דאורייתא' – כדפרשיה, וי' אין מיתה עושה ניפול – והרי נחבל עמה לטמא בליה, **מאי מעמא דרבי**

61 שמעון – דמטהר המעורה בבעלי חיים?

1 כוית הפרש מאבר מן החי רבי אליעזר מטמא – לכאורה נראה דאבר האדם
2 מן החי, מנגין אב דרשיבם ובהמה אתי. אבל במשנה לא משמע מן. מדאמרו
3 ליה לרבי אליעזר: השוה מדוחין, וקא ידיב טעמא אמאי מרבה בשר וממעט עצם. ונרצף
4 לומר: מקרא אחד דרשינן, ומי מוקי ליה בבשר, ומי מוקי ליה בעצם. כדריב טעמא, ומי
5 הדיש לדרשא אחריתי. אבל אי מנגינאי
6 דרשיבם לרובמה אתי. אמאי אמרו ליה לרבי
7 אליעזר: מאי טעמא מרבה בשר וממעט עצם?
8 תנא קמא לרבי שמעון מן כוית בשר
9 ועצם כשעורה איכא בנייהו – פירושו: או
10 עצם כשעורה. ודא תרייהו ליכא למימר לתנא
11 קמא טמא – דאם מן, מאי איכא בן אבר מן
12 המת לאבר מן החי?

הדרן עלך העור והרוטב

9 רבי שמעון אומר: לא הובששו. (אמר רבי אסי) אמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבי שמעון?
10 אמר קרא "מקל האכל אשר יאכל", אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים – קרוי אוכל, אוכל
11 שאין אתה יכול להאכילו לאחרים – אין קרוי אוכל. – ודילמא טעמא דרבי שמעון בתיהו אי
12 פדבבא אי פדדבי יוחנן? אלא, לעולם אסיפא, ולא אמר אלא אפשר: "מתה תקחמה –
13 הבשר צריך להבשר, ורבי שמעון מטהר". אמר רבי יוחנן: מאי טעמא דרבי שמעון – אמר
14 קרא "מקל האכל אשר יאכל", אוכל שאתה יכול להאכילו לאחרים – קרוי אוכל, אוכל שאי
15 אתה יכול להאכילו לאחרים – אין קרוי אוכל. משנה האבר והבשר המדולדלין באדם –
16 קרויים, מת האדם – הבשר טהור. האבר מטמא משום אבר מן החי, ואינו מטמא משום
17 אבר מן המת, דבירי רבי מאיר, ורבי שמעון מטהר. גמרא ורבי שמעון מה נפשך, אי מיתה
18 עושה נפול – לויטמא משום אבר מן החי? ואי אין מיתה עושה נפול – לויטמא משום אבר
19 מן המת? – רבי שמעון בעלמא קאי, דקאמר תנא קמא "האבר מטמא משום אבר מן החי
20 ואין מטמא משום אבר מן המת", אלמא: אבר המת בעלמא – מטמא. ואמר ליה רבי שמעון:
21 אבר המת בעלמא אינו מטמא. דתניא, אמר רבי אליעזר: שמעתי שאבר מן החי מטמא. אמר
22 לו רבי יהושע: מן החי ולא מן המת? וקל וחומר, ומה חי שהוא טהור – אבר הפורש ממנו
23 טמא, מה שהוא טמא – לא פל שכן? פתוב במגילת תענית, פסחא ועורא – דלא למקפד,
24 הא רבה למקפד? אלא – פל דבן, הקא נמי – פל דבן! אמר ליה: קד שמעתי. ומאי איפא
25 בין אבר מן החי לאבר מן המת? – פוית בשר ועצם! פשעוהה פורש מאבר מן החי איפא
26 בנייהו. דתנן: פוית בשר הפורש מאבר מן החי – רבי אליעזר מטמא, ורבי נחוניא מן הקנה
27 ורבי יהושע מטהרין, ועצם פשעוהה פורש מאבר מן החי – רבי נחוניא מטמא, רבי אליעזר
28 ורבי יהושע מטהרין. השתא דאתית להכי, בין תנא קמא לרבי שמעון נמי: פוית בשר ועצם
29 פשעוהה, איפא בנייהו.

הדרן עלך העור והרוטב

דכי גרסינן: "ומאי איכא בין אבר מן החי לאבר מן המת", ואמתניתין קאי. כוית בשר ועצם כשעורה הפרש מאבר מן החי איכא בנייהו – בגמרא ומתניתין סבירא
לחיה כרבי יהושע דמטור לקמן, בין בבשר הפרש בין בעצם הפרש מן החי. דהא מתניתין, רבי יהושע היא. דמטמא אבר מן המת. ואלא כרבי שמעון, אבר מן החי כוית בעצם.
החי שאינו אבר נמי כרבי יהושע סבירא ליה. טעמא דרבי אליעזר ורבי יהושע ורבי נחוניא מפרש בעדיות (פרק ששי, משנה ג) מה ראה כל אחד לטמא בזה ולטהר
בזה, ומה ראה רבי יהושע לטהר בשניהם. דתנן: אמרו לו לרבי אליעזר: השוה מדוחין, או טעמא בשניהם או הטהר בשניהם. אמר להם: מרבה אני טומאת בשר
מטומאת עצמות – שהבשר נהוג בנבלות ובשרצים, מה שאין כן בעצמות. אמרו לו לרבי נחוניא: השוה מדוחין. אמר להם: מרבה אני טומאת עצמות מטומאת בשר
– שהבשר הפרש מן החי טהור, ואבר הפרש ממנו הוא כברייתו טמא. אמרו לו לרבי יהושע: מה ראת לטהר בשניהם? או שניהם בבת טמאין אמר ליה: לא אם
אמרתם בנת, שהרי יש בו רובע ורוב ורקב, דרובע הקב עצמות מת טמאים באלה, ורוב בנייהו או רוב מנייהו טמא, ומלא תרווד רקב טמא באלה – האמרו בזה,
שאין בו רובע ורוב ורקב. ר. הירשא דאיתיה לרבי – דאדכתרן עצם כשעורה ובשר הפרש. מהשתא אימא לך: רבי שמעון לא אמר מן המת פליגי. אלא בין תנא
קמא לרבי שמעון דמתניתין נמי כוית בשר ועצם כשעורה איכא בנייהו. כהא פליגי: אם אבר מן החי חלוק מאבר מן המת בשתיקה, או באחת מהן. ולתנא קמא אינו
חלוק אלא באחת מהן. דתנא קמא סבירא אי כרבי אליעזר, דמטמא בבשר הפרש מאבר מן החי, ובעצם כשעורה הפרש ממנו טהור. אי כרבי נחוניא דאמר איפכא.
ודכי קאמר: האבר טמא משום אבר מן החי, ובשר הפרש ממנו טמא. והעצם טהור כרבי אליעזר. או העצם טמא, והבשר טהור, כרבי נחוניא. ולא משום אבר מן המת,
דשניהם טמאין בו. ורבי שמעון מטהר בין בעצם בין בבשר הפרש ממנו, דסבר כרבי יהושע דמטור בשניהם. אבל אבר עצמו – הכי נמי דמטמא לרבי שמעון.

הדרן עלך העור והרוטב

1 לאחרים – לגוי. קרוי אוכל – לענן טומאת אוכלין, ואבר מן החי אי אתה יכול
2 להאכילו לאחרים בהותר. ודילמא מטמא רדבי שמעון – ולמה לי קרא להכי?
3 הואיל ומעורה – בבעלי חיים שאין טומאה נהנית בהם, כדאמרינן לגבי יחור,
4 והואיל והתאנה מעורה ביחור – חבור הוא, אף על פי שחיבורו נפטר מן האילן
5 – שהקליפה מועלת לו לשעור בשר. והא
6 נמי, והואיל והאבר מעורה בבמהה כל דהו
7 – טהור הוא. נשחפה התבונה – אין
8 המדולדל נותר, לא לישראל ולא לבני נח.
9 לא וכושרו – וקומפרש רבי יוחנן. ומשום
10 דלאו בני קבלי טומאה ניהו, דלא משווא
11 ליהו חושטה אוכלא. והואיל שאינו קרוי
12 אוכל, ודילמא – לעולם בני קבלי טומאה
13 ניהו, וטעמא דרבי שמעון: בני כדברא,
14 דמפרש לעיל (קבוב.) טעמא דרבי שמעון
15 משום דאין בהמה געשית די לחבשר
16 האבר, אי כרדבי יוחנן, דאמר נמי לעיל: אף
17 די לחבשר, וכשאוהו בקטן ואין גדול עולה
18 עמו פליגי, ומשום הבשר. אלא לעולם –
19 אי תימר דרבי אסי – אסיפא דמתניתין
20 איתמר, ומהתה הבחמה, ורבי שמעון
21 מטהר, אפילו הוכשר הבשר – אין מקבל
22 טומאה. וכל שכן דפליגי אירשא שכתן
23 מתוברין, ומיהו קרא לא איתרין ליה ללא
24 משום סיפא, דאי משום רישא – הא אתי
25 ליה טעם אחר, כדאמרינן. משנה
26 המדולדלין באדם תהוים – רדכי ימות'
27 כתוב. מת האדם הבשר – המדולדל טהור,
28 דמיתה עושה נפול. ובשר הפרש מן החי –
29 טהור, וכרבי יהושע ורבי נחוניא מן הקנה
30 מיתוקמא. דמתרתיים לקמן בשר הפרש
31 מאדם חי. ואבר מטמא משום אבר מן החי
32 ב' – כגמרא מפרש מאי איכא בין אבר מן
33 החי לאבר מן המת: אבר מאדם חי – טמא
34 במגע ובמשא ובאחל, ומהו כתיב בשר ועצם
35 כשעורה הפרש מאבר מן החי – אינו
36 טמא. ומאבר מן המת – טמא.
37 גמרא בעלמא קאי – ואפילו אאבר מן
38 המת דעלמא פליגי. דלא מטמא אלא אם כן
39 יש בו כוית בשר. דמטמא משום בשר. אמר
40 לו רבי יהושע – וכי מפני ששמעת מן החי
41 סבור אתה לומר מן החי דוקא, ולא מת?
42 בתמיה. והלא כתיב במגילת תענית "פסחא
43 ועירא" כו – פסח שני שבאייר. הא רבה –
44 פסח ניסן. לפספס – בתמיה. הכא נמי כל
45 דבן – שמעת. אמר לו כן שמעתי.
46 שאבר מן החי טמא, ולא אבר מן המת.

1 לאחרים – לגוי. קרוי אוכל – לענן טומאת אוכלין, ואבר מן החי אי אתה יכול
2 להאכילו לאחרים בהותר. ודילמא מטמא רדבי שמעון – ולמה לי קרא להכי?
3 הואיל ומעורה – בבעלי חיים שאין טומאה נהנית בהם, כדאמרינן לגבי יחור,
4 והואיל והתאנה מעורה ביחור – חבור הוא, אף על פי שחיבורו נפטר מן האילן
5 – שהקליפה מועלת לו לשעור בשר. והא
6 נמי, והואיל והאבר מעורה בבמהה כל דהו
7 – טהור הוא. נשחפה התבונה – אין
8 המדולדל נותר, לא לישראל ולא לבני נח.
9 לא וכושרו – וקומפרש רבי יוחנן. ומשום
10 דלאו בני קבלי טומאה ניהו, דלא משווא
11 ליהו חושטה אוכלא. והואיל שאינו קרוי
12 אוכל, ודילמא – לעולם בני קבלי טומאה
13 ניהו, וטעמא דרבי שמעון: בני כדברא,
14 דמפרש לעיל (קבוב.) טעמא דרבי שמעון
15 משום דאין בהמה געשית די לחבשר
16 האבר, אי כרדבי יוחנן, דאמר נמי לעיל: אף
17 די לחבשר, וכשאוהו בקטן ואין גדול עולה
18 עמו פליגי, ומשום הבשר. אלא לעולם –
19 אי תימר דרבי אסי – אסיפא דמתניתין
20 איתמר, ומהתה הבחמה, ורבי שמעון
21 מטהר, אפילו הוכשר הבשר – אין מקבל
22 טומאה. וכל שכן דפליגי אירשא שכתן
23 מתוברין, ומיהו קרא לא איתרין ליה ללא
24 משום סיפא, דאי משום רישא – הא אתי
25 ליה טעם אחר, כדאמרינן. משנה
26 המדולדלין באדם תהוים – רדכי ימות'
27 כתוב. מת האדם הבשר – המדולדל טהור,
28 דמיתה עושה נפול. ובשר הפרש מן החי –
29 טהור, וכרבי יהושע ורבי נחוניא מן הקנה
30 מיתוקמא. דמתרתיים לקמן בשר הפרש
31 מאדם חי. ואבר מטמא משום אבר מן החי
32 ב' – כגמרא מפרש מאי איכא בין אבר מן
33 החי לאבר מן המת: אבר מאדם חי – טמא
34 במגע ובמשא ובאחל, ומהו כתיב בשר ועצם
35 כשעורה הפרש מאבר מן החי – אינו
36 טמא. ומאבר מן המת – טמא.
37 גמרא בעלמא קאי – ואפילו אאבר מן
38 המת דעלמא פליגי. דלא מטמא אלא אם כן
39 יש בו כוית בשר. דמטמא משום בשר. אמר
40 לו רבי יהושע – וכי מפני ששמעת מן החי
41 סבור אתה לומר מן החי דוקא, ולא מת?
42 בתמיה. והלא כתיב במגילת תענית "פסחא
43 ועירא" כו – פסח שני שבאייר. הא רבה –
44 פסח ניסן. לפספס – בתמיה. הכא נמי כל
45 דבן – שמעת. אמר לו כן שמעתי.
46 שאבר מן החי טמא, ולא אבר מן המת.

חולצין, פרק עשירי – הזרוע והלחיים דף קל עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קלטת רשי

1 **משנה** הזרוע והלחיים. בארין ובהוצה לארין — משום דבעי למימר "בחולצין
2 אבל לא במוקדשין", נטק להו. **בפני הית** — בעודו קיים. **חולצין אין** חייבין
3 בחוה ושוק — אלא קדשים לחידייהו. ואין אותם — בחוה ושוק חביב. "אותם"
4 מיעוט הוא: חוה ושוק — אין, ולא דבר אחר. כל הקדשים שקדם מום קבוע
5 להקדישן — הרי הן במוקדש ועצים ואבנים

6 לדמייהו. ואין בהן קדושת הגוף, ואם נפדו
7 — הרי הן בחולצין גומרים. "ויחייבם"
8 בכבורה" — אל יפלו כבוד, הרי הוא קדש,
9 וכל מום שאל נדר — לא, כדאמר רבי
10 בכבורה פרק שני (ד.א.) קסבר האי תנא
11 קדושת דמים מרחח מן הכבורה. דאין
12 קדושה הוא? וקדושה. וילך והלכן
13 מותר לאחר פריזום — מה שאין כן
14 במוקדש תמימים שנתאבו ופדאן. דאמרינן
15 בכבורה (טו.א.) "דף ככל אות נפש תובה
16 ואבילת בשר" — בפסולי המוקדשין לאחר
17 פדיון הכתוב מדבר, מדאיצטריך קרא
18 למימר בהו "טעמא וטהור איכלני",
19 ותוכי ("תובה ואלת תרבה" "תובה" — ולא
20 גיהו, "ואבלת" — ולא כלבדך, "בשר" —
21 ולא חלב ודלחן ודממים שנתאבו ופדוה.)
22 תמן במנתינן דאיבור. ובכבורה (ד.א.)
23 מוקמינן. כגון דאבילת בשר לפני פדיון ואחילת
24 לאחר פדיון, בין רישא דקתי "מותר", בין
25 ספסא דקתי "אסורי". ויצאנן לחולצין — על
26 ידי פדיון, להוית בחולצין גומרים, אפילו
27 לזנוע וליעבר. מה שאין כן בקדם הקדש
28 את מומן, כדלקמן במנתינן. והושחטן
29 בחוץ פטור — ואילו בקדם הקדשן את
30 מומן תמן במנתינן לקמן הדיב. אם שחט
31 בחוץ קודם פדיון. ואף על גב דאינן ראים
32 לפתח אהל מועד, דהא בעלי מומין ניתו,

33 ותמן (ובדיח קי.א.) הראוי לפתח אהל מועד — חייבין עליו בחוץ, ושאינו ראוי בפנים — אין חייבין עליו בחוץ. הא מוקמינן את בכבורה (טו.א.) ברוקן שבועין,
34 ואלבאן דרבי קעבא דאמר: אל עלו — לא ירדו. הילכך, הואיל ובפנים לא ירדו. חייבין עליון בחוץ. וכלהו דך מנתינן מתיביא בכבורה פרק שני (ד.ר.) והתם
35 תני לה משום בכבורה. והכא גמי לה משום מתנתו. ואין עושין אותם — אפילו קדם פדיון. ובכבורה מפרש טעמא: טוב מעיקר. — עשה תמורה, ואפילו
36 נעשה רע את שיקדשו. אבל רע מעיקר — אינו עשה תמורה. ואם שחט ישרו — ואף על פי שאינם ראים אלא כלבבים. אין פדיון את הקדש האחילין
37 כלבבים, כדפרשינן לעיל "ואבלת" — ולא כלבדך — וזה מילי בקדשים שחטן הקדשן את מומן. אבל גיהו ברדיקא בעלמא נטבלי. ולא נחט להו קדושת הגוף. ועוד
38 אשמועינן דלא בעינן העמדה והערכה. וקסבר קדש בדי הבית לא היו בכלל העמדה והערכה, דכתיב בפדיון קדשים שנתאבו לאחר כן "והעמיד את הבמה"
39 (ויקרא בז). וכיון דמתה, אי אפשר להעמידה. חוץ מן הכבור והמקדש — דאף על גב שקדם מומן להקדישן, חלה עליום קדושה מנורה לכל ביהמה). אלא שאן
40 כשרים ליקבר — בכבור — ברחל תלה חטאנו, אל שאנו הם ולא שנו בעל מום, קדש. — הם. קרוב, ובעל מום — נאכל לכהן, כדלפנין בכבורה (ד.א.) ויבשרם
41 ידהו"א "בשרים", הרי שמעמי, לימד על בכור בעל מום שמתנה לכהן. ומעשר בחמה נמי. ומהו כרוב (ויקרא בז) "ומעשרי ידהו קדש לא יבקר בין טוב לרע".
42 "טוב" — היינו הם, "רע" — היינו בעל מום. או מום עובר קודם להקדישן — דמום עובר, כמאן דליתיה דמי. פשוטין מן הכבורה — ואף על פי שנפדו ויצאו לחולצין
43 לחיהו אבילת. אפילו מן הכבורה, אם לא ירדו. דכתיב בהו (ברבים יב) "צביו ואביל", וצבי ואילו פטורין מן הכבורה, דהא "בקר רצאן חביב. וכן המתנות — ורודו וליחם
44 וקדשה. דאין נחוקים בשר ואיל, דכתיב (שמ' יח) "אם שחט" — ואין לחולצין חייבין במתנות. אפילו, ליזנו וליקב" — כדפרשינן לעיל, "תובה ואבלת" — אין בהן אלא היתר וביחה
45 ואכילה בלבד, אבל גיהו ועבודה — לא. וולחן וחלבן אסור — בכבורה (ד.א.) מוקי דרע דאיבער לפני פדיון, ואחילת לאחר פדיון. דאי איבער אחילת לאחר פדיון
46 ורע צבי ואל אהו. ואם נרד לפני פדיון — מאי איתיה הי? אפילו קדם מומן להקדישן נמי. ולכן לפני פדיון אסור. והשוחטן בחוץ חייב — כדפרשינן לעיל: ברוקן
47 שבועין, וקודם פדיון. ועושין תמורה — קדם פדיון, דכתיב (ויקרא יב) "טוב ברע או רע טבוח" — מום. מעצמן. יקברו — או משום דבעי העמדה והערכה. או משום
48 דאין פדיון את הקדשים והתכלית לכלבבים. **גמרא** אל אשאת קדשים חייבין במתנות — כדאמר מר זוטרא, דכתיב (ויקרא יב) "דעו כי נכנסו לפני ה' וביחיתו ה' את אביא
49 למפרק בהאי קל תומרו: מה לחולצין בו וקרא למה לי? **כבור** אינו נוהג במוקדשים — ד"בקר רצאן חביב (ברבים טו) — ולא הקדש. ועוד: "תקדיש" חביב (שמ' —
50 ולא שבך קדש. תיתי מוכרים" — כלומי, אי לאו "אותם" נקדשו. דכתיב (שמ' יח) "גז צאנך" — ולא הקדש. ראשיית הגו — כל השנה כשהוא טהור — כן אשך ודבר
51 ראשית, וזהו **גמרא** (ב.מקלה.א.) שיערא. וקרי ליה "ראשית" — כי היכי דקרי תרומה (שמ) "ראשית ארצו", "ראשית הגו" — זכרים און בהמה ולא ראשית הגו. ואי
52 לאו "אותם" — מחייבינן מנחות בקדשים מקל תומרו מתישים חולצין. מעשר בהמה אינו במוקדשין — דכתיב "יהיה קדש" — הוא שבכר קדושה, בפרק תרביא בכבורה
53 (ג.ג.), הילכך, לא אתי בכל תומרו — דאיבא למפרק: תאמר במוקדשין שאין בנסוק לידר להתעשרה. מוקנים — אי לאו "אותם", הוה מיייתנו ליה מום תומרו מתישים —
54 זקנים חולצין, שברך נתעשרו ואין חייבינן נחם להכנס לידר. מה לוקנים — תיישים וזקנים חולצין, ברין הוא שחן חייבין במתנות. שבו נכנסו כבר לידר להתעשרה —
55 תאמר בקדשים שלא נכנסו כבר לידר להתעשרו? מהדור: אי לאו "אותם" — הוה מיייתנו להו בכל תומרו מלוקוח יויתו. הלוקוח פטור ממעשר בהמה. אם לקח עשרה
56 טלאים מן השוק — פטור מלעשר. ידקדש רצאן קרי. רחמנא. והיתם שמתה אמו בשנת ליהוה. כגון הו פירש למעהו את פירש שחט, דכאמר ב"שעהו" (חולצין
57 לתב) — פטור ממעשר בהמה, דאינו ראוי ליקבר, דכתיב "תחת אמו" — והיתם שמתה אמו בשנת ליהוה. פטור מלוקוח יויתו. הלוקוח פטור ממעשר בהמה. אם לקח עשרה
58 יויתו מן בראק אומר, באומר באן תחת אמו, ואמר תחת "תחת השבט". מה כאן — פרט לכל השמות הללו, כדאמין נרמה ודברא דופן ויתו. וכלולה מבעיטי מהאי
59 קרא דישורו לא כשב. אף הלוק, לענן מעשר — פרט לכל השמות הללו, אף על גב דבעל מום נכנס לידר להתעשרה. אלו אין נכנסים. הני רשימי: במינן קאמרת קדשים
60 נמי במינן — כגון חולצין, בכנסן לידר. הילכך, אי לאו "אותם" — האיק כל תומרו. קדשים שאין חייבינן במתנות — הוה מעטינן להו מתיאום", דכתיב גבי חוה
61 בתול, "חולצין" — ולא מתנות. אמר קראי — במתנות חולצין "חייב" — דבר זה נוהג בחוץ, ואין חוה ושוק נחוקין בחוץ. בחוה ושוק בתיבא — נתפס "לפני ה'". או
62 אבראי — חוץ לעורה.

63

1 **הזרוע** הלחיים תלמוד למר ואמן אותם — ואי לאו קל תומרו, לא היה עריך קרא,
2 אף על גב דסתמא חביב. בין בחולצין בין במוקדשים — דרחוה אמני: ובר הלמד
3 מעצמן, במה הכתוב מדבר — בחולצין, דכתיב לעיל מהאי קרא "ודגן וחיטין ויצחק"
4 וגו יגו צאנך", וראשית הגו אינו נוהג במוקדשין, כדאמר לקמן פרק "ראשית הגו"
5 (ק.ת.א.).

6 **חזרו** והלחיים והתקבה נהגין פאריין ובהוצה לארין,
7 בפני המות ושלא בפני המות, בחולצין אכל לא
8 במוקדשין. שיהיה ברין: ומה אם החולצין, שאינן חייבים
9 במות ושוק — חייבים במתנות. קדשים, שחייבים ביהוה
10 ושוק — אינו דין שחייבים במתנות? תלמוד לומר: "ואתן
11 אותם לאהרן וכלבן וכלבןו לחק עולם" — אין לו אלא מה
12 שאמור בענין. כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדישן
13 ונפדו — חייבין בכבורה ובמתנות, ויצאנן לחולצין להננו
14 ולהעבר, ולקדו וכלבן מותר לאחר פדיון. והשתחטן
15 בחוץ — פטור, ואין עושין תמורה, ואם מתו — יפדו. חוץ מן הכבור ומן הפעשו. כל שקדם
16 להקדיש את מוקפו, או מום עובר קודם להקדישן ולאחר מפאן גולד להם מום קבוע, ונפדו —
17 פטורין מן הכבורה ומן המתנות, ואין יוצאין לחולצין להננו ולהעבר, ולקדו וכלבן אסור לאחר
18 פדיון. והשוטחן בחוץ — חייב, ועושין תמורה, ואם מתו — יקברו. **גמרא** טעמא, דכתיב רחמנא
19 "אותם", הא לאו הכי, הוה אמניא קדשים חייבין במתנות? איפא למפרד: מה לחולצין — שפן חייבין
20 בכבורה — תיתי מוקרים. — מה לוקרים שפן חייבין בראשית הגו — מתיישים. — מה לתשישים שפן
21 נכנסין לידר להתעשרו? — מוקנים. — מה לוקנים שפן נכנסו לידר להתעשרו? — מלוקוח יויתום. — מה
22 ללוקוח יויתום שפן נכנסין לידר להתעשרו? — במינן קאמרת. קדשים נמי במינן נכנסין לידר
23 להתעשרו. והווי חולצין חייבין בחוה ושוק, ומקל וחומר: ומה קדשים שאין חייבים במתנות — חייבין
24 בחוה ושוק, חולצין שחייבים במתנות — אינו דין שחייבין בחוה ושוק? — ומה יהיה מהשפט
25 הבחינים", חוץ" — אין, מידא אחיינא. — אלא טעמא דכתיב ב"ראשית גו", הא ויהי חביב תוה
26 אמניא: חולצין חייבין בחוה ושוק? והא בעי' לתפוסה, תיקא ליונפתייה? אי אבראי. "לפני ה' חביב",
27

28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63

א

1 א' אגואי הא קא מעייל חולין בעורה - משום רכל חולין מדאורייתא אסור להביא בעורה,
 2 וכן אמר ב"תומכין" את ספדית" (בבא בתרא פא.ב.) בני בכורים ולא מסותר, דחתם
 3 אגולות דמיתין בהדידו קפיד, דאפשר דתמיני עליהו ועביאם נזבה, וכן בפרק "הורדה"
 4 (מנחות פ.ב.) גבי תורה ששנתעברא בתורתא קאמרי, ולייתי לחם כו, הא קא מנסי חולין
 5 לעורה, ומתקאמר, ויתאיה' לקה' שדמי' חתם
 6 דתי' מדאורייתא. וספדית אגולות - וכו' - רב הירחי' (כל היתירי'
 7 (בזוחם צ.ב.) אמרתי: ובוכלין הכהנים ששאי'
 8 לשנות באכילתן ולאוכלין עליון שלוקין
 9 ומנסייהו, ולתת לתובין בעילי של חולין, ואמר
 10 בה'קומץ רבה' (מנחות כ.א.ב.) "יאבולח" -
 11 שיאכלו עמה חולין ותורמנה, כדי שתהא נאכלת
 12 על העשובע ויתאיה' דרוקא חזה ושוקו כון בכורים.
 13 דרוך דרוקא גומרא ליה, ודעידי בתי' הנופה. ו'
 14 לתם לעצור תודה, שהוא השאר בקרבן, ש' קפידא
 15 בספי' באכילת עמיהו שלא ליטער.
 16 **ואביעית** יבאבות צמורה שדי' ליה ממונ שאין
 17 לו תובעין - ולדאני לישנא אייתר
 18 "זה יהיה" לדבראמא למקם בסמוך: שמנתן דין,
 19 ואן הוא דרוקא דין, וללישנא קמא איבא לממר
 20 הדרתי' שמע מינה, דררש בסמוך, מרחבתי'
 21 אצל "משפט" דמשמעו: זה - משפט זה - אין
 22 משפט, ואיבא בתי' חרי גיטי' לישנא: ולדאני לישנא
 23 דאין לו תובעין - זה דאין יכול לתובעו
 24 בדינין, בדיני שמיה מודא מחייבי, וללישנא
 25 קמא דררש ליה מודא" - אפילו בדיני שמיה
 26 נמי לא מחייבי.
 27 **מנוין** שאין תונטן מנותח לבדן עם הארץ כו'
 28 - היינו דרוקא כשיש ביה חבר, אבל או
 29 ליכא כדן חזקו על חבלו עם חבר, יתנו לו, ואל
 30 ימונן דעו דאין עם חבר, כדנתן במשכח הלה
 31 (פרק רביעי' משנה טו') אלו תונטן לכל מי
 32 שיעצב: החרימים והבכורות ופדיון וכן ופטר
 33 צמור הזורע והלחיים והקבה ורואש הגו כו',
 34 ואין לפרש "ולכל בתי": כן לאנשי שמו
 35 לשאר כהנים - דהא בירושלמי בפרק "שתי'
 36 נשים" קאמרי דיש כדן תונטן לכל בתי, ויש לכל
 37 תונטן לאנשי משמיה. אם כן דע כרח"ל
 38 כדן קאמרי, ויטי' בתי' כדן חבר בן כדן עם
 39 הארץ. דהיינו, היכא דליכא חבר, או איבא ואין
 40 רצה לקבל, כספורית ביש' "כל הבהר"
 41 (תולדות ק"ב). אבל אין לתרין דבר שמאל כו'
 42 נחמינו דהכא כרבי יוחנה, ודריסין בירושלמי:
 43 רבי יודנה אומר: אן תונטן אותה אלא לחבר
 44 אהיה, אבארביא; קאי, אן תונטן התם לעיל
 45 - דהתם רבי אריא אסור בבכוריו.
 46 **ונכשהווו** ליבתו ישלם - ללישנא בתרא
 47 דקאמרי שדמי' דמשמע ממונ שאין לו
 48 תובעין - פריך שפיר, דרשילם' משמע שישכו
 49 להציואי בדינין, וללישנא קמא נמי, דפטר משום
 50 דבתיבי' זה" - פרכינן ריבון דבמתנות פטר משום
 51 דבתיבי' זה', מסבאי אין לנו לחלק בן מתנות ולקט שכחה ופאה. ולרמזי' (ק"ד.א.) פריך מוספק לקט דחייבי משום "עני ורש הצדיק" לזאת ארמא אן ספק מוספק לבחן. **אמר** ר' ירמיהו
 52 ולא גרסינן אמר ליה רבא - רבא דמשמע ולקט חסדא דרב, ואם כן, מני' קאמרי לבסוף "מדת חסדות שנו כאן", הלא כבר שמע התירוק, ולמה חזר אמר רב חסדא: אלא כשיע בעיבת
 53 הגדרש הקשיא והתירוק בשם רב חסדא ארישא, והשיבי להם דארישא לא שייך לשנויי ולא לאתובי מניה, אלא מסיפא הוקשה לרב חסדא, ועל זה תירין רב חסדא, ויש ספרים שכתובו כן
 54 "אמר רב חסדא" ויבן בסוף מילתי' דרבא, וכן משמע: ואל' רב חסדא היה מדבר - לא היה אומר "זאת אמרת", אלא "ומר אמרת" שיהיה חסדות שנו כאן.
 55 **הנא** תני ישלם את אמרת כו' - אלא תאמר: ולחכם פרקא קמא דבא קמא (ו.א.) אמר ליה אביי' בני' כתיבי "ישלם" כתיבי, מדעתה ואמר נמי פריך "חופעלים" (בבא מציעא
 56 א.א.) גבי זוחם פי' דרש הבה. לוקה ומסלם אריבעה בקין לפרה כו'. ובעי למימרי משלם, לצאת ידי שמים. וללישנא קמא לדעיל, דפטר רופאי לצאת ידי שמים, פריך
 57 שפיר, ומידו להדיא לישנא נמי דאין לו תובעין, דחייב לצאת ידי שמים, איכא למימרי' דהיינו דוקא בבכיון מתנות כהונה או אכלן, שלקחן באיסור, אבל הבא שלקחן בהיתר, שדיה
 58 או עני - אפילו לצאת ידי שמים לא מחייבי, להבי' פריך שפיר "זאת אמרת מדת חסדות שנו כאן", ולא מחייבי ביבתו לצאת ידי שמים. ומידו בסמוך קשה: דקאמרי "טעמא דעני, הא
 59 עשיר חייב", ומאי קשיא: אמאי: עני פטר אפילו ממצאת ידי שמים, ומופרש רבתי עמי חייב. ומפרש רבתי עמי דלאי קאמרי, "תנא תני ישלם" - לרבי אלעזר, ורבנן פליגי עליה, "זאת
 60 אמרת מדת חסדות" כו' - דעל מדת חסדות לא הוי פליגי רבנן.
 61 **אין** לך בן אלא משעת הרמה - ואם תאמר: והא קרא יולא לאח הרמה אייתי, אלא בעתיד ליתרם, דנפקין מיניה בפרק (אלו) הבערפיה" (סנהדרין פ.א.) ושביל במיתה, "חולו"
 62 "חולו" מיתרומה, דררשי' לא יחללו את קרשי' בני ישראל את אשר יירמו" - בעתידים ליתרם הכתוב מדברי חי' לומר: דאחרי דררש מדמסרן "ירימו" אצל "לה", לומר לה'
 63 שלא לגבחו בון אלא משעת הרמה. איננו משום דקרא אריא דסמין ליה "זאשי כו' איכיל קריש", דאריא לאחרי דררש.

1 קא מעייל חולין לעורה - מידו דלא אייתעבדי ביה צור גבוה. המזיק מתנות כהונה
 2 - קודם שנתנו לבחן, השליכם לאור או לים. דבתיבי' כמו זה - דמשמע: עתון
 3 קימותו - חייב לתנן, אבל אינן קימותו - לא חייבי הכתוב בןן תשלומין. שאין לו
 4 תובעים - אין לו בעלים שיכולו לתובעו ביה, שהוא יכול לומר לה לבחן אחרי אני
 5 נתנו, ולא לך. משפט ממצא להמתנות דין -
 6 דינין דוקא לןן להציואי בדינין. אלא כהנה, בןן
 7 ראשון התובענן מוציא מידו, וקשיא לרב
 8 חסדא דאמר דמתנות כהונה - ממון שאין לו
 9 תובעין הוא! לחולקין בדינין - דינין אמרם
 10 לו לישראל: לזה לזה המתנות, שהוא חבר, ואל
 11 תתן לזה, שהוא עם הארץ. **ויאמר לעם** -
 12 בהודיעשם כתיבי דברבי ישראל, דקרא
 13 "למען חזקו בחרת ה'". סתם, חסידה כהונה.
 14 **אזנו** הוא ושוקי בני' לא ביינין מיהילקו - כלום
 15 הוא היכול לתתם לבחן עם הארץ, והוא נתן ומת
 16 נענה **אלא** לאו להציואי בדינין, אלא מ
 17 דמנון שיש לו תובעין הוא, משום הכי ממעט
 18 את השוק, דכיון דלכפרה ולרצוי בא, לא
 19 שכיח דמעבב. **הבא כמאי עסקינן דאיתו**
 20 ליתיה - דכיון, ואחר כך גולם זה ממנה, דהיה
 21 ליה ממון שיש לו תובעין, שכבר זכה זה בןן,
 22 דרמי כמאן דגול מיניה ללימיה. ופריחי' א'
 23 דאיתו ליתיה - דכיון, דהיינו, מיתמורא? שפטא
 24 יכיל להציואי בדינין וקמחרה: "דאיתו
 25 ליהיה בטביליהיה" - הבתומא שלימה היתה
 26 מנותח אצלו, וזה כהנה מנותח בןן הדפקר. **כפי**
 27 **שחורבו** דינין - וזה בןן, במנותח שמונים
 28 לכל הכהנים מוזני זבייה, אם קדם, אבל חסד
 29 ושוק אינו אלא לאורו בתי' אב, אלא מזני.
 30 בעל הבית - עשיר שהיה עובר ממוקם
 31 למקום. **וצריך ליבול בו**" - לתרוך זמנות -
 32 ונטל לקט כשאר עניים, הואיל שנכשיו עני
 33 הוא, וכשחורבו ישלם - אלא, לא כד מרי
 34 הדייביה רחמנא למיחב לעניים - הבא
 35 ראשון יכול לתובעו, והוא הידין למנותח
 36 כהונה. מרת חסדות שנו כאן - אם חסיד
 37 הוא ישלם, תנא תני ישלם - דמשמע: על
 38 כרותו, אלא אמרת כו'. **קודי** - מי סברת
 39 מדרבי אלעזר קמחתי, דמעניין למימר דרב
 40 חסדא משני' עלה "מדת חסדות שנו כאן"?
 41 אלא מדרבנן מוחתי, ועל מה משני' רב חסדא
 42 מדת חסדות (שנו כו'. כאן - דאקתני' יעני'
 43 דהה' באותה עשה, דמשמע' דתירוק מינה
 44 דעשיר בעיי' שלומי - לאו בדינין קאמרי, אלא
 45 אם חסיד הוא צריך לשלם, לצאת ידי שמים.
 46 וכן לוי' **שאל** מעשרותיו מבלים - שלא
 47 הפריש תרומת מעשר. **את קרשי' בני ישראל**
 48 **אשר יירמו** לה' אין לך בןן אלא משעת הרמה
 49 - הכי גרסינן ליה בתוספתא.
 50 **דאיתו**
 51 **ר' ירמיהו**
 52 **אמר**
 53 **רבא**
 54 **רבא**
 55 **רבא**
 56 **רבא**
 57 **רבא**
 58 **רבא**
 59 **רבא**
 60 **רבא**
 61 **רבא**
 62 **רבא**
 63 **רבא**

רבי סימון בשם בר פדיה: היו לפניו שתי קופות, בזו המשיים סאה ובזו המשיים סאה, ונפלה סאה תְּרוּמָה לתוך אחת מהן וידוע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה בשנייה ואינו יודע לאיזה מהן נפלה – אומר: למקום שנפלה הראשונה – שם נפלה השנייה. למה? שתולין קלקלה במקולקל.

ריבה על הדיעה ובמלה, שוגג – מעלה ומתיר, והשנייה – הורה להוכיחה. נמצאו שתי סאין עולות מן מאה וחמשים:

סאה ושתי קופות, בזו המשיים סאה ובזו המשיים סאה, ונפלה סאה תְּרוּמָה לתוך אחת מהן, ואינו יודע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה שנייה וידוע לאיזה מהן נפלה – אין אומר למקום שנפלה שם השנייה, שם נפלה הראשונה.

ריבה על אחת מהן ובמלה, שוגג – מעלה ומתיר. והשנייה – אסורה עד שירבה לה שוגג.

אמר: "מה שלמפון תְּרוּמָה, מה שלמפון הולין". "מה שלמפון הולין, מה שלמפון תְּרוּמָה" – לדעתו הדבר תלוי.

ואף במקנה כן. אמר: "מה שלמפון קוויזה בשירה, מה שלמפון קוויזה פסולה". "מה שלמפון קוויזה פסולה, מה שלמפון קוויזה בשירה" – לדעתו הדבר תלוי.

את אמר: קופות מעלות, ומגורות אינן מעלות. היאך עבדא? שתי מגורות בשתי עליות, ונפלה סאה תְּרוּמָה לתוך אחת מהן – שתייהן אסורות. ריבה על אחת מהן ובמלה, שוגג – מעלה ומתיר, והשנייה – לכשירבה לה שוגג היא מותרת. ואינה צריכה עלייה, שכבר עלתה תְּרוּמָה.

[דף כ"ה ע"א]

תני: כלול – מעלה, ושאינו כלול – אינו מעלה.

והא תנינן: אמר רבי יוסי: מעשה בא לפני רבי עקיבא בהמשיים אגודות של ירק שנפלה אחת לתוכן והצטייה תְּרוּמָה, ואמרתי לפניו: תעלה. הרי אינו כלול – ומעלתו:

הוינן בעיניו למימר: דבר שהוא מקפיד על תערוכתו – אינו מעלה, ושאינו מקפיד על תערוכתו – מעלה.

היאך עבדא? קישות טמאה שנפלה לתוך מאה קישואין טהורין, הואיל ואינו מקפיד על תערוכתו – מעלה. הוכשר, הואיל והוא מקפיד על תערוכתו – אינו מעלה.

הדרן עלה המפריש

פֶּרֶק הַמִּישִׁי

מתני' סאה תְּרוּמָה טמאה שנפלה לפחות ממאה הולין, או למעשר ראשון, או למעשר שני, או להקדש, בין טהורין בין טמאין – ירקבו.

אם טהורה היתה אותה סאה – ימכרו לכהנים בדמי תְּרוּמָה חוץ מדמי אותה סאה.

וְאִם לְמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן נִפְלָה – יִקְרָא שֵׁם לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר.

וְאִם לְמַעֲשֵׂר שְׁנִי אוֹ לְהַקְדֵּשׁ נִפְלָה – הֲרִי אֵלָיו יִפְדּוּ.

וְאִם טְמֵאִין הָיוּ הַחֻזְלִין – יִאָכְלוּ נְקוּדִים אוֹ קְלָיוֹת, אוֹ יִלוּשׁוּ בְּמֵי פִירוֹת, אוֹ יִתְחַלְקוּ לְעִיפוֹת, כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיֶה בְּמָקוֹם אֶחָד כְּבִיצָה.

סָאָה תְרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה חֻזְלִין טְהוּרִים, רַבִּי לִיעֶזֶר אָמַר: תִּירוֹם וְתִישָׁרְף. שְׂאֵנִי אָמַר: סָאָה שֶׁנִּפְלָה – הִיא סָאָה שֶׁעֲלֵתָהּ. וְהַכְּמִים אֲמָרִים: תַּעֲלֶה וְתֵאָכֵל נְקוּדִים אוֹ קְלָיוֹת, אוֹ תִלוּשׁ בְּמֵי פִירוֹת, אוֹ תִתְחַלַּק לְעִיפוֹת, כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיֶה בְּמָקוֹם אֶחָד כְּבִיצָה.

סָאָה תְרוּמָה טְהוּרָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה חֻזְלִין טְמֵאִים – תַּעֲלֶה וְתֵאָכֵל נְקוּדִים אוֹ קְלָיוֹת, אוֹ תִלוּשׁ בְּמֵי פִירוֹת, אוֹ תִתְחַלַּק לְעִיפוֹת, כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיֶה בְּמָקוֹם אֶחָד כְּבִיצָה.

גְּמָרָא סָאָה תְרוּמָה טְמֵאָה כּוּי. תַּנִּי רַבִּי הֵיִיא: טָבֵל – מַעֲלָה. וּסְפִיחֵי שְׁבִיעִית – מַעֲלִין.

טָבֵל מַעֲלָה – קוֹרָא שֵׁם לְמַעֲשְׂרוֹתָיו. וּסְפִיחֵי שְׁבִיעִית מַעֲלִין, וַיִּנְתְּנוּ לְאוֹכְלֵיהוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִתְנִיתִין

[דף כ"ה ע"ב] אָמַרְהָ בּוֹן! סָאָה תְרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה – [לֹא] תַעֲלֶה. מִפְּנֵי שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה. הֵיא מֵאָה – תַעֲלֶה, וְלֹא טָבֵל הוּא!?

תַּמָּן תַּנְיִנָן: מוֹדִלְקִין בְּפֶת וְשִׁמּוֹן שֶׁל תְרוּמָה.

חֻזְקִיהָ אָמַר: לֹא שֵׁנו אֵלֶּי פֶת וְשִׁמּוֹן. הֵיא שְׂאָר כָּל הַדְּבָרִים – לֹא. רַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר: לֹא שְׁנִיָּא, הִיא פֶת, הִיא שִׁמּוֹן, הִיא שְׂאָר כָּל הַדְּבָרִים.

רַבִּי יוֹדֵן קַפּוֹדְקַיָּא בְּעֵי: הֵיטִין כְּפֶת? זִיתִים בְּשִׁמּוֹן?

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: הַפּוֹדֵלִיק בְּפֶת וְשִׁמּוֹן שֶׁל תְרוּמָה – יִשְׂרְפוּ עֲצָמוֹתָיו.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי יוֹחֲנָן: מַהוּ לְהַדְּלִיק? אָמַר לֵיהּ: אֲדִלִיק, וּמַה דְּנָפֵל – לְשִׁכְבְּתָךְ נִפֵּל לָךְ.

הַכֹּל מוֹדִים בְּשִׁמּוֹן – שֶׁהוּא מוֹתֵר. דָּאָמַר רַבִּי כָּא בַר חֵיִיא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: לָךְ נִתְתִיו לְמִשְׁחָה (בְּמִדְבַר י"ח, ח). לְמִשְׁחָה – לְגִדּוּלָה. לְמִשְׁחָה – לְסִיכָה. לְמִשְׁחָה – לְהַדְּלִיקָה.

נִיחָא טְהוּרִין יִרְקְבוּ. טְמֵאִין יִרְקְבוּ! עַל דַּעֲתִיָּה דְחֻזְקִיהָ – נִיחָא יִרְקְבוּ. עַל דַּעֲתִיָּה דְרַבִּי יוֹחֲנָן – יִדְלִיקוּ: סַבַּר רַבִּי יוֹחֲנָן כְּהָדָא דְרַבִּי יוֹסִי בֶן חֲנִינָא: שְׁמָא יִמְצָא בְּהוֹן עֲלֵיָּיהּ.

[דף כ"ו ע"א]

וּבְדָבָר שְׂאִין דְרַבּוֹ לְהִיאָכֵל חֵי. אָבֵל בְּדָבָר שְׁדַרְבּוֹ לְאָכּוֹל חֵי – לֹא, שְׁמָא יִמְצָא בְּהוֹן תַּקְלָה.⁶

ולא בן סברינן מימר: איז להקדש אלא מקומו ושעתו! אמר רבי חנינא: תיפתר שהרב אותו המקום, ולא מצא למוכרו אפילו בדמי עצים.

הדא אמרה: טהורה בטהורין. אבל טהורה בטמאין: הדא היא דתנינן: אם טמאין היו אותן חולין על דעתיה דרבי יוסי – ניהא. דאמר רבי יוסי בשם חזקיה, ורבי יונה בשם רבי ינאי: (במדבר יח, כח) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן – עשה שינתן לאהרן בטהורין.

על דעתיה דכהנא דו אמר: "טול מן המקודש שבו!" ואמור אוף הכא: טול מן המקודש שבו! אף על גב דכהנא אמר תמן: "טול מן המקודש שבו" – מודי ובלבד בדבר שהוא זקוק ליתנו לכהן. והדין ניקודים – כהדא חצוי ביצים.

[דף כ"ו ע"ב]

אמר רבי סימון: רבי ליעזר – פדעתייהו כמה דו אמר תמן: כל הפסולין עלו בידו. בן הוא אמר הכא: כל הטמאים עלו בידו.

רבי ועירא בעי: או נאמר, לא אמר רבי ליעזר אלא מפני גדירהו ולא מודה רבי אליעזר בסאה שעלתה מתוך טבל – שהיא צריד לקרות שם למעשרותיה? אין תימר סאה שנפלה היא סאה שעלתה – לא יהא צריד לקרות שם למעשרותיה!

אמר רבי מנא: יאות אמר רבי ועירא: דתנינן דבתרה: סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאין, לית רבי אליעזר פליג.

אמרין חברייא קומי רבי יוסי: יאות אמר רבי סימון! די לא בן, שורפין את התרומה מפני גדירה? אמר לון: וכי ששה ספיקות דתנינן לא מפני גדירה הן, ואין שורפין? והכא מפני גדירה (אין) שורפין אותן.

חברייא אמרין: בעון קומי רבי יוסי: מה נפשד! אם תרומה טמאה – תשרף! אם חולין הן – מה בכך שיטמאו?

אמר לון: לאו לשום תרומה אכלה? בלום תרומה טמאה נאכלת? אלא טהורה, ושמה טמאה? לא, אי אתם מודים שאם נולד לה ספק טומאה במקומה שאינו יכול לשורפה? מה לי נולד לה ספק טומאה במקום אחר, מה לי נולד לה ספק טומאה במקומה?

אלא אי בעיתון למיקשוייה, איקשון על הדא דתני רבי הושעיא: דתני רבי הושעיא: סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורה.

והדין נקודים – כהדא חצוי סאין.

[דף כ"ז ע"א]

חזקיה אמר: אפילו חולין ששם – לא יאכלו אלא נקודים, מפני חלתן.

מילתיה אמרה: איסור זרות – בטל. ואיסור טומאה – לא בטל.

מהלפה שיטתיה דחוקיה! תמן הוא אמר: כמה יהא בעיסה ויהא יכול לעשותה בטהרה? חוקיה אמר: שתות ארבעה קבין, וארבעת קבין. וכא הוא אמר חבין!

אמר רבי יוסי: תמן – בשגובל ואחר כך הפריש. ברם הכא – בשחפריש ואחר כך גיבל.

אמר רבי אבהו: כל ימינו היינו מועין בה כמקל הזה של סימא! עד שלמדנוה מן השבון גימטריא. קבא כמה עבד? עשרין וארבע בעיין. כמה ארבע קבין עבדה? תשעין ושית בעיין. שתות דידהו שית עשרה. אין וגבול שית – יש כאן כפיצה טמאה! ואין וגבול ארבע – אין כאן שיור. הא כיצד הוא עושה? מיגבל חמש, ונוטל ארבע.

מילתיה דחוקיה אמר: ובלבד שלא תהא כפיצה טמאה נוגעת בגומא. מילתיה דרבי יוחנן אמרה: ובלבד שלא תהא כפיצה טמאה נוגעת בעיסה.

[דף כ"ז ע"ב]

אמר רבי יוסי לרבי ירמיה: לא מסתברא מה דאמר חוקיה – לשעבר. מה דאמר רבי יוחנן – לבא? אמר ליה: אף אנא סבר כן!

ואיזו היא גומא על דעתיה דרבי יוחנן? אמר רבי יונה: תיפתר שגובל אחת בשבע עשרה, ואתיא בעיסת סאתים.

רבי בא בר ממל בעי: ולית הדיא פליגא על רבי יוסי בר הנינא? דאמר רבי יוסי בר הנינא: נבילה – בטלה בשחוטטה. בטל מנגעה, והפיטטה – לא בטל. לפי שאי אפשר לשחוטטה שתיעשה נבילה!

אמר רבי יוסי: תמן – אי אפשר לשחוטטה שתיעשה נבילה. ברם הכא – (אפשר להולין לעשות תרומה) אפשר לטהורה שתעשה טמאה. אמר רבי חוקיה: רבי סימון קשייתה, ורבי בא בר ממל קיימה.

תני: סאה תרומה שנפלה לפחות ממה – הרי אלו מדומעין. ואין משלמין לה קרן וחומש על מקום אחר. ולא ממקום אחר עליהו, אלא לפי חשבון.

[דף כ"ח ע"א]

ובדבר שאין דרכו להיבלל, אבל בדבר שדרכו להיבלל – חולקין אחר הרוב. אם רוב תרומה – תרומה. ואם רוב חולין – חולין.

הלכה ב' מתני' סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה טהורין – בית שמאי אוסרין, ובית הלל מתירין.

אמרו בית הלל לבית שמאי: הואיל וטהורה אסורה לזרים, וטמאה אסורה לכהנים, מה טהורה – עולה, אף טמאה – תעלה!

אמרו להם בית שמאי: לא! אם העלו החולין הקלין הפותרין לזרים את מהורה, תעלה תרומה
המהורה האסורה לזרים, את הממאה?

לאחר שהודו, רבי ליעזר אומר: תרום ותשרף. והכמים אומרים: אבדה כמעוטה. סאה תרומה
שנפלה למאה, הגביהה ונפלה למקום אחר. רבי ליעזר אומר: מדמעת בתרומה ודאי. והכמים
אומרים: אינה מדמעת אלא לפי השבון.

סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעה, ונפל מן המדומע למקום אחר – רבי ליעזר אומר:
מדמעת בתרומה ודאי. והכמים אומרים: אין המדומע מדמע אלא לפי השבון.

ואין המחמיץ מחמיץ אלא לפי השבון. ואין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי השבון.

סאה תרומה שנפלה למאה, והגביהה ונפלה אחרת – הרי זו מותרת עד שתרבה תרומה לחולין.
סאה תרומה שנפלה למאה, ולא הספיק להגביהה עד שנפלה אחרת – הרי זו אסורה. ורבי שמעון
מתיר.

גמרא רבי יודן בר פזי ורבי איבו בר נגרי הווין יתבון אמרין, תנינן: "אחר שהודו! מי הורה
למאי? בית שמאי לבית הלל, או בית הלל לבית שמאי?

אמרין: נצא לחוץ ונלמד! נפקין ושמעין, רבי הוניה, רבי אחא בשם רבי יודה בר הנינא: לא מצינו
שהודו בית שמאי לבית הלל אלא בדבר זה בלבד!

רבי יונה בשם רבי אבוי [רבי ירמיה בשם רבי אמי] שמע לה מן הדא: הפערה מכלי לכלי, ונגע
טבול יום בקילות – יעלה באחד ומאה. ואם תאמר: בית הלל יודו לבית שמאי שלא תעלה, מאן
תני הקא "תעלה"? לא בית שמאי ולא בית הלל!

אמר רבי הנינא בריה דרבי הלל: נאמר בית הלל לנו אותה קודם שידו לבית שמאי. אמר רבי
יוסי: מתניתא אמרה בן! אחר שהודו, רבי אליעזר אומר: תירום ותשרף. ורבי אליעזר לא שמותי
הוא?! אמר רבי הנינא: מתניתא אמרה בן! אחר שהודו אילו לאילו – תעלה. בית שמאי מסלקין
לזן, ואינון מודיי לזן? אמר רבי אבוי: יש פאן תשובה אחרת, בהדא דתני רבי הושעיא: ומה מהורה
שהיא בעון מיתה אצל הזרים – עולה. ממאה שהיא בעשה אצל הכהנים – לא כל שבין!

אמר רבי יוחנן: סאה תרומה שנפלה למאה [והגביהה] חולין כל שהן – מבטלין אותן מתניתא פליגא
על רבי יוחנן! אינה מדמעת אלא לפי השבון.

[דף כ"ח ע"ב]

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: לא תני רבי יוחנן אלא אינה מדמעת כל עיקר.

יהודה בריה אמר: והוא שרבה תרומה על החולין, והוא שרבו חולין על השבון תרומה כדי שתבטל
ברוב. אמר רבי לעזר: והוא שנפלה לתוך מדומע אחר.

על דעתיה דרבי לעזר, חולין שלמעלה, חולין שלמטה – מצטרפים לעלות!

[דף כ"ט ע"א]

סבר רבי לעזר מימר: חילין שלמפון – נעשו הרשין.

אמר רבי יוסי בן חנינא: והוא – שנפלה לתוך המישה מקומות. אבל אם נפלו בולין למקום אחד – אף רבי אליעזר מודין!

רבי יוחנן [יצחק] אמר: אפילו נפלו בולין למקום אחד – היא המחלוקת.

חילפיי אמר: על דרבי לעזר, חילין שלמפון – נעשו הרשין. והא רבי לעזר אמר: על דרבנן, חילין שלמפון – נעשו הרשין.

מה בין רבי לעזר ורבנן? חומר הוא בסאה שעלת מתוך מאה.

[דף כ"ט ע"ב]

או אינו אלא קל! אמרי ביי דאמר רבי יוחנן: סאה של תרומה שנפלה לתוך מאה חילין כל שהן – מכפלין אותה.

תני: רבת התרומה – נעשה כמרבה מויד.

והא תנינן: הוי בו ארבעים סאה, נתן סאה ונטל סאה – פשר.

עד היכיז? רבי איסי בשם רבי מנא בר תנחום, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: עד רובו של מקנה. וכא את אמר הכין!

תמן – הוה בו רוב ואת מרבה עליו והוא פשר. ברם הכא – כל סאה וסאה – צריכה מאה סאה.

אמר רבי יוסי: זאת אומרת, דבר שהוא בטל דבר תורה – מעורר את מינו ליאסור.

רבי שמעון אומר: ודיעתה

[דף ל' ע"א]

מקדשתה. ורבנן אמרין: הרמתה – מקדשתה. תני: סאה תרומה שנפלה למאה, אומר לכהן: "ולא דמי עצים אני חייב לך?"! "טול לך דמי עצים!" והוא אומר לו: "וכי סאה תרומה שנפלה לפחות ממה, שפא אינה מדמעת את הכרי?" "ועצים מדמעין את הכרי?" ולא ספק מיתניניה לכהן חורן והוא נותן לו דמי עצים?"

מאי בדין? נותן לו דמי עצים, והשאר – יחלוקו.

חד בר נש אפיל שעורין גז היטין, אתא עובדא קומי רבי יודה בר שלום, ואמר: "יתן לו דמי שעורין". והשאר – יחלוקו

הלכה ג' מתני' סאה תרומה שנפלה למאה, וטחנן ופחתו, בשם שפיתתו החילין – כה פחתה תרומה, ומותר.

סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְפָחוֹת מִמָּאָה, וּמִחֲנָן וְהוֹתִירוּ, בְּשֵׁם שְׁהוֹתִירוּ הַחֻלְיִין, כִּד הוֹתִירָה הַתְּרוּמָה, וְאָסוּר. אִם יִדוּעַ שְׁהוֹיטִין שֶׁל הַחֻלְיִין יָפוֹת מִשֶּׁל תְּרוּמָה – מוֹתֵר.

סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְפָחוֹת מִמָּאָה, וְאָחַר בֵּן נִפְלוּ שֵׁם הַחֻלְיִין, אִם שׁוּגַג – מוֹתֵר, וְאִם מְזִיד – אָסוּר. **[דף ל' ע"ב]** גְּמוּדָא וְלֹא סוּף דְּכָר שֶׁפְּהַתָּה הַתְּרוּמָה, אֲלֵא אִפְלוּ פָּחַתוּ חֻלְיִין, וְתְרוּמָה בְּעֵינָה – מוֹחֵן וּמִתֵּיר.

תְּנִי: אִין מֵינּוּפֵת שֶׁל תְּרוּמָה מִצְטָרְפֵת עִם הַתְּרוּמָה לְאָסוּר עַל הַחֻלְיִין. אֲבָל מֵינּוּפֵת שֶׁל הַחֻלְיִין מִצְטָרְפֵת עִם הַחֻלְיִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה.

רַבִּי בִּיבִי בְּעֵי: מֵינּוּפֵת שֶׁל תְּרוּמָה, מַהוּ לְהַצְטָרֵף עִם הַחֻלְיִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה? מִן מַה דְּאָמַר רַב הוּנָא: קִילְפִי אִיפּוּר מִצְטָרְפִין לְהִיתֵר. הֵדָא אָמְרָה: מֵינּוּפֵת שֶׁל תְּרוּמָה מִצְטָרְפֵת עִם הַחֻלְיִין לְהַעֲלוֹת אֶת הַתְּרוּמָה.

רַב הוּנָא אָמַר: קִילְפִי אִיפּוּר – מַעֲלִין אֶת הַהִיתֵר. סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְמָאָה – אִין אֶת מוֹצִיא זַיְוִין מֵינּוּפֵת שְׂבָה. לְפָחוֹת מִמָּאָה – אֶתָּה מוֹצִיא זַיְוִין מֵינּוּפֵת שְׂבָה.

וְכֵן לֹג וְיִין צְלוּל שְׁנִפְל לְמָאָה לֹגִין וְיִין עֲכוּר – אִין אֶת מוֹצִיא שְׁמַרְיִן שְׂבֹו. לֹג וְיִין עֲכוּר שְׁנִפְל לְמָאָה לֹג וְיִין צְלוּל – אֶת מוֹצִיא שְׁמַרְיִן שְׂבֹו.

תְּנִי: אִף מוֹחֵן הוּא בְּתַהֲוִילָה וּמִתֵּיר.

מִתְנִיתָא דְרַבִּי יוֹסִי! דְרַבִּי יוֹסִי אָמַר אִף מִתְכַּוִּיִן וְיִלְקוּט וְיַעֲלָה בְּאֶחָד וּמֵאֲתִים. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: שְׂבֹו דְרָדָּ בְּתַנִּים לְהִיּוֹת מוֹחֵנִין מְדוּמָע בְּבִתְיָהוּן.

מַה נִּפְיָק מִבִּינְיָהוּן? בְּלֵאי הַכֶּרֶם. עַל דְּעַתִּיָּה דְרַבִּי יוֹסִי – מוֹחֵן וּמִתֵּיר. עַל דְּעַתִּיָּהוּן דְרַבְּנָן – אִינוּ מוֹחֵן וּמִתֵּיר.

רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: כָּל הָאִיפּוּרִין שְׂרִיבָה עֲלֵיהֶן שׁוּגַג – מוֹתֵרִין. מְזִיד – אָסוּרִין.

וְלֹא מִתְנִיתָא הַיָּא? שׁוּגַג – מוֹתֵר. מְזִיד – אָסוּר! מִתְנִיתָא – בְּתְרוּמָה. אֶתָּא מִימַר לָךְ: אִפְלוּ שְׂאָר כָּל הַדְּבָרִים.

רַבִּי אֲהָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: כְּשֵׁם שֶׁמְצֹנָה לֹמַר עַל דְּכָר שֶׁהוּא נֶעֱשֶׂה, כִּד מְצֹנָה שְׂלֵא לֹמַר עַל דְּכָר שְׂאִינוּ נֶעֱשֶׂה.

אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לְטַהַר אֶת הַטָּמֵא, כִּד אָסוּר לְטַמֵּא אֶת הַטָּהוֹר.

אָמַר רַבִּי אֲבָא בַר יַעֲקֹב בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: אִם בָּאת הַלְכָה תַּחַת יָדָךְ וְיָאִי אֶתָּה יוֹדֵעַ אִם לְתַלּוֹת אוֹ לְשָׂרוּף – לְעוֹלָם תְּהִי רִץ אַחַר הַשְּׂרִיפָה יוֹתֵר מִן הַתְּלִיָּיָה, שְׂאִין לָךְ חֲכִיב בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּפְרִים הַנְּשָׂרְפִים וְשְׂעִירִים הַנְּשָׂרְפִים, וְהֵן בְּשָׂרִיפָה.

רַבִּי יוֹסִי בְּעֵי: דְנִין דְּכָר שְׂאִין מְצֹנָה לְכֵן מְדָכָר שְׂמִצּוֹתוֹ לְכֵן?

פֶּרֶק טִישִׁי

מתני' האוכל תרומה שוגג – משלם קרן וחומש.

אחד האוכל, ואחד השותה, ואחד הסף.

אחד תרומה טהורה, ואחד תרומה טמאה. משלם חומש, וחומש חומשה.

אינו משלם תרומה. אלא חולין מתוקנים, והן נעשין תרומה. והתשלימין – תרומה.

אם רצה הפהן למהול – אינו מוחל.

בת ישראל שאכלה תרומה, ואחר כך נשאת לכהן, אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה – משלמת

קרן וחומש לעצמה. ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה – משלמת קרן לבעלים, וחומש לעצמה.

מפני שאמרו: האוכל תרומה שוגג – משלם קרן לבעלים, וחומש למי שיצרעה.

גמרא האוכל תרומה שוגג כו'. בתיב (ויקרא כב, יד): ואיש כי יאכל קדש בשגגה ויסף חמשתו

– שיהא הוא וחומשו חמשה.

ולא בן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מזיד בחלב ושוגג בקרבן – מתרין בו ולוקה ומביא קרבן.

ואמור אף הקא: מזיד בתרומה ושוגג בהומש – יתרו בו וילקה ויביא חומשו! אמר רבי זעירא: גזירת

הכתוב הוא: ואיש כי יאכל קדש בשגגה – שתהא כל אכילתו בשגגה.

כמזיד בספקיו – כשוגג בודאו. אמר רבי יוסי: הדיא אמרה, השב לו מידיעתו – חייב על שגגתה.

אמר: "אני פורש מפזית ואני פורש מפחצי זית", אמר רבי בון בר חייא: נעשה פאוכל חצי זית

כשוגג וחצי זית כמזיד.

ואין יסבור רבי בון בר חייא כרבי שמעון בן לקיש, דאמר רבי שמעון בן לקיש: אכל חצי זית

בדעלם אחד – פטור. והקא, אכל שני חצאי זיתין וחסר כל שהוא – פטור.

מודה רבי שמעון בן לקיש באיפורי הנאה. ומודה רבי שמעון בן לקיש ביום הכפורים. ומודה רבי

שמעון בן לקיש בעתיד להשלים.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: המגמע חומין של תרומה – לוקה.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הפוסם הטוה של תרומה – לוקה.

תני: הכוסם את החיטה של תרומה – משלם את הקרן ואינו משלם את החומש.

רבי ירמיה בשם רבי אימי: מודין חכמים לרבי במגופע חומץ של תרומה אחר טיבלו – שהיא משלם קרן וחומש, שהחומץ משיב את הנפיש.

תני: אכל תרומה טמאה – משלם חולין טהורים. ואם שילם חולין טמאין – יצא. רבי נתן אומר, סומכוס אומר: שונג – מה שעשה עשוי. מויד – לא עשה ולא פלום.

תמן תנינן: אין תורמין מן הטמא על הטהור. תני בשם רבי יוסי: אם תרם מן הטמא על הטהור, בין בשונג בין במויד – מה שעשה עשוי. אתיא דיהידא דהכא כסתמא דתמן. ויהידא דתמן – כסתמא דהכא.

היאך עבדא? רבי זעירא בשם רבי חנינא: תשלומי תרומה – הרי הן כתרומה לכל דבר. אלא שגידוליהן – חולין. גדולי תרומה – הרי הן כחולין לכל דבר, אלא שאסורין לזרים אמר רבי יוסי: ואנן תנינן תרתיהון! תשלומי תרומה – הרי הן כתרומה לכל דבר, דתנינן: אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנין, והן נעשין תרומה. אלא שגידוליהן חולין, דתנינן: גדולי תרומה – תרומה. הא גידולי תשלומי תרומה – חולין.

גידולי תרומה – הרי הן כחולין לכל דבר, דתנינן: ותיבת פלקט ובשכחה ובפיאה, ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין, אלא שאסורין לזרים. דתנינן: ועניי ישראל מוכרין את שלהן לכהנים בדמי תרומה, והדמין – שלהן.

תני: תשלומי תרומה – אין משלמין מהן קרן וחומש. ואין משלמין עליהן קרן וחומש. ואין תייבין בחלה. ואין הידים פוסלות בטבול יום כדרך שפוסלות בחולין. ואוף רבי שמעון ורבי יוסי מודה בה

אם רצה הכהן למהול – אינו מוחל בשלא הפריש. הפריש ואחר כך אכל [מחל] – תפלוגתא דרבי ורבי לעזר בי רבי שמעון. דתני: ונתן לכהן את הקדש מתנתו – מקדשתו, ואין הפרשתו מקדשתו לחייב עליו חומש; דברי רבי. רבי לעזר בי רבי שמעון אומר: אף הפרשתו מקדשתו לחייב עליו קרן וחומש, מלכול בתרומה.

[דף ל"ב ע"א]

מחל ואחר כך אכל – תפלוגתא דרבי יוחנן ורבי שמעון כן לקיש. דאיתפלגון: גזל תרומה משל אבי אמו כהן, רבי יוחנן אומר: משלם לשבט. וריש לקיש אומר: משלם לעצמו.

אמר רבי יונה: כך היה משיב רבי שמעון כן לקיש לרבי יוחנן. על דעתך דמימר: משלם לשבט, והא תנינן: גנב תרומת הקדש ואכלה – משלם שני חומשים וקרן. וישלם שלשה! רבי יסא בשם רבי יוחנן: התורה אמרה, יצא בו ידי גזילו.

אמר ליה רבי זעירא לרבי איסי: תרתין מילין אמרין בשם רבי יוחנן, ולית אתון אמרין מהן? אמר רבי יוחנן: יצא ידי גזילו ולית אתון אמרין.

מהו כדון? ונתן לכהן את הקדש. מפיון שנתנו לו – יצא ידי גזילו.

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. הַזּוֹרֵעַ חֲטִים שֶׁל תְּרוּמָה, עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁלִישׁ - יוֹפֵף, מִשֶּׁהֵבִיא שְׁלִישׁ - יָקִים; וְדָבָרִי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשׁוּגָג, עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא - יוֹפֵף, מִשֶּׁהֵבִיא שְׁלִישׁ - יָקִים. בְּמִזִּיד, זֶה וְזֶה - יָקִים:

ב. הַזּוֹרֵעַ תּוֹסֶפֶת שֶׁל תְּרוּמָה, וְסָאָה עוֹלָה מִתּוֹךְ מֵאָה, גְּדוּלְיָהֶן - חֲלִין. גְּדוּלְיָ תְּרוּמָה - אֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶן קֶרֶן וְחֶמֶשׁ, וְאֵין מִשְׁלָמִין מִקֶּה. הַקֶּדֶשׁ - חֵיבִין עֲלֵיהֶן קֶרֶן וְחֶמֶשׁ עַל מְקוֹם אַחֵר אֲלֵא לְפִי חֻשְׁבוֹן, וְחֵיבִין בְּחֻלָּה. הַיָּדִים וְהַטְּבוּל יוֹם - אֵין פּוֹסְלִין בְּהֵן, וְאֵין פּוֹסְלִין בְּחֻלָּין. הַדֶּשׁ, כִּיצַד יַעֲשֶׂה? מֵבִיא קִפְיָה וְתוֹלָה בְּצוּאָר בְּהֵמָה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ חֲלִין מֵאוֹתוֹ הַמֵּין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: נוֹתֵן לְתוֹכָהּ כְּרִשְׁיָנִין וְהֵן יָפוֹת לָהּ מִהַכֹּל:

ג. מֵאָה לְגִינִין שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַד שֶׁל חֲלִין - כֶּלֶן מִתְרִין. בְּדָבָר שְׁזָרְעוּ כָּלָה. אֲבָל בְּדָבָר שְׁאֵין זָרְעוּ כָּלָה - לֹא יַעֲלֶה. אֶפְלוּ אַחַד שֶׁל תְּרוּמָה וּמֵאָה שֶׁל חֲלִין - לֹא יַעֲלֶה, שְׁאֵין קָרָע עוֹלָה בְּאַחַד וּמֵאָה. תֵּלֶשׁ - יַעֲלֶה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן וְיִתְלַשׁ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִף יִתְכַּוֵּן וְיִתְלַשׁ וְיַעֲלֶה בְּאַחַד וּמֵאָה:

ד. בְּצִלִּים שֶׁל לִיטְרָא, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁנוֹטְעָה, וְהָרִי בַּהּ כַּעֲשֵׂר לְטְרִין - חֵיבֵת בְּתְרוּמָה, בְּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנִי, וּמִפְרִישׁ מִמְּקוֹם אַחֵר תְּרוּמוֹת וּמַעֲשֵׂרוֹת, וּבְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שָׁבָה - עוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂרוֹת עַל מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁנוֹטֵעַ. לִיטְרָא מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁנוֹטְעָה, וְהָרִי בַּהּ כַּעֲשֵׂר לְטְרִין - חֵיבֵת בְּתְרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן. וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנִי - חוֹזֵר וּפּוֹדֶה אֶת מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁנוֹטֵעַ:

ה. הַמְּנַכֵּשׁ עִם הַגּוֹי בְּחִסִּית, אִף עַל פִּי שְׁפּוֹרוֹתָיו טָבַל - אוֹכֵל מִהֵן עֲרֵא. עִם הַכּוֹתֵי - לֹא יֵאכֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית עִם יִשְׂרָאֵל - מִתָּר:

ו. רַבִּי נֶתָן בֶּר יוֹסֵף אוֹמֵר: שְׁתִּילִי בְּצִלִּים, עַד שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים - אֶסוּרִין, מִכָּאֵן וְאֵילָךְ - מִתְרִין:

ז. הַמְּפָרִישׁ חֲבִילֵי תֵלְתָן שֶׁל מַעֲשֵׂר - הָרִי זֶה פּוֹדֶה אֶת הָעֵץ וְאֶת הַזֶּרַע. תֵּלְתָן שְׁנַפְלָה בְּבוּר שֶׁל מַיִם - רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר, וְרַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּמָה דְבָרִים אָמּוּרִים? בְּזִמְן שֶׁשָּׁקְעָה, אֲבָל לֹא שָׁקְעָה - הָרִי זֶה מִתְרֵת:

ח. תְּפוּחַ שְׂרִסְקוּ וְנִתְּנוּ תוֹךְ הַעֵסָה וְחִמְצָה - רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין חִמּוּצוֹ חִמֵץ. אַחַד נוֹתֵן טַעַם לְשִׁבְחָ וְאַחַד נוֹתֵן טַעַם לִפְגָּם - זֶה וְזֶה אֶסוּר; דְּבָרִי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְשִׁבְחָ - אֶסוּר, לִפְגָּם - מִתָּר, כְּגוֹן הַחִמֵץ שְׁנַפְלָל לְגִרְיָסִין, וְגִרְיָסִין שְׁנַפְלוּ לְתוֹךְ הַבוּר שֶׁל מַיִם. תְּמָרִים שְׁנַפְלָל עַל גְּבִיָּהֶן יֵין, גְּרוּגָרוֹת שְׁנַפְלָל עַל גְּבִיָּהֶן שְׁמֵן - הָרִי זֶה אֶסוּר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר:

ט. שְׂאוֹר שְׁנַפְלָל לְתוֹךְ עֵסָה וְאֵין בַּהּ כְּדֵי לְחַמֵץ, וְהַגְּבִיָּהּ, וְאַחֵר כֶּף נִפְלָה אַחֲרֵת וְאֵין בַּהּ כְּדֵי לְחַמֵץ, וְנִתְחַמֵץ - מִתָּר. שְׂאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה וְשֶׁל שְׁבִיעִית שְׁנַפְלָל לְתוֹךְ הַעֵסָה, לֹא בִזְהָ כְּדֵי לְחַמֵץ וְלֹא בִזְהָ כְּדֵי לְחַמֵץ, וְנִצְטָרְפוּ וְחִמְצוּ - אֶסוּר לְזָרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר לְזָרִים. הִיָּה בִזְהָ כְּדֵי לְחַמֵץ וּבִזְהָ כְּדֵי לְחַמֵץ, וְנִצְטָרְפוּ וְחִמְצוּ - אֶסוּר לְכַהֲנִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר לְכַהֲנִים:

י. יֵין שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנַפְלָל עַל גְּבִי פְרוֹת. וְכֵן שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנַפְלָל עַל הַפְרוֹת - יְדִיחֵן וְהֵן מִתְרִין. שְׁמֵן עַל גְּבִי יֵין - יִקְפֶה אוֹתוֹ, וְהֵינִן מִתָּר. נָפַל עַל גְּבִי צִיר - יִקְפֶנוּ כְּדֵי שְׁיִבְטֵל טַעַם שְׁמֵן שָׁבוּ:

יא. כֹּלִים שֶׁסָּכְן בְּשִׁמְן טָמֵא, וְחוֹזֵר וְסָכְן בְּשִׁמְן טָהוֹר. אוֹ שֶׁסָּכְן בְּשִׁמְן טָהוֹר, וְחוֹזֵר וְסָכְן בְּשִׁמְן טָמֵא - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַחֵר הָרֵאשׁוֹן אֲנִי בָּא. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אַחֵר הָאֲחֵרוֹן. שְׂרָבִי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יֵהָא אֲדָם סָף אֶת כֹּלֵי שְׁמֵן טָמֵא, וְחוֹזֵר וְסָכְן בְּשִׁמְן טָהוֹר. כְּשֶׁהֵן מוֹצִיאִין - אֵין מוֹצִיאִין אֲלֵא מִן הָרֵאשׁוֹן. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: לֹא יֵהָא אֲדָם סָף אֶת כֹּלֵי שְׁמֵן טָהוֹר, וְחוֹזֵר וְסָף שְׁמֵן טָמֵא. כְּשֶׁהֵן מוֹצִיאִין - אֵין מוֹצִיאִין אֲלֵא מִן

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק תְּשִׁיעִי

הָאֲחֵרוֹן. כְּלִים שֶׁסָּכַן שְׁמֵן טָמֵא וְנִגְבָּם - מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵן בְּטַהֲרָה. חֲזָרוּ וַיֵּצְאוּ מֵהֵן מִשְׁקִין - טָמְאִין:

יב. קִדְרָה שֶׁבִשְׁל בַּהּ בִּשְׂר - לֹא יִבְשַׁל בַּהּ חֶלֶב. תְּרוּמָה - לֹא יִבְשַׁל בַּהּ חֶלְבִין. וְאִם בִּשְׁלָן - הָרִי זֶה בְּנוֹתָן טַעַם:

יג. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי קִדְרוֹת אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה וְאַחַת שֶׁל חֶלְבִין, וּלְפָנָיו מְדוּכָה אַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, נִתֵּן לְתוֹךְ אַחַת מֵהֵן וְאִין יָדוּעַ לְאִיזָה מֵהֵן נִתֵּן. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי מְדוּכוֹת, אַחַת שֶׁל חֶלְבִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, וּלְפָנָיו קִדְרָה אַחַת שֶׁל חֶלְבִין, נִתֵּן מֵאַחַת מֵהֵן וְאִין יָדוּעַ מֵאִיזָה מֵהֵן נִתֵּן - הָרִינִי אוֹמֵר: מִתּוֹךְ שֶׁל חֶלְבִין נִתֵּן. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי קִדְרוֹת, אַחַת שֶׁל חֶלְבִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, וּלְפָנֶיהֶן שְׁתֵּי מְדוּכוֹת, אַחַת שֶׁל חֶלְבִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, נִתֵּן מִשְׁתִּיֵּיהֶן וְאִינוּ יָדוּעַ אִם מִזוּ לְתוֹךְ זוֹ, וְאִם זוֹ לְתוֹךְ זוֹ - הָרִינִי אוֹמֵר: תְּרוּמָה לְתוֹךְ תְּרוּמָה נִתֵּן, וְחֶלְבִין לְתוֹךְ חֶלְבִין נִתֵּן. וְאִם הָיָה טָבֵל מִעֶשֶׂר רֵאשׁוֹן וּמִעֶשֶׂר שֵׁנִי - הָרִי זֶה אֲסוּר, שְׁלֹא הִתִּירוּ סִפְקַ מְדַמְעַ אֲלֵא בְּדָבָר שִׁישׁ לוֹ מִתִּירִין:

יד. חֲתִיכָה אֲסוּרָה שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּחֲתִיכוֹת, אִפְלוּ הֵן אֶלֶף - בְּלֵן אֲסוּרוֹת. הֶרֶטֶב - בְּנוֹתָן טַעַם. אִם נִמְחָה - הָרִי זֶה בְּנוֹתָן טַעַם. חֲתִיכָה שֶׁל חֲטָאת שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּמֵאָה חֲתִיכוֹת שֶׁל חֶלְבִין, וְכֵן פְּרוּסָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּמֵאָה פְּרוּסוֹת שֶׁל חֶלְבִין - הָרִי אֵלּוּ יַעֲלוּ. חֲתִיכָה שֶׁל חֲטָאת טְמֵאָה שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּמֵאָה חֲתִיכוֹת שֶׁל חֲטָאת טְהוֹרָה, וְכֵן פְּרוּסָה שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּמֵאָה פְּרוּסוֹת שֶׁל לֶחֶם הַפָּנִים טְהוֹר - הָרִי אֵלּוּ יַעֲלוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יַעֲלוּ. וְכֵן בְּחֵלוֹת תּוֹדָה. טָבֵל וַיִּזֵּן נֶסֶךְ, מִין בְּמִינוֹ - כֹּל שֶׁהוּא, וְשֵׁלֵא בְּמִינוֹ - בְּנוֹתָן טַעַם. וְשֵׁאֵר כֹּל הָאֲסוּרִין, בֵּין בְּמִינָן בֵּין שֵׁלֵא בְּמִינָן - בְּנוֹתָן טַעַם:

א. דָּג טָמֵא שֶׁכִּבְּשׁוּ עִם דָּג טְהוֹר, כָּל גֵּרֵב' שֶׁמִּחֲזִיק סָאתִים שָׁבוּ מִשְׁקַל עֶשְׂרֵה זוֹז בִּיהוּדָה, שֶׁהֵן עֶשֶׂר סֵלְעִים בְּגָלִיל, דָּג טָמֵא - צִירוֹ אֲסוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רְבִיעִית בְּסָאתִים. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אֶחָד מִשְׁשֵׁה עֶשֶׂר בּוֹ. אִמֵּר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מִנְסֵיאִ: אִין לָךְ גֵּרֵב שֶׁמִּחֲזִיק סָאתִים, שָׁבוּ מִשְׁקַל עֶשְׂרֵה זוֹז בִּיהוּדָה, שֶׁהֵן עֶשֶׂר סֵלְעִים בְּגָלִיל, דָּג טָמֵא, שְׂאִין בּוֹ רְבִיעִית צִיר. אִמֵּר רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁשׁוּלָה וּמְנִיחַ לְפָנָיו וּמִצָּא בּוֹ כִּשְׁעוֹר הַזֶּה, אֲבָל אִם הָיָה נוֹטֵל וְזוֹרֵק רֵאשׁוֹן, אָף עַל פִּי שֶׁמִּצָּא בּוֹ יֵתֵר מִכִּשְׁעוֹר הַזֶּה - מִתָּר:

ב. דָּג טָמֵא שֶׁכִּבְּשׁוּ עִם דָּג טְהוֹר - מְדִיחוּ וּמִתָּר. דָּג טָמֵא מְלִיחַ וְדָג טְהוֹר תִּפֵּל - אֲסוּר. דָּג טְהוֹר מְלִיחַ וְדָג טָמֵא תִפֵּל - מִתָּר. דָּג טָמֵא שֶׁבִשְׁלוּ עִם דָּג טְהוֹר - רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאֵלּוּ הוּא קְפֻלוֹט, אִם יֵשׁ נוֹתָן טַעַם - אֲסוּר, וְאִם לֹא - מִתָּר:

ג. אֵלּוּ הֵן מִינֵי חֲסִיוֹת? הַלּוֹף וְהַשּׁוּם וְהַבְּצָלִים וְהַקְּפֻלוֹטוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִין לָךְ מִינֵי חֲסִיוֹת - אֲלֵא קְפֻלוֹט בְּלִבָּד:

ד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כּוֹבְשִׁין בְּצִלִין שֶׁל תְּרוּמָה בְּחִמְץ שֶׁל חֶלְבִין, וְאִין כּוֹבְשִׁין בְּצִלִין שֶׁל תְּרוּמָה בְּחִמְץ שֶׁל תְּרוּמָה, וְאִין צְרִיף לֹא מִרְבֵּי בְּצָלִים שֶׁל חֶלְבִין בְּחִמְץ שֶׁל תְּרוּמָה. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: כָּל הַמִּתְבַּשְּׁלִין זֶה עִם זֶה - אִין מִתְרִין אֲלֵא עִם הַבֶּשֶׂר. בִּשְׂר בְּבִשְׂר - אֲסוּר. וְכָל הַמִּתְבַּשְּׁלִין עִם הַבֶּשֶׂר - הָרִי אֵלּוּ אֲסוּרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּבֵד - אוֹסֵרֵת וְנֶאֱסֵרֵת. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: שְׁלוּקָה - אוֹסֵרֵת וְאִינָה נֶאֱסֵרֵת. מְבַשְּׁלֵת - אוֹסֵרֵת וְנֶאֱסֵרֵת:

ה. בִּיצִים טְהוֹרוֹת שֶׁשְׁלָקָן עִם בִּיצִים טְמֵאוֹת, אִם יֵשׁ בְּהֵן בְּנוֹתָן טַעַם - אֲסוּרוֹת, וְאִם לֹא - מִתְרוֹת. בִּיצִים שֶׁשְׁלָקָן וּמִצָּא

באחת מהן אפרוח, אם יש בהן בנותן טעם – אסורות, ואם לאו – מתרות. געולי ביצים – מתרין באכילה. ביצים מזורות – נפש יפה תאכל. מצא באחת מהן דם – זורק את הדם ואוכל את השאר :

ו. אוכל אדם דגים וחגבים, בין חיים ובין מתים, ואינו חושש. יין של תרומה שנפל לתוך המורים – אסור לזרים. רבי אליעזר ברבי ישמעאל מתיר לזרים :

ז. גותן אדם דבלה וגרוגרות לתוך המורים כדרך שנותרן את התבלין, אבל לא יסתם להוציא מהן משקין. בתבלין – מתר מפני שהן מלאכתן. צורר את התבלין ונותן לתוך התבשיל, אם בטל טעמן – מתרין, ואם לאו – אסורין :

ח. אין עושין את היין – אלונתית, ואת השמן – ערב. סך את השמן ואין סך יין. השמן – דרכו לסיכה, יין – אין דרכו לסיכה :

ט. דבש תמרים – רבי אליעזר אומר: חייב במעשרות. אמר רבי נתן: מודה רבי אליעזר שפטור מן המעשרות. אבל אומר היה רבי אליעזר: שלא יאכל מן הדבש עד שיתקן התמרים. מודה רבי אליעזר: שאם תקן התמרים ודובשן באספמאי – שמתר. דבש תמרים – מטמא משום משקה. אמר רבי נתן: מודה רבי אליעזר שאין זה מטמא משקה. על מה נחלקו? על שנתן לתוכו מים, שרבי אליעזר מטמא משום משקה, וחכמים אומרים: הולכין אחר הרב :

י. זיתים של תרומה טהורים – יעשו שמן. טמאים – לא יעשו שמן. ענבים בין טמאות בין טהורות – לא יעשו; דברי רבי מאיר. רבי יעקב אומר, מודה רבי אליעזר לרבי יהושע: בזיתים טהורין – שיעשו שמן. על מה נחלקו? על זיתים טמאים, שרבי אליעזר אומר: לא יעשו, ורבי יהושע אומר: יעשו. וענבים טהורות – יעשו, וטמאות – לא יעשו. אמר רבי יהודה: מודה רבי יהושע לרבי אליעזר בזיתים ובענבים טהורות –

שיעשו. על מה נחלקו? על הטמאים, שרבי אליעזר אומר: לא יעשו. ורבי יהושע אומר: יעשו. אמר רבי: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על זיתים טהורין – שיעשו, ועל זיתים וענבים טמאים – שלא יעשו. על מה נחלקו? על זיתים טמאים ועל ענבים טהורות, שרבי אליעזר אומר: לא יעשו, ורבי יהושע אומר: יעשו :

יא. תרומה – נתנה לאכילה ולשתיה ולסיכה, לאכול דבר שדרכו לאכול, ולשתות דבר שדרכו לשתות, ולסוך דבר שדרכו לסוך. כיצד לאכול דבר שדרכו לאכול? אין מחיבין אותו לאכול קנובות של ירק, ולא פת שעפשה, ולא תבשיל שעברה צורתו. רבי חנינא סגן הכהנים אומר: תרומה שנפסלה מלאכל אדם, והכלב יכול לאכלה – מטמא טמאת אוכלין, ושורפין עם הטמאה. כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות? אין מחיבין אותו להיות גומע אניגרון ואכסגרין, ולשתות יין בשמריו. החושש בשניו – לא יגמע בהן את החמץ ויהא פולט, אבל מגמע ובולע ומטבל כדרכו ואינו חושש. החושש בגרונו – לא יערענו בשמן, אבל גותן שמן הרבה לתוך אניגרון ובולע. כיצד לסוך דבר שדרכו לסוך? סך אדם שמן על גבי מכתו, ובלבד שלא יטול במופו ובמטלית ויתן על גבי מכתו. החושש בראשו וכל מי שעלו לו חטטין – סך את השמן ואינו סך יין וחמץ, שהשמן – דרכו לסיכה, יין וחמץ – אין דרכן לסיכה :

יב. יין של תרומה – אין עושין אותו אלונתית, ואין עושין אותו אנומלין, ולא יתן משירי הכוס בידיו, והאשה לא תדיח בו את בנה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: יין של תרומה שנטמא או שנתגלה – שופך ושונה ואינו חושש :

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פְּרָק עֶשְׂרִי

א. גרעיני זיתים, גרעיני תמרים, וגרעיני חרובין, כלן אף על פי שאין מכנסין –

אסורין. ושאר כל הגרענין, מכנסין - אסורין, שאין מכנסין - מתרין:

ב. קליפי פולין ושומשמיין, יש בהן אכל - אסורין, אין בהן אכל - מתרין. קליפי מלפפין, אף על פי שאין בהן אכל - אסורין. גרעני אתרוג - מתרין. קליפי אתרוג אסורין מפני שהבריות אוכלין מהן. קליפי אבטיח ומעי אבטיח וקנובת ירק של תרומה - רבי דוסא מתיר לזרים, וחכמים אסורין. רבי יעקב אומר משמו: הפירות והסיפות - אסורות, באמצע קיץ - מתרות:

ג. כשם שאסורות לאכל בתרומה - כך אסורות בטבל ובמעשר טבל, ובמעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שלא נפדו. המצולות והרקבונות של תרומה - אסורות, העלו אבק - מתרות. סבין של חדשות - אסורות, של ישנות - מתרות. עד מתי חדשות אסורות? כל זמן שבני אדם רגילין לחבט בין הגרנות. רבי אחא אומר: שלשים יום:

ד. תלתן של תרומה שחפה בה בת כהן ראשה - אין רשאה בת ישראל לחוף אחריה. אבל מענגת שערה בשערה:

ה. קטניות של תרומה - אין עושין אותן טחינין. רבי שמעון מתיר בכרשינין:

ו. כמה יהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן? אחד משמונה שבשמינית. כמה דברים אמורים? בשל דמאי, אבל בשל ודאי, אפלו כל שהוא - אסור. כמה דברים אמורים? בטמאה, אבל בטהורה, אפלו כל שהוא. וכן אתה אומר בתרומות מעשר שבשאר כל הפרות, אם יש בה כשעור - הוא נותנה לכהן, ואם לאו - משליכה באור ושורפה:

ז. פרתו של ישראל שילדה בכור - מאכילה כרשינין של תרומה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ולא עוד, אלא שזכו לה כרשינין. נותן אדם כרשיני תרומה לתוך שוככו ואינו חושש:

ח. עבד כהן שברח, ואשת כהן שמרדה - הרי אלו אוכלין בתרומה בחזקת שהן קזימין. וכן לא יצא הרוצח מחוץ לגבול עיר מקלטו, בחזקת שכהן גדול קיים:

ט. בקרו של כהן שהיה עומד אצל בקרו של ישראל, וכן כליו של כהן שהיה נארג אצל כליו של ישראל - הרי זה מדליק עליהן שמן שרפה. ישראל שהיה יושב בחנותו של כהן - הרי זה ממלא לו את הנר. שמן שרפה עולה לעליה ויורד לדור, לעשות צרכיו של כהן, ולא לעשות צרכיו של ישראל. אם היה שותף עמו בחנות - הרי זה מתר. וכן כהן שהיה מיסב בתוך ביתו של ישראל - הרי זה מדליק לו את הנר. שמן שרפה, אף על פי שעמד כהן והלך לו - אין מחיבין אותו לכבותו עד שיתכבה מאליו. ישראל שנכנס לתוך ביתו של כהן להדליק לו את הנר, ומבקש לילך - טובל לו פתילה בשמן שרפה. וכן בת ישראל שנכנסה אצל בת כהן, ומבקשת לילך - טובלת לה פתילה בשמן שרפה. בת כהן שהיתה בידה נר מלא שמן שרפה בערב שבת עם חשכה - הרי זו נותנת לתוכו חליץ כל שהוא ומדליקו:

י. סף כהן עצמו שמן של תרומה, ומביא בן בתו ישראל ומעגלו על גביו. סף כהן עצמו שמן של תרומה, ונכנס למרחץ, ואין הזר נמנע מלשמשנו אף על פי שנסף הימנו. לא יתן כהן שמן של תרומה על גבי טבלא של שיש להתעגל עליהם, רבן שמעון בן גמליאל מתיר:

יא. שמן של מעשר שני - אין סכין אותו בידים טמאות. נפל על גבי בשר - משפשף אפלו בידים טמאות. שמן של תרומה - אין חוסמין בו תנור וכירים, ואין סכין בו מנעל וסנדל. לא יסוף את רגליו והוא בתוך המנעל, ולא יסוף את רגליו והוא בתוך הסנדל. אבל סף את רגלו ונותנה למנעל, סף את רגלו ונותנה לסנדל. סף הכהן עצמו שמן של תרומה, ומתעגל על גבי קטובליא חדשה ואינו חושש:

מְשַׁלְחִין לָהֶם תְּרוּמָה מִתּוֹךְ הַבֵּית, חוּץ מִן הַטֶּמֶא. וְהַנּוֹשֵׂא אֶשֶׁה שְׂאִינָה הוֹגְגֵת לוֹ:

מִסְכַּת מַעֲשָׂרוֹת פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. ² [גִּרְנָן לַמַּעֲשָׂרוֹת - חֵיב עָלָיו מִשּׁוּם, טָבַל מִשְׁתַּגְּמַר מְלֹאכְתוֹ וּמְלֹאכְת מְכַנְסוֹת]:

ב. כָּל שֶׁתְּחַלְתּוּ אֶכֶל וְסוּפוֹ אֶכֶל, כְּגוֹן יֵרֶק - חֵיב בְּתַחֲלֹתוֹ וְחֵיב בְּסוּפוֹ. כָּל שֶׁתְּחַלְתּוּ אֶכֶל וְאֵין סוּפוֹ אֶכֶל, כְּגוֹן הַמִּקְיָם זֶרַע לֵירֶק - חֵיב בְּתַחֲלֹתוֹ וּפְטוּר בְּסוּפוֹ. כָּל שְׂאִין תְּחַלְתּוֹ אֶכֶל וְסוּפוֹ אֶכֶל, כְּגוֹן פְּרוֹת אֵילָן - פְּטוּר בְּתַחֲלֹתוֹ וְחֵיב בְּסוּפוֹ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: אֶפְלוּ לֹא הִבִּיא אִישׁ אֶלָּא גִרְגִיר אַחַד בְּאֶשְׁכוֹל - כָּל הָאֶשְׁכוֹל כְּלוּ הָרִי זֶה חֵיב:

ג. הָאֶלְצָרִין, וְהַאֲפָרְסָקִין, וְהַאֲסֵטְרוּבָלִין - מְשַׁיְעָשׂוּ קֶלְפָּה. הָאֶגְוִזִין, הַשְּׂקָדִין - מְשַׁיְעָשׂוּ מְגוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְשַׁיְעָשׂוּ קֶלְפָּה. בְּאִיזוֹ קֶלְפָּה אָמְרוּ? בְּקֶלְפָּה תַּחְתּוּנָה שְׁעַל גַּב אֶכֶל. נְהוּרָאִי בֶן שׁוּנְיָא אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: תְּפוּחִין קֹטְנִים - פְּטוּרִין. תְּפוּחֵי גְדוּלִים - חֵיבִין. תְּפוּחֵי מִילָא - חֵיבִין, בֵּין גְּדוּלִים בֵּין קֹטְנִים. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר מִשּׁוּם אָבִיו: שְׂקָדִים הִמְרִים - חֵיבִין בֵּין קֹטְנִים בֵּין גְּדוּלִים. שְׂקָדִים מְתוּקִין - מִשְׁתַּפְּרֵשׁ קֶלְפָתָן הַחִיצוֹנָה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל פּוֹטֵר אֶת הַמְּלַפְפוֹנוֹת בְּקֹטְנָן עַד שִׁיקְרָחוּ:³

ד. הַסִּיאָה, וְהַאֲזוּב, וְהַקּוֹרְנִית - מְשַׁיְעָשׂוּ. וְכָל הָאוֹבִים אֲדָמִין - מְשַׁיְעָשׂוּ. הַיְתָה שְׁנֵינָה וְנִכְנְסָה שְׁלִישִׁית - הָרִי הֵן שֶׁל שְׁלִישִׁית. הַיְתָה עָרֵב שְׁבִיעִית וְנִכְנְסָה שְׁבִיעִית - הָרִי הֵן שֶׁל שְׁבִיעִית. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הַגְּמוּר - שֶׁהוּא לְשַׁעֲבֵר, וְעַל שֶׁלֹּא הֵנִץ - שֶׁהוּא לְעֵתִיד לְבֹא. עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל הַנֶּץ, שְׁבִית שְׁמַאי אוֹמֵר: לְשַׁעֲבֵר. וּבֵית הֵלֵל

יב. שְׁמָרִים שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - אֲסוּר, וְשְׁנֵי - מִתֵּר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: שְׁנֵי - בְּנוֹתָן טַעַם. וְשֶׁל תְּרוּמָה, רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי - אֲסוּר. שְׁלִישִׁי - מִתֵּר. וְרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: שְׁלִישִׁי - בְּנוֹתָן טַעַם. וְשֶׁל חֲדָשׁ, רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי וְשְׁלִישִׁי - אֲסוּר, וּרְבִיעִי - מִתֵּר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: רְבִיעִי - בְּנוֹתָן טַעַם. שְׁמָרֵי נְכָרִים שִׁיבְשׂוּ - אֲסוּרִין בְּהִנָּה:

יג. חֶרְסִין שֶׁל זָב וְשֶׁל זָבָה, רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי - טָמֵא, שְׁלִישִׁי - טָהוֹר. בְּמַה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְן שֶׁנִּתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם, אֲבָל לֹא נִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם, אֶפְלוּ עַד עֲשִׂירֵי - טָמֵא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: שְׁלִישִׁי אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתֵּן לְתוֹכוֹ מַיִם - טָהוֹר:

יד. לֹקַחֲחִין וְשׂוֹאֲלִין מִימֵי רְגֵלִים מִכָּל מְקוֹם, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא שֶׁל נְדוּת הֵן, שֶׁלֹּא נִחְשְׁדוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לִהְיוֹת מְכַנְסוֹת מִימֵי רְגֵלֵיהֶם בְּשַׁעַה שֶׁהֵן נְדוּת:

טו. אֵין מְעַרְבִין תְּרוּמַת תְּבוּאָה וְקֹטְנֵינָה כְּאַחַד. אֲבָל מְעַרְבִין שְׁמִשְׁמִין בְּאִפְלִים, בְּעֵדְשִׁים, וְכָל דָּבָר שֶׁדָּרְכוּ לִיכְבֹּד. מִשְׁחַרְבָּה יְהוּדָה, מְהֵרָה תְּבַנֶּה - הַתְּחִילוּ לְעָרֵב תְּבוּאָה בְּתְבוּאָה וְקֹטְנֵינָה בְּקֹטְנֵינָה, אֲבָל לֹא תְבוּאָה בְּקֹטְנֵינָה וְלֹא קֹטְנֵינָה בְּתְבוּאָה:

טז. כִּהֵן שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ תְּרוּמָה וּמִצָּא בּוֹ דְּבָרִים אֲחֵרִים - הָרִי אֵלוֹ אֲסוּרִין. וְלֹא עוֹד: אֶלָּא שְׁמִשְׁלִימִין לְבֵית הַדְּמַע:

יז. אֵין מְבִיאִין תְּרוּמָה מִן הַגֶּרֶן לְעִיר, וּמִן הַמִּדְבָּר לְיִשׁוּב. אֲבָל בְּמְקוֹם שֶׁחִיָּה אוֹכְלָתָהּ וּבְהִמָּה אוֹכְלָתָהּ - הַתְּקִינוּ: שִׁיָּהּ מְבִיא וְנוֹטֵל שְׁכָרוֹ מִכֶּהֵן, מִפְּנֵי בִזְיוֹן תְּרוּמָה:

יח. עֲשָׂרָה אֵין חוֹלְקִין לָהֶם בֵּין הַגְּרָנוֹת. אֵלוֹ הֵן: חֶרֶשׁ שׁוֹטָה וְקֹטְן, טוֹמְטוֹם וְאַנְדְּרוּגִינּוֹס, נְשִׁים וְעַבְדִּים, וְעָרֵל וְטָמֵא, וְהַנּוֹשֵׂא אֶשֶׁה שְׂאִינָה הוֹגְגֵת לוֹ. וְכֻלָּן

² הַגֶּרֶא לֹא גָרַם לָהּ הֶכָּא, רַק לְחַלּוֹן בְּהִלְכָהּ ד'.
³ שִׁישׁ עַל הַקֶּלְפָּה כְּמִין שְׁעָרוֹת, וְנִקְרָחוֹת בְּגִמְרוֹ בְּשׂוּלָן.

אומר: לַעֲתִיד לְבֹא. גְרַנְן לְמַעֲשָׂוֹת - חֵיב עָלֵינוּ מִשּׁוֹם טָבֵל מִשְׁתַּגְּמַר מְלֹאכְתּוֹ וּמְלֹאכְתּוֹ מִכְנָסָתוֹ. הִיָּה מִפְקָס רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן, וּמִשְׁלִיק רֵאשׁוֹן רֵאשׁוֹן - אֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיגְמַר כָּל צָרְכוֹ:

ה. תּוֹרְמִין קְשׁוּאִין וְדְלוּעִין, אִף עַל פִּי שְׁלֵא פִיקָס. אֲבִטִיחִין וּמְלִפְפוֹנוֹת, אִף עַל פִּי שְׁלֵא שְׁלֵק. מְלִפְפוֹנוֹת שְׁעִתִּידִין לַעֲלוֹתָן מִן הַיּוֹרָה - אֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיעֲלֵם מִן הַיּוֹרָה. יִרְק שְׁנֵאגְדוּ בְשָׂדֵה וְעִתִּיד לְאָגֵד צִינוּק' קָטָן לְשׁוּק, כִּיּוֹן שְׁאָגְדוּ בְשָׂדֵה - הִרִי זֶה חֵיב:

ו. הַמְלַקֵּט בְשָׂדֵה, כִּיּוֹן שְׁלַקֵּט כָּל צָרְכוֹ - הִרִי זֶה חֵיב. הַמְלַקֵּט בְשָׂדֵה, וְעִתִּיד לְקַלֵּעַ בְּשׁוֹם וּלְאָגֵד בְּבָצֵל - אֵינוֹ חֵיב עַד שִׁיקְלַע וַיֵּאָגֵד. שְׁבַלִין הַפּוֹלְטוֹת מִן הַגֵּרָן, וּמַחְפוֹרוֹת שֶׁל כְּרִי, וּקְצָצִין שֶׁל קֶטְנִיּוֹת, כִּיּוֹן שְׁנֵתְמַרְח הַגֵּרָן - לֹא יֵאָכֵל עַד שִׁיעֲשֹׂר. קֶטְנִיּוֹת - מִשְׁיָכֵבֵר, אֲבָל נוֹטֵל מִתַּחַת כְּבֵרָה וְאוֹכֵל:

ז. הַמְקַדִּישׁ אֶת הַבוֹר עַד שְׁלֵא שִׁילָה וְקִיפָה, וּפְדָאָה - חֵיב. וּמִשְׁשִׁילָה וְקִיפָה וּפְדָאוּ - חֵיב. הַקְדִּישׁוּ עַד שְׁלֵא שִׁילָה וְקִיפָה, וּבָא גִזְבֵּר וְשִׁילָה וְקִיפָה, וְאַחַר כֵּךְ פְּדָאוּ - פְּטוּר, הוֹאִיל וּבִשְׁעַת חוֹבְתוֹ הֵיטָה פְּטוּרָה. הֵיִינן - מִשְׁקִיפָה. אִף עַל פִּי שְׁקִיפָה - קוֹלֵט מִן הַגֵּת הַעֲלִיּוֹנָה וּמִן הַצְּנוּר וְשׁוֹתָה:

ח. הַשְּׂמֵן - מִשְׁיָרֵד לְעוֹקֵל. אִף עַל פִּי שִׁיָּרֵד - נוֹטֵל מִן הַעוֹקֵל, וּמִן הַמְּלוּל, וּמִבֵּין הַפְּסִין, וְנוֹתֵן לְחֻמְיָטָה וְלִתְמַחֻי. אֲבָל לֹא יִקְבֵּל הַכֹּלִי לְהִיּוֹת מִשְׁתַּמֵּשׁ מִמֶּנּוּ וְהוֹלֵךְ. הִיָּה אוֹכֵל וְהוֹתִיר, וְחֻשְׁכָּה בְּלִיל שֶׁבֶת - מְתָר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר: בְּמָה דְבָרִים אָמורִים? בְּזִמְן שְׁאֵכֵל וְהוֹתִיר וְחֻשְׁכָּה בְּלִיל שֶׁבֶת. אֲבָל לֹא יִתְכַּוֵּן וְיִתֵּן לְתוֹךְ אֲנָגְרוֹן הַרְבֵּה בְּשִׁבִיל שִׁיּוֹתִיר וַיְכַנִּיס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ:

ט. הַמְקַפָּה בְּעֵרְבָה, וְהַמְקַפָּה בְּכָלִי - נוֹתֵן לְחֻמְיָטָה וְלִתְמַחֻי. הַמְעֵרָה מִמִּיחָם לְמִיחָם, וּמֵאֲלָפֶס לְאֲלָפֶס, וּמִקְדָּרָה לְקְדָרָה - מְתָר לְתֵן לְשָׁנִי וְאֶסוּר לְתֵן לְרֵאשׁוֹן:

י. הַסּוֹחֵט עֲנָבִים, לְתוֹךְ יָדוֹ - הִרִי זֶה פְּטוּר. לְתוֹךְ הַכֹּלִי - הִרִי זֶה חֵיב:

יא. הַבְּרִדִין הַמְדִּלִיקִין מִבֵּד לְבֵד - אֵין חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוֹם גְּזוּלוֹ שֶׁל בַּעַל הַבֵּית, שֶׁכָּף נִהְגוּ:

יב. הִיָּה דֵשׁ בְּחֻבִית וּמַעֲגַל בְּמַגוּרָה, נִשְׁבְּרָה הַחֻבִית וְנִפְתְּחָה הַמַּגוּרָה - אָסוּר לְאָכֵל מִהֵן עֲרָאִי. רַבִּי יוֹסִי מַתִּיר, מִפְּנֵי שֶׁהַתַּחְנוּנוֹת צְרִיכוֹת לַעֲלִיּוֹנוֹת:

מִסְכַּת מַעֲשָׂוֹת פֶּרֶק שְׁנִי

א. הַחֻמְרִין וּבַעֲלֵי הַבֵּית שֶׁהֵיוּ עוֹבְרִין וְשׁוֹבִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם - אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, עַד שְׁמַגִּיעִין לְאוֹתוֹ מְקוֹם. אִם יִחַד לְהֵן בַּעַל הַבֵּית בֵּית בְּפָנָי עֲצָמָן, אִם לְנִין שֵׁם - חֵיבִין לַעֲשֹׂר, וְאִם לְאוֹ - פְּטוּרִין מִלַּעֲשֹׂר:

ב. מַעֲשֵׂה שְׁהֵלֶךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֲצֵל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאִי לְכַרֵּר חֵיל, וְהֵיוּ בְנֵי עִירוֹת מְבִיאִין לָהֶם תְּאֵנִים, אָמַר: מָה אָנוּ לַעֲשֹׂר? אָמַר לָהֶם: אִם לְנִין אָנוּ כָּאֵן - אָנוּ חֵיבִין לַעֲשֹׂר, וְאִם לְאוֹ - פְּטוּרִין מִלַּעֲשֹׂר. הַגִּיעֵנוּ לְמְקוֹם לֵינָה, אֶפְלוּ שְׁתֵּי שְׁעוֹת - צְרִיכִין לַעֲשֹׂר. רַבִּי מֵאִיר אָמַר: הַגִּיעֵנוּ לְמְקוֹם שְׁבִיתָה, אֶפְלוּ בַּיּוֹם הַשְּׁנִי - צְרִיכִין לַעֲשֹׂר:

ג. הַתּוֹרֵם גְּרוּגְרוֹת וְעִתִּיד לְדוֹרְסָן, תְּמָרִים וְעִתִּיד לְדוֹשָׁן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: לֹא יֵאָכֵל מִהֵן עֲרָאִי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אוֹכֵל מִהֵן עֲרָאִי. מוֹדָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְחֻכְמִים: בְּתוֹרֵם שְׁבַלִין וְעִתִּיד לַעֲשׂוֹתָן גְּרָן, עֲנָבִים וְעִתִּיד לַעֲשׂוֹתָן יִין - שִׁיאֵכֵל מִהֵן עֲרָאִי. וּמוֹדִים חֻכְמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: בְּכֻלְכֵּה שְׁתָּרַם עַד שְׁלֵא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָּה - שְׁלֵא יֵאָכֵל מִמֶּנָּה

4 פְּרוּשׁ: אֲנָגְרָה. מְלִשׁוֹן הַכְּתוּב (יְרֵמְיָה כֵּט, כו):

”וְאֵל הַצִּינֵק”.

עֲרָאִי. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר מִקַּל וְחִמְר. וּמָה אִם בְּשִׁעָה שִׁישׁ עָלֶיהָ זִיקַת שְׁלֹשָׁה מַעֲשָׂרוֹת – אוֹכֵל הַיִּמְנָה אֲרַעִי, שְׁעָה שְׁאִין עָלֶיהָ אֶלָּא זִיקַת שְׁנַי מַעֲשָׂרוֹת – אֵינּוּ דִּין הוּא שְׂיֵאכֹל הַיִּמְנָה עֲרָאִי!

ד. הַלּוֹקַח גְּרוּגְרוֹת וְעֵתִיד לְדוֹרְסָן, תְּמָרִים וְעֵתִיד לְדוֹשָׁן, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לֹא יֵאכֹל מִהֶן עֲרָאִי, וּמַעֲשָׂרָן דְּמֵאִי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אוֹכֵל מִהֶן עֲרָאִי, וּמַעֲשָׂרָן וּדְאִי. מוֹדָה רַבִּי מֵאִיר לְחֻכְמִים: בְּלוֹקַח שְׁבָלִין וְעֵתִיד לְעֲשׂוֹתָן גָּרֶן, עֲנָבִים וְעֵתִיד לְעֲשׂוֹתָן יִין, זֵיתִים וְעֵתִיד לְעֲשׂוֹתָן שֶׁמֶן – שְׂאוּכֹל מִהֶן עֲרָאִי. וּמוֹדִים חֻכְמִים לְרַבִּי מֵאִיר: בְּפִרוֹת שְׁאִין צְרִיכִין גְּמַר מְלֹאכָה – שְׁלֹא יֵאכֹל מִהֶן עֲרָאִי:

ה. הַבּוֹצֵר כְּרָמוֹ לְשׁוֹק, שְׁאֵם לֹא מִצָּא לְהֶן שׁוֹק מִחֲזִירָן לְגַת. זֵיתִים לְשׁוֹק, אִם לֹא מִצָּא לְהֶן שׁוֹק מִחֲזִירָן לְבַד – אוֹכֵל מִהֶן עֲרָאִי וּמַעֲשָׂרָן וּדְאִי:

ו. אָמַר לוֹ: 'צֵא וְלִקַּטְ לָךְ תְּאֵנִים מִן הַתְּאֵנָה' – אוֹכֵל מִהֶן עֲרָאִי וּמַעֲשָׂרָן וּדְאִי. 'צֵא וּמִלֵּא לָךְ כִּלְכֵּלָה זֹו' – אוֹכֵל מִהֶן עֲרָאִי וּמַעֲשָׂרָן דְּמֵאִי. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּעַם הָאָרֶץ. אָבֵל בְּחֵבֵר – אוֹכֵל וְאִין צְרִיף לְעֵשֶׂר; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר: בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּעַם הָאָרֶץ. אָבֵל בְּחֵבֵר – לֹא יֵאכֹל עַד שְׂיַעֲשֶׂר, שְׁלֹא נִחְשְׁדוּ חֵבְרִין תּוֹרְמִין שְׁלֹא מִן הַמֶּקֶף. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי מִדְּבָרֵי אָבָא, מִטָּב יִתְרָמוּ חֵבְרִין שְׁלֹא מִן הַמֶּקֶף, וְאֵל יֵאכְלִילוּ אֶת עַמֵּי הָאָרֶץ טְבָלִים:

ז. אָמַר לוֹ: 'צֵא וְלִקַּטְ לִי תְּאֵנִים מִן הַתְּאֵנָה' – אוֹכֵל וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם גְּזֹל. 'צֵא וּמִלֵּא לִי כִּלְכֵּלָה זֹו' – הֲרִי זֶה חוֹשֵׁשׁ מִשׁוּם גְּזֹל. בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ – מוֹצִיא עָלֶיהָ תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת מִשָּׁל בַּעַל הַבַּיִת וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ:

ח. אָמַר לוֹ: 'צֵא וְלִקַּטְ לָךְ עֲשָׂרִים תְּאֵנִים מִתּוֹךְ שְׁלִי, וְאִנִּי אֲמַלֵּא כְּרִסִי מִתּוֹךְ שְׁלָךְ', הַמִּלְקֵט בְּמִנְיָן – חֵיב. הַמְּמַלֵּא כְּרִסוֹ – פְּטוּר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צְדוֹק אוֹמֵר: הַמְצַרֵּף

שְׁלֹשׁ תְּאֵנִים בְּתוֹךְ פִּי – פְּטוּר. אֲרַבַּע – הֲרִי זֶה חֵיב. אָמַר לוֹ: 'צֵא וְלִקַּטְ לָךְ כִּלְכֵּלָה גְּדוּלָה' – אִין פְּחוּתָהּ מִסָּאָה. 'בִּינֻנִית' – אִין פְּחוּתָהּ מִתְּרַבָּב. 'קִטְנָה' – אִין פְּחוּתָהּ מִקְבִּים:

ט. הַמְבִיא תְּאֵנִים מִן הַשָּׂדֶה לְאוֹכְלָן בְּחֵצֵר שְׁפִטוּרָה מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, שָׁכַח וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ – מוֹצִיאָן לְחֵצֵר וְאוֹכֵל מִהֶן עֲרָאִי:

י. הַמְבִיא תְּאֵנִים מִן הַשָּׂדֶה לְאוֹכְלָן בְּרֹאשׁ גֹּזֵר, שָׁכַח וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ – אוֹכֵל מִהֶן עֲרָאִי. הַמְבִיא תְּאֵנִים מִן הַשָּׂדֶה, וְהַעֲבִירָן בְּחֵצֵרוֹ לְאוֹכְלָן בְּרֹאשׁ גֹּזֵר – לֹא יֵאכֹל עַד שְׂיַעֲשֶׂר; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַעֲלָן לְרֹאשׁ הַגֹּזֵר וְאוֹכֵל:

יא. הַמוֹצִיא אֶת פּוֹעֲלָיו לְשִׂדְהוֹ – אִין רִשְׁאֵי לְהַאֲכִילָן אֶלָּא אִם כֵּן עֲשֶׂר, וְהֵן אִין רִשְׁאֵין לְאָכֵל אֶלָּא אִם כֵּן עֲשֶׂרוּ. וְאִם הָיָה בַּעַל הַבַּיִת מוֹצִיא וְנוֹתֵן לְפָנֶיהֶן בְּעֵין יָפָה – אוֹכְלִין וְאִין צְרִיכִין לְעֵשֶׂר:

יב. הָאוֹמֵר לְחֵבְרוֹ: 'הִילָךְ אֶסֶר זֶה וְתֵן לִי בּוֹ חֶמֶשׁ תְּאֵנִים' – אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפְטוּר. אִם צָרְפָן – חֵיב. הָיָה בַּעַל הַבַּיִת מוֹצִיא וְנוֹתֵן לוֹ – לֹא יֵאכֹל עַד שְׂיַעֲשֶׂר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ – אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפְטוּר. וְאִם צָרְפָן – חֵיב:

יג. הַלּוֹקַח גְּרוּגְרוֹת מִן הַמֶּקְצָה – לֹא יֵאכֹל עַד שְׂיַעֲשֶׂר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּלִקַּט מִתּוֹךְ שְׁלוֹ. אָבֵל בְּלִקַּט מִתּוֹךְ שֶׁל חֵבֵר – אוֹכֵל וְאִין צְרִיף לְעֵשֶׂר:

יד. פּוֹעֲלִין שֶׁהִיוּ מִנְכָּשִׁין בְּשָׂדֶה, וּמַעֲדִירִין בְּשָׂדֶה – לֹא יֵאכְלוּ מִן הַזֵּית וּמִן הַתְּאֵנָה, אֶלָּא אִם כֵּן נִתֵּן לְהֶן בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת. נִתֵּן לָהֶם בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת – אוֹכְלִין וּמַצְטְרָפִין וּפְטוּרִין. בְּמָה דְּבָרִים אֲמֹרִים? בְּזִמְן שְׁאִין לָהֶם עָלָיו מְזוֹנוֹת. אָבֵל אִם יֵשׁ לְהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. וְאִם צָרְפוּ – חֵיבִין:

טו. פּוֹעֲלִין שֶׁהֵיוּ עוֹדְרִין בְּתַאנִּים, וְגוֹדְרִין בְּתַמְרִים, וּמוֹסְקִין בְּזֵיתִים – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה לָהֶן רְשׁוּת. לֹא יִסְפוֹת בְּמִלַּח וְיֹאכַל – אֲלֵא אִם כֵּן נִתַּן לוֹ בְּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת. וְלֹא יֹאכַל בְּהֵן פֶּתוּ – אֲלֵא אִם כֵּן נִתַּן לוֹ בְּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת:

טז. הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לִנְכַשׁ בַּבְּצָלִים – מְקַרְטֵם עֲלָה עֲלָה וְאוֹכַל. לֹא יֵאָחַז קֶלַח בְּיָדוֹ, אֲלֵא מְקַרְטָמוֹ בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע וְאוֹכַל:

יז. פּוֹעֲלִין שֶׁהֵיוּ עוֹקְרִין בַּבְּצָלִים, וְאוֹגְדִין בַּבְּצָלִים – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה לָהֶן רְשׁוּת:

יח. מִצָּא פְרִיכוֹת בְּרְשׁוֹת הַיְחִיד – אֲסוּרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל, וְחַיִּבוֹת בְּמַעֲשָׂרוֹת. בְּרְשׁוֹת הַרְבִּים – מִתְרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל, וּפְטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. וְהֶאֱלוּמוֹת, בֵּין בְּרְשׁוֹת הַיְחִיד בֵּין בְּרְשׁוֹת הַרְבִּים – אֲסוּרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל וְחַיִּבוֹת בְּמַעֲשָׂרוֹת:

יט. מִצָּא תְבוּאָה מִמְרַחַת הָעֲשׂוּיָה כְּרִי – אֲסוּרָה מִשׁוּם גְּזֵל. מִפְּזוּת – מִתְרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל. בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף – חֵיבִין בְּמַעֲשָׂרוֹת וּפְטוּרִין מִתְרוּמָה גְדוּלָּה. וּבְעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ. מִצָּא כִּלְכֵּלָה מַחֲפָה – אֲסוּרָה מִשׁוּם גְּזֵל וְחַיִּבַת בְּמַעֲשָׂרוֹת. עַד הֵיכָן? עַד כְּדֵי שִׁיכּוֹל לְתָרֵם מִן הַמִּקְרָא⁵. לְאַחַר כֶּף – עוֹשֶׂה אוֹתָהּ דְמַיִם:

כ. מִצָּא קְצִיצוֹת – לֹא יֵהָא קוֹצֵץ וְהוֹלֵךְ וְאוֹכַל בְּהֵן, לְפִי שֶׁנֶּחֱשָׁדוּ רַב אֲדָם עֲלֵיהֶן. יֵהָא לּוֹ עֲרומָה שֶׁל בְּצָלִים, וְשֶׁל גְרוּגְרוֹת, וְשֶׁל חְרוּבִים בְּרֹאשׁ גִּגּוֹ – בּוֹרֵר וְאוֹכַל, בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ עַל הַשֵּׁלֶחָן, בּוֹרֵר וּמְשַׁלֵּךְ לְפָנָי בְּהִמָּתוֹ בְּחֶצֶר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: אֵין בְּהִמָּה אוֹכֵלֶת עֲרֹאֵי בְּחֶצֶר. וְכֵלֶן שֶׁהַכְּנִסָּן מִן הַשָּׂדֶה לְעִיר – לֹא יֹאכַל מִהֵן עֲרֹאֵי, לְפִי שֶׁאֵין סוּפוֹ לְהַחֲזִיר אֶת הַמוֹתֵר. לְעוֹלָם מֵאֲכִילָהּ פְּקִיעֵי עֲמִיר עַד שִׁיעֵשֶׂה חֲבִילוֹת:

כא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: כָּל שֶׁאֶחָד פּוֹתַח וְאֶחָד נוֹעַל – פְּטוּר. בְּשֵׁנֵי שְׁתַּפִּים בְּשֵׁנֵי דִירִים. הַגְּגוֹת – פְּטוּרִין, אִף עַל פִּי שֶׁהֵן שֶׁל חֶצֶר חֵיבַת, מַעֲלִין לְרֹאשׁ הַגֵּן וְאוֹכַל:

כב. בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַתְּלָמוֹד, אִם יֵשׁ בְּהֵן בֵּית דִּירָה – אֵין אוֹכַל בְּהֵן עֲרֹאֵי. וְאִם לֹאוֹ – אוֹכַל בְּהֵן עֲרֹאֵי. הַאֲוִרִיּוֹת, וְהַאֲוִצְרוֹת שֶׁבַשְׂדָּה הַעֲשׂוּיּוֹת לְמַכְנֵס בְּהֵן – אוֹכַל בְּהֵן עֲרֹאֵי. לְבֵית דִּירָה – אֵין אוֹכַל בְּהֵן עֲרֹאֵי. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: חֶצֶר הַנְּעַדְרָת – הֲרִי הִיא כְּגַנְגָּה וְאוֹכַל בָּהּ עֲרֹאֵי:

כג. סַכַּת הַיּוֹצְרִים, אֲחָרִים אוֹמְרִים מִשׁוּם רַבִּי נֶתָן: הַפְּנִימִית – חֵיבַת, וְהַחִיצוֹנָה – פְּטוּרָה. תֵּאנָּה שֶׁבְּגַנְגָּה וְנוֹטָה לְחֶצֶר – אוֹכַל כְּדָרְכוֹ וּפְטוּר. אִם לְקַט וְהַנִּיחַ עַל הַשֵּׁלֶחָן, אֲפֹלוֹ אַחַת – חֵיב:

כד. אֵילָן שֶׁמְקַצְתּוֹ נְטוּעַ בְּאֶרֶץ, וּמְקַצְתּוֹ בְּחוּצָה לְאֶרֶץ, הוֹאִיל וּמְקַצְתּוֹ נְטוּעַ בְּאֶרֶץ – כְּאֵלוֹ כְּלוֹ נְטוּעַ בְּאֶרֶץ; דְּבָרֵי רַבִּי רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: חֲצִיּוֹ הַנְּטוּעַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – הֲרִי הוּא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. חֲצִיּוֹ הַנְּטוּעָה בְּחוּצָה לְאֶרֶץ – הֲרִי הוּא כְּחוּצָה לְאֶרֶץ:

מִסְכַּת מַעֲשָׂרוֹת פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: הַמְּהַבְּהֵב בְּשָׂדֶה – הֲרִי זֶה חֵיב. הַשׁוֹחֵק אֶת הַשּׁוּם וְאֶת הַשְּׁחָלִים בְּשָׂדֶה – הֲרִי זֶה חֵיב:

ב. תֵּינוּקוֹת שֶׁטָּמְנוּ תֵּאנִים לְשִׁבְתָּ, שְׁחוּרוֹת וּמִצָּאוֹ לְבָנוֹת, לְבָנוֹת וּמִצָּאוֹ שְׁחוּרוֹת – הֲרִי אֵלוֹ אֲסוּרוֹת, שֶׁמְסַפְקָן אֲסוּר. וְכָל שׁוֹדָאָן אֲסוּר – סַפְק מוֹכְנֵן אֲסוּר:

ג. כִּלְכֵּלַת הַשֶּׁבֶת – בֵּית שְׂמַאי פּוֹטְרִים, וּבֵית הַלֵּל מַחֲיִבִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַלֵּל לְעַצְמוֹ הִיָּא אוֹסֵר. הַמְּלַקֵּט כִּלְכֵּלָה לְשִׁלַּח לְחֶבְרוֹ –

⁵ בִּירוּשְׁלַמִּי: מִן הַמִּפְקָר.

לא יאכל עד שיעשר. רבי יהודה אומר: הלל לעצמו היה אוסר:

הרי הן ככל הפרות, ואין מעשרן אלא דמאי:

י. בצלים שהשרישו זה בזה בקופות - הרי זה בחזקתן למעשרות ולשביעית. אם היו טמאים - לא עלו ידי טמאתן. ומתר לתלש מהן בשבת. השרישו זה בזה בקרקע עליה - הרי הן בחזקתן למעשרות ולשביעית. ואם היו טמאין - עלו ידי טמאתן. ואסור לתלש מהן בשבת. ואם תלש - פטור. נפלה עליהן מפלת והן מגלין - הרי אלו כנטועין בשדה. אסורין בשביעית, וחיבין במעשרות:

יא. הלוף שבגומות - בורר גסה גסה ומניח בתוף ידו דקה דקה. בארץ ובתוף ידו - הרי זה פטור. ובכלי - הרי זה חיב. אומר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הבורר בארץ - שהוא פטור, ועל הבורר בכלי - שהוא חיב. על מה נחלקו? על הבורר ביד - שבית שמאי מחיבין, ובית הלל פוטרין:

יב. המפקיר שדהו, עד שלשה ימים - יכול לחזור בו. אם אמר: 'הרי שדי מפקרת יום אחד', 'שבת אחד', 'חדש אחד', 'שנה אחת', 'שבווע אחת', עד שלא זכה בו, בין הוא בין אחר - יכול לחזור בו. משזכה בו, בין הוא בין אחר - אינו יכול לחזור בו, וקושר את בהמתו על גבי הפקר. אבל לא על גבי לקט שכחה ופאה. אבל עוקר ומשליך לפניה:

יג. סופי תאנים, ומשמר שדהו מפני ענבים. סופי ענבים, ומשמר שדהו מפני ירק. אם היו פועלין עובדין ביניהן, אם היה בעל הבית מקפיד עליהן - הרי אלו חיבין במעשרות, ואסורין משום גזל. ואם לאו - הרי אלו מתירין משום גזל, ופטורין מן המעשר:

יד. הזורה תבנו סתם ולקחו אחר, אפלו להוציא הימנו - פטור מתרומה. אומר רבן שמעון בן גמליאל: מודין בית שמאי ובית הלל, שלא ימכר אדם גדיש של תבואה,

ד. המעביר פרות ממקום למקום לקציעות, וקדש עליהן היום, למוצאי שבת לא יאכל עד שיעשר. רבי יהודה אומר: הלל לעצמו היה אוסר:

ה. סופי תאנים ובהן תאנים, מכבדות תמרה ובהן תמרים, הכניסום תינוקות או פועלין - פטורין, הכניסם בעל הבית - חיבין. הכניסו שבלין לתוף ביתו לעשותן עסה - פטור. למוללן במלילות - רבי מחיב, ורבי יוסי ברבי יהודה פוטר:

ו. המקליף שעורין, שתיים - פטור, שלש - חיב. ובחטים, שלש - פטור, ארבע - חיב. אמרו לרבי אליעזר: אף על פי שמחזירין למעטן הזה - הרי הוא כמחזירין למעטן אחר:

ז. כסבר שזרעה לזרע, וחשב עליה לירק - מתעשרת זרע וירק. חרדל שזרעו לירק, וחשב עליו לזרע - מתעשר זרע וירק. בכתיבין נהגו בירקות התר; דברי רבי אליעזר. אומר רבי יהושע בן קבוסאי: מימי לא נמתי לאדם לומר: צא ולקט תמרות של תלתן ושל חרדל ושל פול המצרי, והוי פטור מן המעשרות:

ח. המטליא - לא נהגו בה חכמים התר, לא למעשרות ולא לשביעית. כשהוא תורם - תורם מכל אחד ואחד, שאין תורמין ממין על שאינו מינו:

ט. העוקר שתלים מתוף שלו לטען בחוצה לארץ, ולזרע, ולהפקיר, ולמוכרן לנכרי - הרי זה חיב, מפני שמוציאן מדי מעשרות. רבי יהודה אומר משום רבי אלעזר בן עזריה: המשלח לחברו שתליו, ואתונו, וחבילי תלתן - לא יאכל עד שיעשרן ודאי, שכן דרך בני אדם משלחין לחבריהן טבלים. והוצני פשתן - מעשרן ודאי, מפני שנחשדו רוב אדם עליהן. וחכמים אומרים:

בְּשִׁבְעֵיתָא. רבֵי יְהוּדָה אָמַר: לֹא אָמְרוּ אֱלָא זְרַעוּנֵי גִנָּה בְּלִבְדָּא. רבֵי יוֹסֵי אָמַר: אַף זְרַעוּנֵי שְׂדֵה, כְּגוֹן: זְרַע אֶסְטִיס, וְזַרְע קוֹצָה, וְזַרְע בִּיקְיָא:

מִסְכַּת מַעְשַׂר שְׁנֵי פָּרְקֵי רֵאשׁוֹן

א. מַעְשַׂר שְׁנֵי - אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ, וְאֵין מִמְשַׁכְּנִין אוֹתוֹ, וְאֵין מְהַרְהִינִין אוֹתוֹ, וְאֵין מְחַלִּיפִין אוֹתוֹ, וְלֹא שׁוֹקְלִין כְּנִגְדּוֹ דִּינְרֵי זָהָב אֶפְלוּ לְחַלְלָא עֲלֵיהֶן מַעְשַׂר שְׁנֵי אַחַר. וְלֹא יִתְּנֵם לְשַׁלְחָנֵי הַתְּהַגָּאוֹת בְּהֶן, וְלֹא הַלּוֹוֹתָן לְהַתְעַשֵּׂר בְּהֶן. אִם בְּשִׁבְלֵי שְׂאֵל יַעֲלוּ חֲלוּדָה - הֲרֵי זֶה מִתָּר:

ב. כִּיצַד 'אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ? לֹא יֹאמַר לוֹ: 'הֵילֵךְ מֵאֵתִים וְתָן לִי מְנָה שֶׁל חֲלִין'. כִּיצַד 'אֵין מִמְשַׁכְּנִין אוֹתוֹ? לֹא יִכְנַס לְבֵיתוֹ וַיִּמְשַׁכְּנֵנוּ מַעְשַׂר שְׁנֵי שְׁלוֹ. כִּיצַד 'אֵין מְהַרְהִינִין אוֹתוֹ? לֹא יֹאמַר לוֹ: 'הֵילֵךְ מַעְשַׂר זֶה וַיְהֵא בִידָךְ, וְתָן לִי עֲלֵיו חֲלִין'. כִּיצַד 'אֵין מְחַלִּיפִין אוֹתוֹ? לֹא יֹאמַר לוֹ: 'הֵילֵךְ יֵין וְתָן לִי שְׁמֵן, 'הֵילֵךְ שְׁמֵן וְתָן לִי יֵין. אֱלֹא אָמַר לוֹ: 'הֵילֵךְ יֵין מִפְּנֵי שְׂאֵין לִי שְׁמֵן. וְהֵלֵה אָמַר לוֹ: 'הֵילֵךְ שְׁמֵן מִפְּנֵי שְׂאֵין לִי יֵין. נִמְצְאוּ, מְחַלִּיפִין וְאֵין מְחַלִּיפִין, וְעוֹשִׂין טוֹבָה זֶה עִם זֶה:

ג. מַעְשַׂר שְׁנֵי - אֵין נוֹתְנִין אוֹתוֹ לֹא עַל גַּבֵי צִינִית, וְלֹא עַל גַּבֵי חֲזִיזִית, וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ קְמִיעַ:

ד. אֵין מְחַלְלִין מַעְשַׂר שְׁנֵי עַל אֶסִימוֹן, וְרַבֵי דְּוֹסָא מְתִיר. אֲבָל פְּרוּטוֹת קִטְנוֹת הַנְּתוּנוֹת לְסִמָּן בְּמַרְחָץ - הַכֹּל שׁוֹיֵן שְׂאֵין מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן:

ה. אֵין מְחַלְלִין אוֹתוֹ לֹא עַל מִטְבַּע מְרוּד, וְלֹא עַל מִטְבַּע שְׂאֵינוּ יוֹצֵא, וְלֹא עַל מִטְבַּע שֶׁל מְלָכִים רֵאשׁוֹנִים, וְלֹא עַל הַמְעוֹת שְׂאֵין בְּרִשׁוֹתוֹ. כִּיצַד? הֵיוּ לוֹ מְעוֹת כְּזָבוֹת וּמְמַעוֹת יְרוּשְׁלַמִּיּוֹת - אֵין מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. אִם חָלַל עֲלֵיהֶן - לֹא קִנּוּ מַעְשַׂר. אֲבָל מִטְבַּע שֶׁל מְלָכִים הֲרֵאשׁוֹנִים הַיּוֹצֵאִין - מְחַלְלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. אֵין מְחַלְלִין אוֹתוֹ,

וְעָבִיט שֶׁל עֲנָבִים, וּמַעֲטָן שֶׁל זֵיתִים, אֱלָא לְחֵבֵר וְלַעוֹשָׁה בְּטְהֶרָה. מוֹכֵר לוֹ חֲטִים אַף עַל פִּי שִׂידוּעַ בּוֹ שְׂאֵינוּ גוֹבֵל עִפְתוֹ בְּטְהֶרָה. וְכֵן בְּן לֹוי שֶׁנִּתְמַנּוּ לוֹ עֲטוּנִים שֶׁל זֵיתִים - הֲרֵי זֶה מְפָרִישׁ עֲשׂוֹר זֵיתִים וְשָׁמֵן טָבֵל מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ. וְאָמַר: 'מָה שְׁזֵיתִים הֵאלוּ רֵאוּיִן לַעֲשׂוֹת, מַעְשַׂר - בְּדְרוּמָן, וְתֵרוּמַת מַעְשַׂר - בְּדְרוּם דְּרוּמָן':

טו. הַלּוֹקַח שְׂדֵה יָרֵק בְּסוּרְיָא, עַד שְׂלֵא בָּאוּ לַעֲוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת - פְּטוּר. מִשְׁבָּאוֹ לַעֲוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת - חֵיב. מְלַקֵּט כְּדָרְכוֹ, וּפְטוּר; דְּבָרֵי רַבֵי עֲקִיבָה. וְחֻכְמִים אָמְרִים: אַף מִשְׁבָּאוֹ לַעֲוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת - חֵיב לְפִי חֻשְׁבוֹן. מוֹדִים חֻכְמִים לְרַבֵי עֲקִיבָה: שְׂאֵם מְכַר לוֹ תְּבוּאָה לְקַצֵּר, וְעֲנָבִים לְבַצֵּר, וְזֵיתִים לְמִסּוֹק - שְׁלוֹקֵט כְּדָרְכוֹ וּפְטוּר:

טז. אֵיזָה שׁוּם בַּעַל כִּכְּי? כֹּל שְׂאֵין לוֹ אֱלָא דוֹר אֶחָד מְקִיף אֶת הָעוֹמֵד. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: כֹּל שְׂאֵין בּוֹ אֱלָא קִלְפָה אֶחָת. אֵיזָה הוּא בַּצֵּל שֶׁל רִכְפָּה? כֹּל שְׁעוֹקְצוֹ נִמְעַף לְחוּץ.

יז. אֵלוֹ הֵן גְּרִיסִין הַקְּלָקִין? אֶלְגוּסִין הַמְּרַבְעִין. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: אֵין לָךְ מְרַבַּע מִשְׁשֵׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. אֵלוֹ הֵן עֲדָשִׁין מְצָרִים? אֵלוֹ שְׁגֻלְגְּלִיָּהֶן חֲדָים. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: כֹּל שְׂאֵין בֵּהֶם צוּרוֹת. רַבֵי מֵאִיר אָמַר: אַף הַקְּרָקֵס. וְאֵלוֹ הֵן הַקְּרָקֵס: שְׁעוֹקְצִיָּהֶן מוֹעֲטִין וְלִקְיִטְתָּן מְרַבִּין. רַבֵי יוֹסֵי אָמַר: אַף הַקְּטַנִּין וְהֵן שְׁלֵמְטָה מִהֶן, כְּגוֹן אֵלוֹ צָרְכוֹ חֻכְמִים לְתַן בְּהֶן סִימָן, לְפִי שְׂאֵין כִּיּוֹצֵא בְּהֶן בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל. אֲבָל הָאֶלְרִסִין, וְהָאֶפְרִסִין, וְהָאֶצְטְרִבִּלִין - לֹא צָרְכוֹ חֻכְמִים לְתַן בְּהֶן סִימָן, לְפִי שְׁכִיּוֹצֵא בְּהֶן בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל:

יח. פְּרוֹת, לֹא הִלְכוּ בְּהֶן חֻכְמִים לֹא אַחַר הַטְּעָם, וְלֹא אַחַר הָרִיחַ, וְלֹא אַחַר הַמְּרָאָה, וְלֹא אַחַר הַדְּמִים, אֱלָא אַחַר הָרֵב בְּלִבְדָּא. וְשֹׁאֵר זְרַעוּנֵי גִנָּה, כְּגוֹן: זְרַע קְשׁוּאִין וְדְלוּעִין, וְזַרְע לְפֶת וְצוּנוֹת שְׂאֵין נֶאֱכָלִין - פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, וְנִלְקַחְתִּין מִכָּל אֶדָם

יא. אין משכירין בתים בירושלים, מפני שהן של שבטים. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: אף לא המטות. לפיכך, עורות של קדשים - בעלי אושפיזין באין ונוטלין אותן בזרוע:

יב. לולבי הורדין והחרובין, עד שלא ימתיקו - אין נקחין בכסף מעשר. משמתיקו - נקחין בכסף מעשר. אבל הלוף, והחרדל, ותורמסין, ושאר כל הנכבשין, בין משמתיקו, בין עד שלא ימתיקו - נקחין בכסף מעשר:

יג. חלות חריע - נקחות בכסף מעשר שני, ואין מטמאות טמאת אוכלין. אמר רבי יוסי: בא רבי יוחנן בן נורי אצל חלפתא, אמר לו: חלות חריע, מה הן שילקחו בכסף מעשר? אמר לו: לא ילקחו. אמר לו: אף אני אומר כן, אלא שעקיבה אומר: שילקחו:

יד. קור - נקח בכסף מעשר. ואין מטמא טמאת אוכלין. כפניות - נקחות בכסף מעשר, ומטמא טמאת אוכלין. רבי יהודה אומר: קור - הרי הוא כעץ לכל דבר. אלא, שנקח בכסף מעשר. כפניות - הרי הן כפרות לכל דבר, אלא שפטורות מן המעשרות. רבי שמעון אומר משום רבי אליעזר: כרכום - אין נקח בכסף מעשר, לפי שאין בו טעם אלא למראה. אמר רבי יהודה: בן גרוש דן לפני רבי אליעזר: של בית אבא היו לוקחין ציר בכסף מעשר. אמר לו: שמא קרבי דגים מערבין בו:

טו. הלוקח בהמה לזבחי שלמים, בשוגג - יחזרו דמיה למקומן. במזיד - תעלה ותאכל במקום. בזמן הזה - תמות. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שמתכונן ולקחה מתחלה לשום שלמים, אבל במתכונן להוציא מעות של מעשר שני לחלין, בין בשוגג בין במזיד - יחזרו דמים למקומן. אם היתה בהמה בעלת מום, בין בשוגג בין במזיד - יחזרו דמים למקומן. אם היו פרות

לא על מעות שהן בבבל ולא על מעות שבבבל והן פאן. אבל אם היה פאן, והיו לו מעות של בבל - מחללין אותו עליהן. כיצד 'אין מחללין על המעות שאין ברשותו'? היו לו מעות בגיסטרא, ובית המלך, או שנפל כיסו לבור, אף על פי שידוע שהוא שם - אין מחללין אותו עליהם, ואם חלל - לא קנה מעשר:

ו. פיוצא בו, מי שבא בדרך ובידו מעות, וראה אנס בא כנגדו לא יאמר: 'פרות שיש לו בתוך ביתו מחללין על מעות הללו', ואם אמר: הרי הן מחללים על מעות שיש לי בתוך ביתי, אם עשה כן - דבריו קמים. פיוצא בו, היה טעון כדי יין וכדי שמן, וראה אותם שנשתכרו, לא יאמר: 'הרי הן עשויוין תרומה ומעשרות על פרות שיש לי בתוך ביתי'. אמר כן - לא אמר כלום. אם עשה כן - הרי זה אסור:

ז. לוקחין חיה ועוף לבשר התאווה, אבל לא לזבחי שלמים. משגזרו שיהא בשר התאווה מטמא את הידים, אמרו: אין לוקחין חיה לבשר התאווה, אבל לוקחין עוף לבשר התאווה. רבי אלעזר בן יהודה אומר איש אכלים: אף לא בשר עוף לבשר התאווה, שכל הגת שנעשה על גבי בשר התאווה - טמאה לקדש, וטהור לתרומה:

ח. הלוקח חבית בירושלים, פתוחה - צריך לאכול כנגד הקנקן. סתומה - אין צריך לאכול כנגד הקנקן. במה דברים אמורים? בשל יין. אבל בשל ציר, ושל חמץ, ושל מוריס, ושל שמן, ושל דבש, בין פתוחה בין סתומה - אין צריך לאכול כנגד הקנקן:

ט. חרש של תמרה - אין צריך לאכול כנגדו. קפות, אם היו דרוסות של תמרה - אין אוכל כנגדו. ושאר כל הדברים - אוכלין כנגדן. ואינו אוכל, לא כנגד החרצנין, ולא כנגד הזגין, ולא כנגד הגפת:

י. הלוקח צבי חי בירושלים - אין צריך לאכול כנגד העור. שחוט - צריך לאכול כנגד העור:

טמאין, בין בשוגג בין במזיד - יחזרו דמים למקומן:

טז. לג יין שנפל לתוכו לג דבש, והרי בו שני לוגין - השבח לפי חשבון. תבשיל של מעשר שני שתבלו בתבלין של חלין - השבח לפי חשבון. ושל חלין שתבלו בתבלין של מעשר שני - אל יוציא מעשר שני שלו לפדיון. קפלוט של מעשר שני ושל חלין שנתבשלו זה עם זה - השבח לפי חשבון:

יז. היתה לו עסה של מעשר שני ואפאה - השבח לשני. נפלה הפת ונקדח התבשיל - הפגם לשני. בורר את החטים וטוחנן ומרקידן, דים שיפדה כשער החטים. רבי יוסי אומר: מקום שמחשבין את ההוצאה - פודין את החטים ואין פודין את הככרות. מקום שאין מחשבין את ההוצאה - אף פודין את הככרות:

יח. שמן של מעשר שני, וראשי בשמים של חלין, שנתערבו - השבח לפי חשבון. זה הכלל אמר רבי יוסי: כל המותר במדת שבחו נכר - השבח לפי חשבון. לא הותר במדת שבחו נכר - השבח לשני:

31	ראשון Sunday	כד 24	<p>נץ החמה _____ 6:41</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:50</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:54</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:32</p> <p>נ"ך: עזרא ג-ד תוספתא: תרומות ח</p>	<p>עלות השחר _____ 5:29</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:14</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:30</p> <p>שקיעה _____ 7:19</p> <p>בבלי: חולין קכד ירושלמי: תרומות כה</p>
1	שני Monday	כה 25	<p>נץ החמה _____ 6:40</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:49</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:53</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:33</p> <p>נ"ך: עזרא ה-ו תוספתא: תרומות ט</p>	<p>עלות השחר _____ 5:28</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:13</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29</p> <p>שקיעה _____ 7:20</p> <p>בבלי: חולין קכה ירושלמי: תרומות כו</p>
2	שלישי Tuesday	כו 26	<p>נץ החמה _____ 6:38</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:48</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:52</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:34</p> <p>נ"ך: עזרא ז-ח תוספתא: תרומות י</p>	<p>עלות השחר _____ 5:26</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:12</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28</p> <p>שקיעה _____ 7:21</p> <p>בבלי: חולין קכו ירושלמי: תרומות כז</p>
3	רביעי Wednesday	כז 27	<p>נץ החמה _____ 6:36</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:47</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:51</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:35</p> <p>נ"ך: עזרא ט-י תוספתא: מעשרות א</p>	<p>עלות השחר _____ 5:24</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:11</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27</p> <p>שקיעה _____ 7:22</p> <p>בבלי: חולין קכז ירושלמי: תרומות כח</p>
4	חמישי Thursday	כח 28	<p>נץ החמה _____ 6:35</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:47</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:51</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:36</p> <p>נ"ך: נחמיה א-ב תוספתא: מעשרות ב</p>	<p>יום כפור קטן</p> <p>עלות השחר _____ 5:23</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:11</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27</p> <p>שקיעה _____ 7:23</p> <p>בבלי: חולין קכח ירושלמי: תרומות כט</p>
5	ששי Friday	כט 29	<p>נץ החמה _____ 6:33</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:46</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:50</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:37</p> <p>נ"ך: נחמיה ג-ד תוספתא: מעשרות ג</p>	<p>עלות השחר _____ 5:21</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:10</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:26</p> <p>שקיעה _____ 7:25</p> <p>בבלי: חולין קכט ירושלמי: תרומות ל</p>
6	שב"ק Shabbos	א 1	<p>נץ החמה _____ 6:32</p> <p>סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:45</p> <p>סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:49</p> <p>צה"כ לשיטת ר"ת _____ 8:38</p> <p>נ"ך: נחמיה ה-ו תוספתא: מעשר שני א</p>	<p>עלות השחר _____ 5:20</p> <p>סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:09</p> <p>סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:25</p> <p>שקיעה _____ 7:26</p> <p>בבלי: חולין קל ירושלמי: תרומות לא</p>
			<p>תזריע חודשי, ראש חודש ניסן Shabbos Hachodesh, Rosh Chodesh Nisan</p>	

הדלקת הנרות 7:07 Candle Lighting

זמן מוצש"ק 8:38 Shabbos Ends

די טעג פון חודש ניסן זענען טעג פון תשובה, אזוי ווי די טעג פון חודש תשרי.

(דיקושי מוה"ר'ן הל"ק א סימן מ"ט)